T.C.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ

EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

GÜZEL SANATLAR EĞİTİMİ ANABİLİM DALI

RESİM-İŞ ÖĞRETMENLİĞİ BİLİM DALI

GÜZEL SANATLAR EĞİTİMİ BÖLÜMÜ 3. VE 4. SINIF ÖĞRENCİLERİNİN YAKIN DÖNEM TÜRK RESİM SANATI HAKKINDAKİ GÖRÜŞLERİNİN İNCELENMESİ

Kenan TURGUÇ

(Yüksek Lisans Tezi)

İstanbul, 2021

T.C.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ

EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

GÜZEL SANATLAR EĞİTİMİ ANABİLİM DALI

RESİM-İŞ ÖĞRETMENLİĞİ BİLİM DALI

GÜZEL SANATLAR EĞİTİMİ BÖLÜMÜ 3. VE 4. SINIF ÖĞRENCİLERİNİN YAKIN DÖNEM TÜRK RESİM SANATI HAKKINDAKİ GÖRÜŞLERİNİN İNCELENMESİ

DEPARTMENT OF FINE ARTS EDUCATION 3. AND 4. EXAMINATION OF CLASS STUDENTS' VIEWS ON THE RECENT TURKISH ART OF PAINTING

Kenan TURGUÇ

(Yüksek Lisans Tezi)

Danışman

Dr. Öğr. Üyesi Vesile AYKAÇ

İstanbul, 2021

Tüm kullanım hakları
M.Ü. Eğitim Bilimleri Enstitüsüne aittir.
© 2021

ETİK BEYANI

Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müdürlüğü Lisansüstü Tez Yazım Kılavuzuna uygun olarak hazırladığım çalışmamda;

- Sunduğum bilgileri, dokümanları ve verileri akademik ve etik kurallar çerçevesinde elde ettiğimi,
- Çalışmamda yararlandığım eserlerin tamamına atıfta bulunarak kaynak gösterdiğimi,
- Elde ettiğim verilerde ve sonuçlarda herhangi bir değişiklik yapmadığımı bildirir, aksi bir durumda aleyhimde doğabilecek tüm hak kayıplarını kabullendiğimi beyan ederim.

__/__/2021

Kenan TURGUÇ

ÖZGEÇMİŞ

2012 Bolu Anadolu Güzel Sanatlar Lisesinden mezun oldu.

2017 Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Resim-İş Öğretmenliği bölümünden mezun oldu.

2017 Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Güzel Sanatlar Anabilim Dalı Resim-İş Öğretmenliği Bilim Dalı'nda Lisansüstü eğitimine başladı.

ÖNSÖZ

Eğitim sisteminin bir parçası olan sanat eğitimi de çağın şartlarına göre gelişmekte ve değişmektedir. Yaşanılan gelişmeler sonucu değişen sanat eğitimi, sanat eğitimi öğrencileri tarafından hâkim olunması gereken alandır. Bu çalışmamızda sanat eğitimcisi adaylarının yakın çağ sanatı hakkındaki bilgi yeterlilik ve düşünceleri ele alınmaya çalışılmıştır. Çalışmamın amacına uygun olarak yaptığım araştırma süreci tamamlanarak sonuçlandırılmıştır Araştırma Marmara Üniversitesi Atatürk Fakültesi Resim İş Öğretmenliği öğrencileri ile gerçekleştirilmiştir. Araştırmamızda yakın dönem Türk resim sanatı 1980 yılından sonrası ve günümüz çağına kadar ele alınmıştır. Veriler bilgi düzeyleri eşit seviyede olacak şekilde seçilen sanat eğitimi öğrencileri aracılığıyla anket ve görüşme sorusu yöntemi ile elde edilmiş, elde edilen veriler bilimsel araştırma yöntemlerine uygun bir şekilde düzenlenmiştir.

Çalışmamızın içeriğinde yakın dönem sanat eğitiminin yanı sıra Osmanlının son dönemlerinden Cumhuriyetin ilk yıllarına kadar olan süreçle beraber 1980 öncesi ve çağımızdaki Türk sanatının gelişimi de incelenmiştir. Bunun yanı sıra bu durum sosyokültürel olayların sanatı ve sanat eğitimini nasıl etkilediğini de kronolojik olarak gösterilmiştir. Bu çalışma araştırmacılar için bir kaynak, sanat eğitimcilerin yetiştirilmesinde yeni dönem Türk resim sanatı için yeni bir müfredatın oluşturulması halinde ise geri dönüt niteliğinde olduğu düşünülmektedir.

Çalışmamın tamamlanmasında, gerek konu seçimi gerekse yazım sürecinde bana sabırla yardımcı olan, tükendiğim ve üretemediğim zamanlar da hep yol gösteren kıymetli danışmanım Dr. Öğr. Üyesi Vesile AYKAÇ'a teşekkür ediyorum.

Doğduğum günden beri hep benimle olan, iyi ve kötü zamanlarımda koşulsuz yanımda hissettiğim, sesini çok özlediğim, hayatımın sonuna kadar sesini ve yüzünü unutmayacağım, Ağustos 2019'da kansere yenik düşen annem Hediye TURGUÇ, kız kardeşlerim ve babama teşekkürlerimi sunarım.

İstanbul, 2021 Kenan TURGUÇ

ÖZET

Türk resim sanatı, toplumun içinde bulunduğu sosyokültürel koşulların, tarihsel dönemlerin, teknolojik ve politik gelişmelerin etkisinde değişim göstermektedir. Resim sanatçıları ve eserleri de içinde bulundukları dönemin özelliklerinden etkilenmiştir. Cumhuriyetin ilanı ile birlikte sosyal ve siyasal hayatın her alanında görülen çağdaşlaşma hareketleri sanata da yansımıştır. Bu hareketler sanatı etkilediği gibi sanat eğitimini de etkilemiş, 1980 sonrası sanat eğitimi daha çağdaş bir yapı kazanmıştır. Yenileşme hareketleri sayesinde sanat eğitimi yaygınlaşmış ve kendini sürekli yenilemiştir.

Yapılan bu araştırma, sanat eğitimi almakta olan öğrencilerin "1980 sonrası yakın dönem Türk resim sanatı" hakkında yeterli bilgiye sahip olmaması ve sanat eğitimcisi olduklarında konu hakkında bilgi veremeyecek oluşu problem olarak görülerek yürütülmüştür. Bu nedenle güzel sanatlar eğitimi alan lisans 3. ve 4. sınıf öğrencilerinin yakın dönem Türk resim sanatı hakkındaki bilgilerinin ölçülmesi, değerlendirilmesi gerekli görülmüş ve tezin amacını oluşturmuştur. Çalışma grubu olarak; evreni İstanbul Marmara Üniversitesi, Atatürk Eğitim Fakültesi Güzel Sanatlar Bölümü, örneklemi ise; Resim-İş Öğretmenliği Anabilim Dalında okuyan 3. ve 4. sınıf lisans öğrencilerinden rastgele seçilen 40 öğrenci ile bu araştırma yürütülmüştür. Çalışma nitel araştırma türlerinden yarı yapılandırılmış görüşme yöntem ile yapılmış, veri toplama aracı olarak anket yöntemi kullanılmıştır. Verilerin toplanması 2019-2020 eğitim öğretim yılı güz dönemi 30.02.2020 ile 04.03.2020 tarihleri arasında Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi Resim-İş Öğretmenliği ABD bölümünde bulunan atölye, amfi ve dersliklerde gerçekleşmiştir. Toplanılan verilerin analizleri ise; "SPSS For Windows 16.0" programı ile yapılarak, anlamlılıklar minimum p<,05 seviyesinde denenmiştir. Bulgular çalışmanın amacına göre manidarlık seviyeleri belirtilerek tablo ve şekiller olarak tamamlanmıştır. Elde edilen bulgular incelendiğinde, katılımcıların yakın dönem Türk resim sanatı hakkındaki düşünceleri, bu konuda daha fazla eğitim almaları gerektiği, hâlihazırda sunulan eğitimin yeterli olmadığı ve üniversitelerin sanat eğitimi veren kurumlarında bu alana yeterince önem verilmediği sonucuna varılmıştır.

Yapılan bu çalışma ile güzel sanatlar eğitimi lisans öğrencilerinin "Yakın dönem Türk resim sanatı" bilgileri incelenebilir, sanat eğitimi müfredat planlama uzmanları açısından

güncel veri olarak araştırma ve inceleme yapılabilir, sanat eğitimi derslerinin niteliği ve kazanımları açısından incelenebilir. Sanat eğitimi bölümlerinde ders ve fakültelerin diğer iletişim araçları ile "Yakın dönem Türk resim sanatının" önemini ve gerekliliğini anlatan yazı, makale, video, slayt, gazete ve kitaplarla teşvik edilebilir.

Anahtar Kelimeler: Yakın Dönem Türk Resim Sanatı, Resim-İş Öğretmenliği, Sanat Eğitimi

ABSTRACT

Turkish painting art changes with the effects of the socio-cultural conditions within the society, historical periods, technological and political developments. Painting artists and pieces are also influenced by the characteristics of the period. With the decleration of the Republic, the modernization movement that can be seen in every aspect of social and political life reflected itself on art too. These movements affected art education besides the art itself and the art education gained a more contemporary structure after 1980. Owing to the innovation movements, art education spread and renewed itself constantly.

This research has been conducted within the consideration of students that are taking art education does not have enough information about "Turkish painting art in the near period post 1980" and the fact that it is a problem that they could not give information about this topic when they become an art educator. For these reasons, the knowledge of the Turkish painting art of the students that are taking fine arts education and are in third or fourth grade has been seen to be required to be measured and evaluated and this topic became the main purpose of this thesis. As for the study group; İstanbul Marmara University, Atatürk Faculty of Education Fine Arts Department are chosen to be the system; forty random third and fourth grade license students that are studying in Painting-Work Instruction Department are chosen to be the sample and with these goup, the research has been conducted. The study has been done with the semi-structured interview method which is one of the qualitative research types and the survey method was used as the data collection tool. The data is gathered within the 2019-2020 fall semester at the dates of 30.02.2020 to 04.03.2020 inside the workshops, lecture halls and classrooms which are in the Marmara University Atatürk Faculty of Education Painting - Work Instruction Department's ABD division. The analysis of the gathered data has been done with the "SPSS For Windows 16.0" program and tested within the significance of minimum p<,05 level. Results are completed as tables and figures by indicating significance levels according to the purpose of the study. When the results are examined, it is concluded that the participants' thoughts about Turkish painting art are that more education is needed for this topic, the education that is already presented is not enough and the institutions that are giving art education does not give enough importance to this field.

With this study, the knowledge of the fine arts license students about “Near era Turkish painting art” can be examined, research and analysis can be done as up to date data for arts education curriculum planning experts and the quality and gains of the art education can be examined. It can be encouraged by writings, articles, videos, slides, newspapers and books explaining the importance and necessity of “Near era Turkish painting” with other communication tools of the courses and faculties in art education departments.

Keywords: Recent Turkish Painting Art, Art Teacher, Art Education.

İÇİNDEKİLER

ETİK BEYANI ..... **i**
ÖZGEÇMİŞ ..... **ii**
ÖNSÖZ ..... **iii**
ÖZET ..... **iv**
ABSTRACT ..... **vi**
İÇİNDEKİLER ..... **viii**
TABLOLAR LİSTESİ ..... **x**
GRAFİKLER LİSTESİ ..... **xii**
RESİMLER LİSTESİ ..... **xiii**

BÖLÜM I: GİRİŞ **1**
1.1. Problem Durumu 1
1.2. Araştırmanın Amacı 2
1.3. Araştırmanın Önemi 3
1.4. Araştırmanın Sınırlılıkları 4
1.5. Araştırmanın Varsayımları 4
1.6. Araştırmanın Tanımları ve Kısaltmaları 5

BÖLÜM II: CUMHURİYET ÖNCESİ DÖNEMDE TÜRK RESİM SANATI **6**
2.1. Asker Ressamlar 6
2.2. Sanayi-i Nefise Mektebi 8
2.3. Osmanlı Ressamlar Cemiyeti 10
2.4. 1914 Çallı Kuşağı 12

BÖLÜM III: CUMHURİYET SONRASI DÖNEMDE TÜRK RESİM SANATI **16**
3.1. Müstakil Ressamlar ve Heykeltraş Birliği 19
3.2. D Grubu 20
3.3. Yeniler Grubu 23
3.4. Onlar Grubu 24
3.5. 1960-1970'li Yıllar 25
3.6. 1970'l Yıllardan 1980'li Yıllara 27

BÖLÜM IV: 1980 SONRASI TÜRK RESİM SANATININ EĞİTİMDEKİ YERİ 36
4.1. Güzel Sanatlar Eğitimi 36
4.2. Sanat Eğitiminin Önemi 37
4.3. Yüksek Öğretimde Sanat Eğitimi 38
4.4. Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümleri 42
4.5. 2019-2020 Ders Dönemlerinde Sanat Eğitimi Programlarında Sanat Tarihi Dersleri 43
4.6. Resim-İş Öğretmenliği Müfredat Programlarında Resim Sanatı Tarihi Dersleri ... 43
4.7. Sanat Eğitiminde 1980 Sonrası Yakın Dönem Türk Resim Sanatı Tarihinin Yeri 45

BÖLÜM V: YÖNTEM 48
5.1. Araştırmanın Modeli 48
5.2. Evren ve Örneklem / Çalışma Grubu 49
5.3. Veri Toplama Araçları 49
5.4. Verilerin Toplanması 50
5.5. Verilerin Analizi 51

BÖLÜM VI: BULGULAR 52

BÖLÜM VII: SONUÇ, TARTIŞMA ve ÖNERİLER BÖLÜMÜ 69
7.1. Sonuç 69
7.2. Tartışma 78
7.3. Öneriler 82

KAYNAKÇA 84

EKLER 89
Ek 1: Anket Formu 89
Ek 2: İzin Yazısı 92
Ek 3: Anket Geçerlilik - Güvenirlik Analizi 93

TABLOLAR LİSTESİ

Tablo 4.1. Marmara Üniversitesi Resim-İş Öğretmenliği Ders Programı 2019-2020 46

Tablo 6.1. "Yakın Dönem Türk Resim Sanatı, Sanat Tarihi Açısından Önemli Olduğu Kanısındayım" Sorusuna İlişkin Veri Dağılımı 53

Tablo 6.2. "Yakın Dönem Türk Resim Sanatından Yararlanılması Gerektiği Kanısındayım" Sorusuna İlişkin Veri Dağılımı 54

Tablo 6.3. "Yakın Dönem Türk Resim Sanatı Etkinlik ve Sergilerinin Yakından Takip Edilmesi Kanısındayım" Sorusuna İlişkin Veri Dağılımı..... 54

Tablo 6.4. "Lisans Eğitimi Sırasında Yeteri Kadar Yakın Dönem Türk Resim Sanatı Eğitimi Aldığım Kanısındayım" Sorusuna İlişkin Veri Dağılımı..... 55

Tablo 6.5. "Lisans Eğitimi Dışında da Yakın Dönem Türk Resim Sanatını Takip Ettiğimi Düşünüyorum" Sorusuna İlişkin Veri Dağılımı..... 55

Tablo 6.6. "Üniversitelerin Sanat Eğitimi Bölümlerinde Yakın Dönem Türk Resim Sanatına Önem Verildiği Kanısındayım" Sorusuna İlişkin Veri Dağılımı 56

Tablo 6.7. "Sosyal Hayatımda Da Yakın Dönem Türk Resim Sanatına Önem Verdiğimi Düşünüyorum" Sorusuna İlişkin Veri Dağılımı 56

Tablo 6.8. "Yakın Dönem Türk Resim Sanatının Gereksiz ve Önemsiz Olduğunu Düşünüyorum" Sorusuna İlişkin Veri Dağılımı..... 57

Tablo 6.9. "Sanat Tarihi Derslerinde Yakın Dönem Türk Resim Sanatının Bulunması Kanısındayım" Sorusuna İlişkin Veri Dağılımı 57

Tablo 6.10. "Yakın Dönem Türk Resim Sanatı Hakkında Pek Bilgim Olmadığı Kanısındayım" Sorusuna İlişkin Veri Dağılımı 58

Tablo 6.11. "Yakın Dönem Türk Resim Sanatı Sanatçılarını Takip Ettiğimi Düşünüyorum Kanısındayım" Sorusuna İlişkin Veri Dağılımı 58

Tablo 6.12. "Yakın Dönem Türk Resim Sanatı Eserlerini Tanıdığımı Düşünüyorum Kanısındayım" Sorusuna İlişkin Veri Dağılımı 59

Tablo 6.13. "1980 Öncesi Türk Resim Sanatının Yakın Dönem Türk Resim Sanatından Daha Nitelikli Olduğunu Düşünüyorum" Sorusuna İlişkin Veri Dağılımı..... 59

Tablo 6.14. "Sanat Eğitimi Bölümlerinde Yakın Dönem Türk Resim Sanatı Çok Önemli Olduğu Kanısındayım" Sorusuna İlişkin Veri Dağılımı 60

Tablo 6.15. "Sanat Eğitimi Açısından Yakın Dönem Türk Resim Sanatı Pek Önemli Olmadığını Düşünüyorum" Sorusuna İlişkin Veri Dağılımı..... 60

Tablo 6.16. "Sanat Eğitimi Hocalarımız Yakın Dönem Türk Resim Sanatına Önem Verdikleri Kanısındayım" Sorusuna İlişkin Veri Dağılımı..... 61

Tablo 6.17. "Yakın Dönem Türk Sanatı Hakkında Ki Bilgilerimi Tamamen Sanat Eğitimim Sırasında Edindiğim Kanısındayım" Sorusuna İlişkin Veri Dağılımı..... 61

Tablo 6.18. "Yakın Dönem Türk Resim Sanatının Sanat Alanına Yenilikler Getirdiği Kanısındayım" Sorusuna İlişkin Veri Dağılımı 62
Tablo 6.19. "Yakın Dönem Türk Resim Sanatı Yakından Takip Edilmeli Diye Düşünüyorum" Sorusuna İlişkin Veri Dağılımı 62
Tablo 6.20. "Sanat Bölümlerinde Yakın Dönem Türk Resim Sanatının Artması Gerektiğini Düşünüyorum" Sorusuna İlişkin Veri Dağılımı 63
Tablo 6.21. "Sanat Eğitimi Derslerinde Yakın Dönem Türk Resim Sanatının Türk Sanatına Katkı Sağlamayacağını Düşünüyorum" Sorusuna İlişkin Veri Dağılımı 63
Tablo 6.22. Görüşme Sorularında Katılımcıların Tanımı 64
Tablo 6.23. Katılımcıların Görüşme Sorusu 22'ye İlişkin Görüşleri 65
Tablo 6.24. Katılımcıların Görüşme Sorusu 23'e İlişkin Görüşleri 66
Tablo 6.25. Katılımcıların Görüşme Sorusu 24'e İlişkin Görüşleri 67

GRAFİKLER LİSTESİ

Grafik 6.1. Katılımcı Cinsiyetleri 52
Grafik 6.2. Katılımcıların Yaşları 52
Grafik 6.3. Katılımcıların Öğrenim Durumu 53
Grafik 6.4. Katılımcıların Ana Sanat Dalları 53

RESİMLER LİSTESİ

Resim 2.1. Şeker Ahmet Paşa, Çoban Köpekli Peyzaj 140 x 175 cm, Ankara Resim Heykel Müzesi 7

Resim 2.2. Hoca Ali Rıza, Çeşme Yolu, 74.5 x 100 cm 8

Resim 2.3. Osman Hamdi Bey, Kuran Okuyan Kadın, TÜYB, 41 x 51 cm, British Museum 9

Resim 2.4. Mihri Müşfik, Otoportre, TÜYB, 98.5 x 61 cm, MSGSÜ İstanbul Resim Heykel Müzesi 10

Resim 2.5. Hüseyin Avni Lifij, Pipolu Kadehli Otoportre 1908-9, TÜYB, 64 x 46 cm.. 11

Resim 2.6. Mehmet Ruhi Arel, Hilal-i Ahmer'e Yardım, TÜYB, 46 x 38 cm, MSGSÜ Koleksiyonu 12

Resim 2.7. Feyhaman Duran, Güzide Duran'ın Portresi, TÜYB Pastel, 107 x 87 cm 13

Resim 2.8. İbrahim Çallı, Gül Koklayan Kadın, TÜYB, 50 x 72 cm, İş Bankası Koleksiyonu 14

Resim 3.1. İbrahim Çallı, Nü, TÜYB 18

Resim 3.2. Nurullah Berk, İskambil Kağıtlı 1933. TÜYB, 46 x 61 cm, Mine – G. Kemal Koleksiyonu 20

Resim 3.3. Zeki Faik İzer, Kompozisyon, TÜYB 21

Resim 3.4. Cemal Tollu, Ekini TÜYB 22

Resim 3.5. Agop Arad, Tarabya Koyu, Kontrplak Üzeri Yağlıboya 49 x 80 cm 24

Resim 3.6. Mehmet Pesen, Köy Düğünü, 1984, TÜYB, 20 x 40 cm 25

Resim 3.7. Turgut Zaim "Yörükler Köyü", 117.5 x 99.5 cm, TÜYB, Ankara Devlet Resim Heykel Müzesi 26

Resim 3.8. Altan Gürman, Musluk, 146 x 90 cm, TÜAB 27

Resim 3.9. Fikret Muallâ, Caz Orkestrası, Guajboya, Oya - Bülent Eczacıbaşı Koleksiyonu 29

Resim 3.10. Gülsüm Karamustafa, Star Wars, 32.5 x 45 cm, Kağıt Üzerine Guvaş Boya, 1982 30

Resim 3.11. Füsun Onur, Aynadan İçeri, Tuval, karışık teknik 87 x 90 x 8 cm Neues Museum in Nürnberg'de Block Koleksiyonu 32

Resim 3.12. Neş'e Erdok, Artonin Artaud ve Genica Athanasiou, 200 x 160 cm, TÜYB. 34

Resim 3.13. Mehmet Güleryüz, Nihayet Gözüm Açıldı, Tual Üzerine Kraft Marufle, Akrilik 150 x 105 cm, 1998 35

KISALTMALAR

ABD	**:**	Ana Bilim Dalı
ÖK	**:**	Öğrenci-Kadın
ÖE	**:**	Öğrenci-Erkek
F	**:**	Kişi sayısı
SPSS	**:**	Statistical Package for the Social Sciences (Sosyal Bilimler İçin İstatistik Programı)
YÖK	**:**	Yüksek Öğretim Kurulu.
MEB	**:**	Milli Eğitim Bakanlığı.

BÖLÜM I: GİRİŞ

1.1. Problem Durumu

Şüphesiz sanat ve sanat eğitimi toplumumuz için gerekli ve bir o kadar da önemlidir. Kişilerin duygu, düşünce ve hislerini daha özgür, daha rahat aktarmasını, insanların birbiriyle ilişkilerini, üretkenliği, yardımlaşmayı ve kendini ifade etmeyi ortaya çıkardığı için önemlidir. Sanat eğitimi; kişinin duygu, düşünce ve izlenimlerini anlatabilmek, yetenek ve yaratıcılığını estetik bir seviyeye ulaştırmak amacıyla yapılan eğitim faaliyetlerinin tümüdür (Yolcu, 2005). Sanat ve eğitim dünyanın her yerinde olduğu kadar ülkemizde de yaşamımızın bir parçası olmuştur. İnsanlığın ilk yıllarından günüme kadar dayanan ve gelecekte de varlığını hissettireceği düşünülmekte olduğu aşikârdır. Mustafa Kemal Atatürk'ün Eğitim'e verdiği önem ve değeri şu sözleri ile görmek mümkündür; Memleketimizi, toplumumuzu gerçek hedefe, mutluluk hedefine ulaştırmak için iki orduya ihtiyaç vardır. Biri vatanın hayatını kurtaran asker ordusu, diğeri milletin geleceğini yoğuran irfan (Eğitim) ordusu. Bu iki ordunun her ikisi de kıymetlidir, yücedir, verimlidir, saygıdeğerdir.

Cumhuriyet sonrası Türkiye de her alanda olduğu gibi sanat ve sanat eğitiminde de ilerlemeler ve yenilikler ortaya çıkmıştır. Güzel sanatlara ilgi artmış, kurumlar ve sanat eğitmenleri yetiştirilmiştir. Ancak bu durum ilk dönemlerde ki gibi kalmamıştır, zamanla sanat eğitimine verilen önem sistematik bir şekilde azalmıştır. Bu durum da birçok olumsuzluklara neden olmaktadır. Cumhuriyetin ilk yıllarından günümüze değin Resim-İş ders saatlerinin giderek azaldığı ve bu durumun derse yönelik öğrenci tutumlarına olumsuz yönde yansıdığı görülmüştür. Bu durum sanat eğitimine verilen önem hakkında fikir verebilmektedir (Kurtuluş, 2002). Sanat eğitiminde göz ardı ettiğimiz durumlar vardır, örneğin eğitim güncelliği, teknolojik gelişmeler gibi. Sanat eğitiminde bilim ve teknolojiden yeterince yararlanılmamaktadır (Etike, 1995; Uçan, 1996). Bu durumda sanat eğitimcilerinin de sorumlulukları artmaktadır. Öğretmen, eğitimin asli ve vazgeçilmez unsurudur ve öğretmen nitelikleri öğretimi belirli bir ölçüde etkiler (Binbaşıoğlu, 1994).

Eğitimin bu denli önemli olduğu 21. yy da, sanat eğitiminin de diğer eğitim disiplinlerinden ayrı tutulması söz konusu olamaz. Bu gün artık bilim eğitimi kadar sanat eğitimi de ciddiye alınmalıdır (Çellek, 2003). Sanat eğitimini sadece uygulama olarak

görmekte doğru bir yaklaşım değildir. Önceki dönemlerde güzel sanatlar eğitimi denince akla sadece uygulama içeren çalışmalar gelmekteydi. Bu sisteme dayalı bir öğretim yöntemi çoğu zaman öğrencilerin sanatsal gelişimi açısından eksik kalmaktaydı. Bu yöntemle sadece uygulamayla sınırlı kalan bir öğrenci, zamanla pasifleşmekte, yaratıcılık gücünü ve özgür anlatım görüşünü kaybetmekteydi (Erdem, 2016).

Bu araştırmada Problem olarak, sanat eğitimi almakta olan lisans öğrencilerinin yakın dönem Türk resim sanatı tarihi hakkında ki bilgilerinin yeteri kadar olmamasıdır. Bunun nedenlerini detaylı ve açıklayıcı bir şekilde ortaya konulması gerekmektedir. Bu bakımdan bu araştırma bu problem durumunu ve nedenlerini ortaya koymaktadır.

1.2. Araştırmanın Amacı

Güzel sanatlar eğitimi alan öğrencilerin eğitimlerinin son dönemlerine geldiğinde yakın dönem Türk resim sanatı ve sanatçıları hakkında bilgi eksikliği olduğu görülmektedir. Bu araştırmanın amacı güzel sanatlar eğitimi alan lisans öğrencilerinin yakın dönem Türk resim sanatı tarihi hakkında ki bilgilerinin incelenip değerlendirilmesi ve bulgular halinde raporlandırılmasıdır. Bilgi düzeylerinin durumu ile hedeflenen seviyeye ulaşıp ulaşılmadığı araştırılmıştır.

1. Güzel sanatlar eğitimi alan lisans öğrencilerinin Yakın Dönem Türk Resim sanatı tarihi hakkında ki bilgi düzeyleri ne durumdadır?
2. Lisans Eğitimi öğrencilerinin Yakın dönem Türk Resim Sanatı sanatçıları ve eserleri hakkında bilgileri var mı?
3. Sanat Eğitimi almakta olan Lisans Öğrencilerinin 1980 Sonrası Türk resim sanatı bakımından üslup ve konu bilgisi var mı?
4. Öğrencilere göre Yakın dönem Türk resim sanatı, sanat tarihi açısından önemli mi?
5. Öğrencilere göre Yakın dönem Türk resim sanatından yararlanılmalı mı?
6. Öğrenciler Yakın dönem Türk resim sanatı etkinlik ve sergilerini yakından takip etmekte mi?
7. Öğrenciler, Sanat eğitimi derslerinde Yakın dönem Türk resim sanatı alanlarına önem verildiğini düşünmekte mi?
8. Öğrenciler, üniversite dışında sosyal hayatlarında da 1980 sonrası yakın dönem Türk resim sanatı ile ilgilenmekte mi?

9. Öğrenciler, sanat eğitimi hocalarının Yakın dönem Türk resim sanatına önem ve yeterince yer verdiğini düşünmekte mi?
10. Öğrencilerin, 1980 sonrası Yakın dönem Türk resim sanatının sanat camiasına yenilik getirdiğini düşünmekte mi?
11. Öğrencilerin, Yakın dönem Türk resim sanatı hakkında ki bilgilerinin tamamen sanat eğitimi derslerden mi edindi?
12. Öğrenciler, Yakın dönem Türk resim sanatı ve 1980 öncesi Türk resim sanatı arasında ki farkı biliyor mu?
13. Öğrenciler, Yakın dönem Türk resim sanatı konu bakımından, teknoloji gelişmeler, toplumsal olaylar ve çevre- doğa sorunlarını ele aldığını düşünmekte mi?
14. Sanat eğitiminde yakın dönem Türk resim sanatının önemi nedir?
15. Yakın dönem Türk resim sanatı sanat eğitiminde gerekli midir?

1.3. Araştırmanın Önemi

Sanat eğitimi, tıpkı bilim eğitimi gibi gerekli, ama yöntemleri farklı bir eğitimdir. Yani bilimin eğitimi olduğu gibi sanatın da, yaratıcılığın da eğitimi olur (Çellek, 2003). Dünya da ki her toplum için eğitimin ne denli önemli olduğunu şüphesiz ki ortadır. Türkiye içinde bu durum söz konusudur. Eğitime verilen önem ile geleceğe sağlam ve güvenilir adımlar ile yüründüğü aşikârdır. Bu konu bakımından ülkemizde ki eğitim kurumlarına büyük görev düşmektedir. Genel olarak sanat, insanların doğa karşısındaki duygu ve düşüncelerini çizgi, renk, biçim, ses, söz ve ritim gibi araçlarla güzel ve etkili bir biçimde, kişisel bir üslupla ifade etme çabasından doğan ruhsal bir faaliyettir (Aytaç, 1981). Üniversitelerin bünyesinde bulunan sanat eğitimleri de diğer her bölüm gibi önemini korumaktadır. Sanat eğitimi, eğitim sistemi dışında düşünülemez. Güzel sanatlar eğitiminin çağdaş bireylerin yetiştirilmesindeki önemi her geçen gün daha iyi anlaşılmaktadır. Türkiye'de giderek bozulan kültür ortamı, daha iyi yaşam için daha güzel bir çevre özlemi, çocukların ve gençlerin işlenmeyi bekleyen yetenekleri ve yaratıcılıkları sanat eğitimini toplum için her zamankinden daha önemli ve zorunlu hale getirmiştir (Kırışoğlu, 2002, s.1). Bu araştırmada üniversitelerin güzel sanatlar eğitimi bölümlerinde ki problem ve alt problemlerden yola çıkılarak yapılmıştır.

Araştırmanın amacında ki temel düşünceye baktığımızda üniversitelerin güzel sanatlar eğitimi bölümlerinde ki öğrencilerin yakın dönem Türk resim sanatı tarihi hakkında ki

bilgileri olmasıdır. Bu araştırma ile öğrencilerin bilgileri veri toplama araçları ve görüşme soruları ile gösterilmiştir.

Araştırmadan elde edilen bulgular sanat eğitimlerinde ki 1980 sonrası yakın dönem Türk resim sanatı tarihi için dönüt olarak kullanılabilir, gerekli düzenlemeler yapılabilir. Ayrıca müfredat planlayıcı ve uzmanları için de kullanılabilir. Genel olarak önemi ele aldığımızda sanat eğitimimiz açısından önemli bir çalışma olacağı açıktır.

1.4. Araştırmanın Sınırlılıkları

1. Araştırma, 2019-2020 Eğitim-Öğretim yılı Güz ve Bahar Dönemi ile sınırlıdır.
2. Araştırma, Resim-İş Eğitimi Öğretmenliği ABD Bölümü 3. ve 4. sınıf öğrencileri ile sınırlıdır.
3. Araştırma, İstanbul ili Anadolu yakasındaki Marmara Üniversitesi eğitim fakültelerinde kayıtlı Resim-İş Öğretmenliği Ana Bilim Dalı öğrencileri ile sınırlıdır.
4. Araştırma, Resim-İş Eğitimi Ana Bilim Dalı öğretmen adaylarının Yakın Dönem Türk Resim Sanatı tarihi becerileri ile sınırlıdır.
5. Araştırmada ki sanatçı, eser ve örnekler 1980 sonrasından günümüze Türk resim sanatı içerisinde sınırlandırılmıştır.

1.5. Araştırmanın Varsayımları

1. Kullanılan kaynak ve veri toplama araçlarından elde edilen bilgilerin gerçekliği göstereceği varsayılmıştır.
2. Literatür taraması, nitel ve nicel veri toplama aracından elde edilen bulguların güvenirliği olduğu varsayılmıştır.
3. Veri toplama aşamasında katılımcıların açık uçlu ve değerlendireme sorularına doğru cevaplar verdiği varsayılmaktadır.
4. Araştırma anketine katılan gönüllü öğrencilerin 1980 sonrası yakın dönem Türk resim sanatı tarihi bilgilerine ulaşıldığı varsayılmıştır.
5. Araştırmanın örneklemi evreni temsil ettiği varsayılmaktadır.

1.6. Araştırmanın Tanımları ve Kısaltmaları

1. Nitel araştırma; Çalışma grubunun davranışları, sözlü veya yazılı açık uçlu sorulara verdikleri cevaplar veri olarak kullanılan araştırma türüdür.
2. Nicel araştırma; Sayısal verilerin kullanıldığı araştırma türüdür.
3. Bulgu; Araştırma verilerinin çözümlenmesinden çıkarılan bilimsel sonuç, netice (TDK).
4. Veri; Gözlem ve deneye dayalı araştırmanın sonuçları: *İstatistik veriler* (TDK).
5. Müfredat; Öğretim Programı (TDK).
6. Literatür; Kaynak.
7. Örneklem; Bir araştırmada bütünü anlamak için bütünden seçilen araştırma tekniklerinin uygulanacağı grup (TDK).
8. Araştırma evreni; Araştırma konusunun tamamı.
9. Likert Ölçek; Kapalı uçlu anket türü.
10. TDK; Türk Dil Kurumu

BÖLÜM II: CUMHURİYET ÖNCESİ DÖNEMDE TÜRK RESİM SANATI

2.1. Asker Ressamlar

Asker Ressamlar, Osmanlı İmparatorluğu padişahı 3. Selim tarafından kurulan Mühendishane-i Beri-i Hümayün kurumunda resim eğitimi almış öğrencilerden oluşmaktadır. Bu durum sonucunda ise Asker Ressamlar birliği kurulmuştur. Yine Osmanlı İmparatorluğu döneminde kurulan Mekteb-i Harbiye (1834) ve Askeri Tıbbiye (1827) kurumlarında resim eğitimi dersleri verildiği de görülmektedir. Sırasıyla Mekteb-i Mülkiye (1859), Galatasaray Lisesi (1868) ve sivil kurum olan Darüşşafaka (1872) kurumlarında da resim eğitimi dersleri verilmiştir. Asker kökenli ressamların büyük bir çoğunluğu bu kurumlardan yetişmiştir. Bu ressamlara örnek olarak, Hoca Ali Rıza Karagümrüklü Hüseyin, Kaymakam Ahmet Şekür, Bedri Kulları, Darüşşafakalı Hüseyin, Üsküdarlı Osman ve Mirliva Osman Nuri gösterilebilir. Bu Ressamlar resimlerin de genelde manzara konularını ele almışlardır. Yine bu dönemlerde Tanzimat'ın ilanı ile Mekteb-i Sultani adı altında kurulan kurumda, yurt dışına eğitim için gönderilen ressamlar burada eğitim görmüştür. Ressamlar arasında Ahmet Ali Paşa ve Süleyman Seyyid gibi isimler vardır. Bu sanatçılar, dönemin hocaları Gerome, Cabanel ve Boulanger atölyelerinde sanat eğitim alarak, birçok resim ve gravürü sanat ortamına kazandırmıştırlar. Ayrıca bu dönemlerde Türk resim sanatının ilk resim sergisi olarak kabul edilen sergi, Şeker Ahmet Paşa tarafından açıldı (1873). Şeker Ahmet Paşa sırasıyla, Tıbbiye Mektebini yarım bırakıp, Harbiye mektebine devam etti, resim sanatına olan yakınlığı ve yeteneğinden dolayı dönemin Osmanlı Padişahı Sultan Abdülaziz, Şeker Ahmet Paşayı sanat eğitimi alması için Fransa'ya göndermiştir. Sultan Abdülaziz'in resim sanatına verdiği önem, Türk resim sanatının gelişmesinin en büyük nedenlerinden biri olmuştur. Ayrıca Padişahlık döneminde birçok resmini yaptırmış, devlet kurumlarında bu resimlere yer verilmiştir. Yine bu zamanlarda kendi heykelini yaptıran ilk yönetici olduğu da görülmektedir.

Resim 2.1. Şeker Ahmet Paşa, Çoban Köpekli Peyzaj 140 x 175 cm,
Ankara Resim Heykel Müzesi

Kaynak: http://www.leblebitozu.com/onemli-turk-ressamlardan-seker-ahmed-pasanin-13-eseri/

Asker Ressamlar dönemleri boyunca manzara (peyzaj) resimleri çizimiz, figür kullanmayı tercih etmemişlerdir. Dönem dönem figür kullandıkları resimler de olmuştur. Resimler, üslup bakımından birbirlerine benzemekteydiler, bunun nedeni aynı kurum ve atölyelerde çalışmış olmaları, çoğunluğunun aynı hocadan eğitim almış olması ve birbirilerinden etkilenmeleri olarak düşünülebilir. Manzara tercihi olarak, Yıldız Sarayı, Ihlamur Kasri, Camiler ve yapısız manzaraları tercih etmişlerdir. Soyutlama eğilimi görülmemektedir. Ahmet Ragıp, Ahmet Şekür, Necib, Salih Molla Aşki, Kasımpaşalı Hilmi, Lofçalı Ahmed, Giritli Hüseyin, Fahri Kaptan, Şefik ve Selâhattin ressamları bu döneme örnek verebileceğimiz ressamlardır.

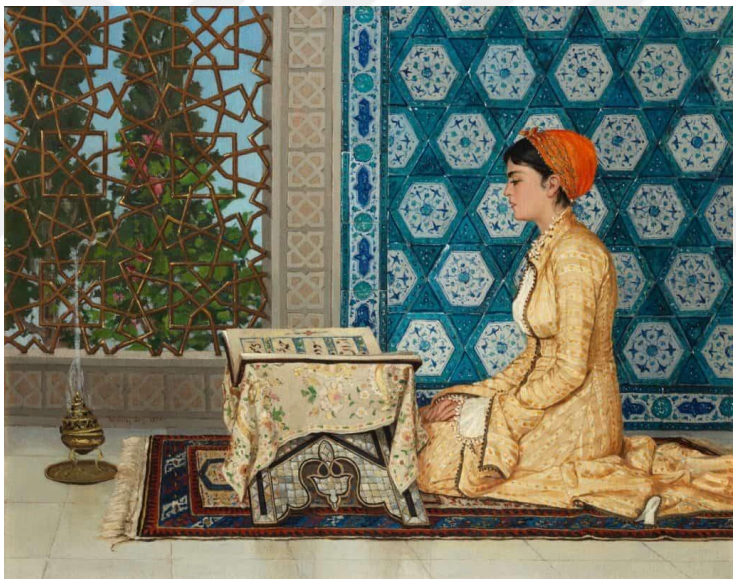
Resim 2.2. Hoca Ali Rıza, Çeşme Yolu, 74.5 x 100 cm

Kaynak: https://www.istanbulsanatevi.com/sanatcilar/soyadi-h/hoca-ali-riza/hoca-ali-riza-cesme-yolu-6143/

2.2. Sanayi-i Nefise Mektebi

Sanayi-i Nefise, Sanat eğitimi verilmesi amaçlanarak Cumhuriyet öncesi dönemde Osmanlı İmparatorluğu döneminde Osman Hamdi Bey aracılığıyla kurulan, şimdiki adı Mimar Sinan Üniversite olan Sanat eğitimi kurumudur. Mart 1882 icazet alıp 1883 de resmî olarak kurulmuş olan Sanayi-i Nefise mektebinin 1910 yılına kadar Osman Hamdi Bey müdürlük yapmıştır. Şüphesiz Osman Hamdi Bey'in sanat tarihimiz ve sanat eğitimi açısından büyük bir öneme sahip olduğu söylenebilir. Dönemin İmparatorluk padişahının sanata ve resim sanatına önem veren, ilgi duyan bir kişiliği olduğu görünmekte, bu durum ise günümüz sanat eğitimi kurumlarının temeli açısından oldukça önemli bir durumdur. Sanayi-i Nefise mektebi dönemin Paris Güzel sanatlar eğitim kurumu olan Ecole Des Beaux Arts emsal alınarak kurulmuştur. Kurumda sanat eğitimi verilmesi planlanmış, resim, heykel, hakkaklık ve mimari dersleri bu dönemde verilmeye başlanmıştır. Kurum dersleri ağırlıklı olarak antik dönem sanatı olarak ele alınmıştır. Kurumda kız öğrenci bulunmamakta ve öğrencilerin büyük bir çoğunluğu da Müslüman olmayan öğrencilerden oluşmaktadır. Kurum binası içinde kütüphane, atölyeler, derslikler, yemekhane ve yatakhaneler bulunmaktadır. İlerleyen zaman da Sanayi-i Nefise ilgi görmeye başlanmış, kısa süre de öğrenci sayısı 200'leri aşmıştır. Sanat eğitimi açısından usta ressam Osman Hamdi Bey, bu kurumda ölüm tarihi olan 1910 yılına kadar müdürlük yapmıştır. 1911 yılı itibariyle okul yenilenme diyebileceğimiz bir takım değişikliklere girmiştir. Bu

değişiklikler arasında öğrenim süreleri bölümlere göre değişiklik göstermiş, örneğin resim bölümü 5 yıl ilken heykeltıraşlık ve mimarlık bölümleri 4 yıl olmuştur. Okula giriş yaşı sınırlandırılmış, öğrenci kontenjanları düşürülmüş ve figüratif üslup için önemli bir gelişme olan canlı model kullanılmaya başlandığı görülmüştür. Zamanla artan öğrenci nüfusu bina sorununa neden olmuş, savaş ortamından dolayı bina sorunu bu yıllarda çözülememiştir. Bu durumdan dolayı okul bir süre İstanbul'un farklı bölgelerinde eğitime devam etmiştir. Sanayi-i Nefise Mektebi birçok bina değiştirmiş, son olarak Cumhuriyet'in ilanından sonra ki yeni binasında eğitim hayatına devam etmiştir. Sırasıyla, Lisan mektebi, şehzade başında bulunan bir yapıda, sıhhiye müzesinde bir süre eğitime devam etmek zorunda kaldığı görülmüştür. Ayrıca okulun yabancı hoca yoğunluğuna dikkat çekmek gerekir, bu durum cumhuriyetin ilanına kadar ve ilanından sonraki süreçte zamanla azalmış, yabancı hoca yoğunluğu yerini Türk hocalara bırakmıştır.

Resim 2.3. Osman Hamdi Bey, Kuran Okuyan Kadın, TÜYB, 41 x 51 cm, British Museum

Kaynak: https://www.ntv.com.tr/sanat/osman-hamdi-beyin-kuran-okuyan-kiz-tablosu-rekor-fiyata-satildi,qkEKnMvsaEygy13rJ5aUpQ

İnas Sanayi-i Nefise Mektebi, Osmanlıca İnas kelimesinin anlamı kız veya kadındır. Kadın sanat eğitimi kurumunun açılması, zamanın şartlarına göre, bulunduğu dönemden geçmişe kıyaslama ile bakıldığında gelişme sayılabilecek bir durumdur. İnas Sanayi-i Nefise Mektebi, 1914 yılında dönemin önemli kadın sanatçısı Mihri Müşfik Hanım'ın büyük çaba göstererek kurmasıyla eğitim sürecine başlamaktadır. Kurum sadece kadın öğrencilere sanat eğitimi vermekteydi. Bu dönemde karma eğitimin olmamasından dolayı

bu gelişmenin doğal sonucu olarak görülür. İleri ki zamanlar da iki ayrı kurum Cumhuriyet'in ilanından sonra 1926 da birleşerek karma eğitim ile halen günümüzde devam etmektedir.

Resim 2.4. Mihri Müşfik, Otoportre, TÜYB, 98.5 x 61 cm,
MSGSÜ İstanbul Resim Heykel Müzesi

Kaynak: https://www.kimmihri.com/painter-mihri/

2.3. Osmanlı Ressamlar Cemiyeti

Osmanlı Ressamlar Cemiyeti, 1908 -1909 yılları arası Mehmet Ruhi Arel, Şevket Dağ, Hikmet Onat, İbrahim Çallı, Sami Yetik, Ahmet Ziya Akbulut, Agah Bey, Feyhaman Duran, Müfide Kadri ve Mehmet Ali Laga tarafından Mehmet Ruhi Arel'in evinde toplanarak kurulduğunu görmekteyiz. Cemiyet içinde bulunduğu dönemin ilk resim topluluğu olarak kabul edilmektedir. Cemiyetin kuruluş amaçları arasında, sanat ortamı oluşturmak, sanatçı ve sanat problemlerine çözüm aramak olduğu görülmektedir. Cemiyete

ilerleyen süreçlerde katılanlar ise; Hüseyin Zekai Paşa, N. Ziya Güran, Hail Paşa ve Hüseyin Avni Lifij gibi ustalardır.

Resim 2.5. Hüseyin Avni Lifij, Pipolu Kadehli Otoportre 1908-9,
TÜYB, 64 x 46 cm

Kaynak: https://tr.wikipedia.org/wiki/H%C3%BCseyin_Avni_Lifij

Osmanlı Ressamlar Cemiyetinin düzenlediği etkinliklerin ağırlığını ileriki süreçte 1914 kuşağında yer alacak ressamlar taşıyacaktır. Osmanlı Ressamlar Cemiyeti dışında farklı bir kurum olan ve Tıbbiye talebelerinin 1912 de kurmuş olduğu Türk Ocak'ları ile ilişkisi olduğu görülmektedir. Bu ilişki kurumsal bir bağ dışın da, yalnızca ikili ilişkiler ile sınırlı olduğu görülmekte. Osmanlı Ressamlar Cemiyetinin, Türk ocaklarına karşı sempati besledikleri görülüyor. Cemiyetin yayınladığı gazete yazılarında bu durum açıkça görülmektedir. Cemiyet sanat Ortamını ve kültürünü halka indirgemeye çalışmış, resim tekniği olarak pek öncülük yapamamıştır. Bu durumu Candaş Keskin, '1. Dünya Savaşı ve Sonrası Türkiye'de Kültür Sanat Ortamı ve Türk Resmi adlı makalesinde şöyle açıklamaktadır; akım ve üslup yeniliği savunmak yerine, dönemin Osmanlı resim sanatını ve kültür ortamını sanatçı toplum ilişkilerini ayarlayan kurum olmaktan öteye geçememiştir.'

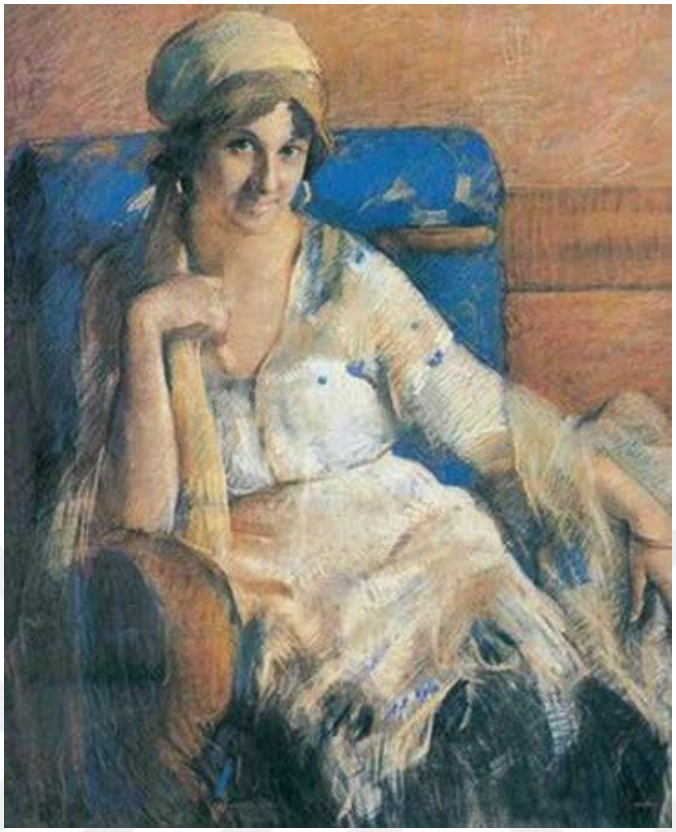

Resim 2.6. Mehmet Ruhi Arel, Hilal-i Ahmer'e Yardım, TÜYB, 46 x 38 cm, MSGSÜ Koleksiyonu

Kaynak: https://www.istanbulsanatevi.com/wp-content/uploads/2018/12/mehmet-ruhi-arel-hilali-ahmere-yardim.jpg

2.4. 1914 Çallı Kuşağı

2. Meşrutiyet'in ilanıyla toplum nezdinde az da olsa hissedilen özgürlük ortamı, hemen hemen bütün kurum ve programları da etkilemiştir. Sanat ortamının da bu durumdan faydalandığı görülmektedir. 1908 2. Meşruiyet ile resim sanatı gelişme süreci için hız kazanmış, birçok sanatçı devlet desteği ile Avrupa'ya sanat eğitimi almaları için yollanmış, bir kısmı ise kendi imkânlarıyla batının yolunu tutmuştur. Burada özel atölye ve akademiler de eğitim alan sanatçıların birçoğu geri dönmüş Türk resim sanatının gelişim sürecine dâhil olmuşlardır. Paris'te eğitime devam ettikleri zamanlarda savaşın başlaması ile yurda dönen sanatçılar ise; Nâmık İsmail, Feyhaman Duran, Sami Yetik, Hikmet Onat, İbrahim Çallı, Ali Sami Boyer, Mehmet Ruhi, Nazmi Ziya ve Avni Lifij' görüyoruz. 1914 kuşağı veya Çallı kuşağı, hem Osmanlı İmparatorluğu döneminde hem de Cumhuriyet Türkiye'sinde etkinliğini sürdürmüş, ilerleyen süreçlerde ki Türk resim sanatının temellerinden biri olmayı başarmış olduğu söylenebilir. Bu kuşağın sanatçılarının en belirgin özelliklerinden birinin planlı ve düzenli çalışmalar yapmalarıdır. Yine bu dönemde Kadın figürü bu kuşağın sanatçıları için önemli olduğu görülmekte, bu duruma Resim: 5 örnek olarak verilebilir.

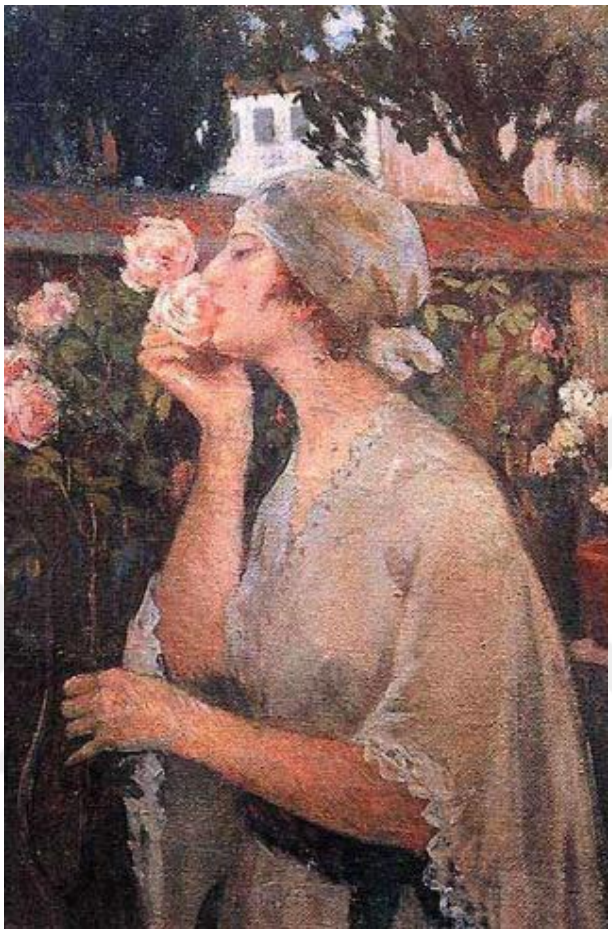

Resim 2.7. Feyhaman Duran, Güzide Duran'ın Portresi, TÜYB Pastel, 107 x 87 cm

Kaynak: http://www.leblebitozu.com/feyhaman-duranin-eserleri-ve-hayati/

Türk resim sanatı açısından peyzaj ve figür resimlerinin gelişmesine katkıda bulunmuşlardır. Çallı kuşağı sanatçıları, kadın figürlerini cumhuriyet sonrası dönemde de çağdaş ve toplumun bir parçası olduğunu gösterir nitelikte ele almışlardır. Ek olarak bu kuşağın üslup bakımından ışık, soyut denemeleri ve biçim bölünmesi açısından ilerleyen çağdaş Türk resmine katkıları da göz ardı edilemez. Cumhuriyet sonrası kurulan sanat birliklerinin de öncülüğü yaptığı düşünülebilir. Cumhuriyet devrimlerinin de benimsendiği Çallı kuşağı, inkılap sergilerine de katılarak bu durumu ispatlar niteliktedir. Kuşak cumhuriyeti savunmuş ve sanatsever toplumu hedef kitlesi olarak belirlemiştir. Ankara'da düzenlenen inkılap sergilerinde, topluma üslup ve temalarını anlatmak istemişlerdir. Fransa ekolünü yakından takip eden grubun, doğal temsilcisi İbrahim Çallı olduğu da söylenebilir. Yurt ve vatan kavramları bu grup için oldukça önemlidir. Kuşağın çoğu sanatçısı Sanayi-i Nefise Mektebinde Hocalık yapmış, cumhuriyetin ilanından sonra Güzel Sanatlar Akademisi ismini alan bu kurumda hocalığa da devam etmişlerdir. Grup Türkiye sanat

ortamına modern resmin ve izlenimciliğin gelişmesi, yayılmasını sağlamışlardır. Birçok kaynakta Türk izlenimciler olarak adlandırılan kuşağın, peyzaj resminde olduğu kadar natürmort ve portre resimlerinde de ışığı, gölgeyi ustaca ele aldığı görülmektedir.

Resim 2.8. İbrahim Çallı, Gül Koklayan Kadın, TÜYB, 50 x 72 cm,
İş Bankası Koleksiyonu

Kaynak: https://turkish-culture-history-language.blogspot.com/2019/09/ibrahim-callnn-hayat-ve-15-onemli.html

Kuşağın nü ve figür çalışmaları sanat ortamına cesaret ve özgürlük aşıladığı da söylenebilir. Çallı kuşağı birçok Galatasaray Lisesi sergilerine katılmış, eserlerini halka sunma istediğinde bulunmuşlardır. Birçok sergide sanatçıların çalışmaları satın alınmış, bu durum da sanatçıları motive etmiştir. Tuhaf sayılabilecek bir durum ise, Çallı Kuşağının İzlenimcilik söylemi bu sanatçılar tarafından benimsenmemesidir. 1914 Çallı Kuşağı için düşünülen en önemli konulardan biri olan İzlenimcilik ya da izlenimci Ressamlar söylemi, kuşak sanatçıları tarafından benimsenmemesi de ilginçtir (Başbuğ, 2010). Genel olarak ele aldığımızda, 1914 kuşağı ya da Çallı kuşağı, etkinliğini sürdürdüğü yıllar boyunca Türk resminin ilerlemesi ve gelişmesi için çaba göstermiş, yetiştirdikleri onlarca öğrenci

Cumhuriyetin ilanından sonra resim birlikleri kurup, bu durumu devam ettirmiş, yeni ülkenin ilk ressamları diyebileceğimiz sanatçıları yetiştirmiştir. Türk resim sanatının taşıyıcı kolonları olarak Türk resim sanatı tarihine geçmiştir.

BÖLÜM III: CUMHURİYET SONRASI DÖNEMDE TÜRK RESİM SANATI

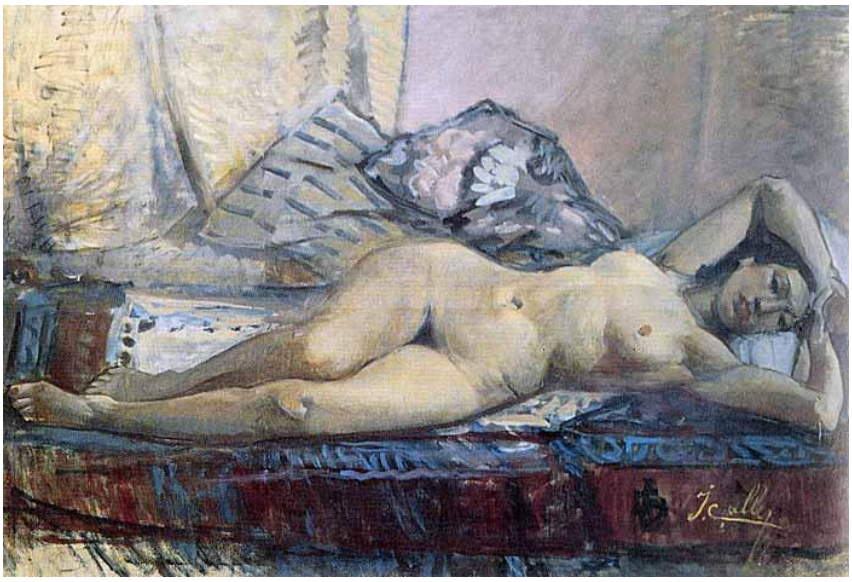
Çağdaşlaşma sürecine girilmesi; Cumhuriyet'in ilanı ile başlamıştır. Cumhuriyet'in ilanı ile hilafetin kaldırılması her alanda olduğu gibi sanat ve eğitim devrimlerinin de yolunu açmış, halk arasında ki sınıf farklılıklarının kalkmasına neden olmuştur. Bu durum Cumhuriyet'in halkçılık ilkesiyle ilişkilendirebiliriz. Cumhuriyetin ilanından hemen sonra Türkiye Cumhuriyeti devletinin bilim, sanayi, eğitim ve sanat alanlarında ilerlemek, çağdaş toplumların düzeylerine varmak amaçlanmıştır. Mustafa Kemal Atatürk ve diğer bürokratlar bu duruma çok önem vermekteydi. Hedeflenen çağdaşlaşma sürecine varmak, genel eğitimin toplumun tabanına yayılmasıyla gerçekleşeceği düşünmekteydiler. Bu süreçte batılı ülkelerin benimsediği sistemler uygulanmış, gelişime açık ve planlı programlar irdelenerek kabul görmüştür. Türkiye Cumhuriyeti'nin ilanı 20. yy'ın şüphesiz en büyük olaylarından biriydi. Devrim sonrası sanat ve sanat eğitimi de diğer programlar gibi gelişim sürecine girmiş, bu süreçte Cumhuriyet öncesi kurulan ve güzel sanatlar eğitimi vermekte olan Sanayi-i Nefise Mektebi, Devlet Güzel Sanatlar Akademisi olarak değiştirilerek kabul edilmiştir. Görülüyor ki Dünyanın en büyük imparatorluklarından biri olan Osmanlı İmparatorluğunun tecrübe ve birikim mirasları da benimsenmiştir. Kurumların laik ve halkçılık ilkesi ile yenilendiği görülmektedir. Böylece cumhuriyet öncesi dönem de hor görülen sanat ortamı bu dönem de hak ettiği öneme kavuşmuştur.

Yeni Türk devletinin kurulmasından hemen sonra sanat alanında 1924 yıllarında Avrupa'ya eğitim almaları için birçok kişi gönderilmiştir. Avrupa'ya giden bu kişiler farklı alanlarda eğitimler görüp Türkiye cumhuriyetine döneceklerdir. Yurtdışında eğitim gören kişiler arasında güzel sanatlar eğitimi alması için gönderilen yetenekli insanlarda bulunmaktadır. Bu dönem de sanat eğitimi ve güzel sanatlara verilen önem artmıştır. Devletin güzel sanatlara ve sanat eğitimine verdiği önem ve destek halk nezdinde de benimsenmiştir. Devlet sergiler açmış, sanata sahip çıkmış, bu durum toplum arasında sanatı da yaygınlaştırmıştır. Türkiye Cumhuriyeti'nin kurulmasıyla belirlenen yeni ilkeler. Sanatçıların da yeni konular belirlemelerine ışık tutmuştur. Toplumda oluşturulmak istenen yeni heyecanlar ressamların tablolarında görselleşmiştir. Ülkemizdeki rejim değişikliği toplumun her kesimine olduğu gibi sanata da direkt yansımıştır (Kılıç, 2010). Sanat eğitimi açısından önemli olan Devlet Güzel Sanatlar Akademisinin bu dönem de bina problemi

çözülmüş, sonraki süreçte ise Namık İsmail bu kuruma 1926 yılında akademi müdürü olarak atanmıştır. Akademi bünyesinde kurslarda açılmıştır. Cumhuriyet Dönemi'nde ilk defa olarak Güzel Sanatlar Akademisi bünyesinde 1927 yılında "Resim Öğretmenliği Kursu" düzenlenmiştir. Açılan bu kursa, bu okul öğrencilerinden resim öğretmeni olmak isteyenler katılmışlar ve İsmail Hakkı Baltacıoğlu'nun verdiği "Resmin Öğretim Metodu" derslerini izlemekle yükümlü olmuşlardır. Bir sene süren bu dersler sonunda sınavı başarıyla tamamlayanlar öğretmenlik hakkını elde etmişlerdir (Özsoy, 2016).

Cumhuriyetin 10. Yılına denk gelen 1933 yılında Namık İsmail tarafından dönemin bakanlığına bir rapor sunulmuştur. Söz konusu bu raporda sanatçıların sorunları, iş imkânları, Türk resminin, ressamlarının önemi ve sanat planlamaları yer almaktadır. Bu durum devletin sanat ortamına verdiği önemi açıkça göstermektedir. Ayrıca bu yılda cumhuriyetin 10. yıl milli mücadele konulu eserler sergilenmiştir. Bu durum cumhuriyet sonrası, Türk resim sanatının bir mukayesesi olarak da nitelendirilebilir.

Cumhuriyet öncesi dönemi kurulan resim toplulukları, cumhuriyetin ilanından sonra da sergi ve etkinliklerine devam etmiştir. Müstakil Ressamlar ve Heykeltıraşlar Birliği'nin kurulduğu yıllarda, Türk resminde tek bir sanatçı derneği olarak etkinliklerini sürdürmekte olan Osmanlı Ressamlar Cemiyeti "Galatasaray Sergileri" ile etkinliklerini sürdürürken, yeni cumhuriyetin kurulmasıyla isim değiştirmiş ve "Güzel Sanatlar Birliği" adını alarak etkinliklerini kesintiye uğratmaksızın davam ettirmiştir (Kılıç, 2002). Cumhuriyet öncesi 1916 yılında Osmanlı Ressamlar Cemiyeti tarafından açılan Galatasaray Resim-Heykel sergileri, Cumhuriyetin ilanından sonra da bir süre devam etmiştir. 11.si düzenlenen sergi 1927 yılında İstanbul'da gerçekleşmiş, bu sergiye birçok sanatçı katılmıştır. Katılan sanatçılar arasında Ömer Adil, Hoca Ali Rıza, Halil Paşa gibi sanatçılar ve ayrıca 1914 kuşağı sanatçıları İbrahim Çallı, Ali Sami, Nazmi Ziya, Ruhi, Hikmet, Namık İsmail ve Sanayi-i Nefise haricinde kalan Şevket Dağ, Sami Yetik ve M. Ali Lağa bulunmaktadır. Bu sergi Cumhuriyet sonrası ilk üslup değişikliği olarak da ön plana çıkmaktadır. Ayrıca sergide Nü resimler de sergilenmiştir (Resim 3.1). Bu durum Cumhuriyet sonrası Türk resminin özgür olduğunu açıkça göstermektedir.

Resim 3.1. İbrahim Çallı, Nü, TÜYB

Kaynak: https://turkishpaintings.com/index.php?p=37&l=1&modPainters_artistDetailID=239

Galatasaray sergileri bir akımı temsil etmemekte, bünyesinde birçok farklı akım ve üslupları barındırmaktaydı.

Bakanlar kurulunun 12 Eylül 1926 da aldığı kararda, Türk sanatçıları eserlerinden oluşacak, Başkent'te açılması planlanan müzede sadece Türk sanatçılarının eserleri belli bir ücret karşılığında ve planlanan sayıda eserlerin alınacağı kararlaştırılmıştır. Bu karar ile sanatçıları ve sanat eserlerini desteklemesi amaçlanmıştır. Ayrıca Cumhuriyetin ilanından sonra çoğu sanatçı okullarda öğretmenlik yapmış, akademide de çalışmıştır. Devlet Güzel Sanatlar Akademisi yanı sıra 1930 yılında Ankara'da kurulan Gazi Eğitim Enstitü resim bölümü de sanat eğitimimiz açısından oldukça önemlidir. Enstitünün en önemli hocalarından biri Malik Aksel'dir. Bu kurumda yetişen sanat eğitimcileri yurdun dört bir yanına dağılmış, eğitimci olarak görev yapmışlardır. Gazi Eğitim Enstitüsü maalesef ki beklenilen seviyeye ulaşamamıştır. Gazi Eğitim enstitüsü ve daha sonraları liselere öğretmen yetiştirmek amacı ile kurulan diğer eğitim enstitülerdeki resim bölümleri, gerek hoca gerek öğrenci kapasitesi yönünden hiç bir zaman Devlet Güzel Sanatlar Akademisine ulaşamamıştır (Tansuğ, 1991). Gazi Eğitim Enstitüsü Kurumu öğrencileri tarafından 1934 yılında Anadolu Temalı Ankara Halkevin de bir resim sergisi açmıştır. Halkevleri kurulduğu günden itibaren Türk resim sanatı açısından önemli bir yeri vardır, sanatçılara kapılarını açmış birçok resim sergisine de ev sahipliği yapmıştır.

Devrimden sonra yeni resim birlikleri kurulmaya devam etmiştir. Bunlardan ilki Müstakil Ressamlar ve Heykeltıraşlar birliğidir. Müstakil ressam ve heykeltıraşlar birliği yeni Türkiye Cumhuriyetinin ilk resim topluluğudur. Topluluk 1929 da kurulmuştur. Birliğin öncüleri devlet tarafından eğitim alması için yurt dışına gönderilenler içinde bulunmaktadır. Sanat eğitimi Türkiye cumhuriyeti devletinde yerine almaya başlamıştır artık.

3.1. Müstakil Ressamlar ve Heykeltraş Birliği

Müstakil Ressamlar ve Heykeltıraşlar Birliği'nin kurulması ile Türk resim sanatının sürekliliği, kalıcılığı ve yaygınlaştırılması hedef olarak amaçlanmıştır. 1926 da Hale Asaf, Ahmet Zeki Kocamemi, Cevat Hamit Dereli, Nurullah Berk, Ali Avni Çelebi, Şeref Kamil Akdik, Mahmut Celalettin Cüda, Refik Fazıl, Muhittin Sebati, Fahrattin ve Ratip Aşır Acudoğlu tarafından kurulmuştur. Birlik Ankara Etnografya Müzesi ve İstanbul Tük ocağında ilk sergilerini 1928'de açmışlardır. Türk ocağında ki sergiyi Abdülhak Hamit tarafından mütevazı bir tören ile açılmıştır. Müstakil ressamlar ve heykeltıraşlar birliği, farklı isimler ile birçok sergi ve etkinlik düzenlemiştir. Bu dönem de halka ve hükümete birliği kabul ettirme istekleri görülmektedir. Birlik yenilikçi ve birçok konuda öncü rol almayı başarmıştır. Türk resminde 1950'lerden sonra başlayacak olan bireysel üslup arayışlarının temellerinin bu grup üyeleri (Müstakil Ressamlar ve Heykeltıraşlar birliği) tarafından başlatılması da Türk resminde bireyselleşme ve çağdaşlaşma bakımlından önemlidir (Kılıç, 2010). Sanatçılar bu dönemlerde soyut tarz oluşturmuştur, Nurullah Berk'in İskambil Kağıtlı Natürmort resmini incelediğimizde, batı sanat anlayışından etkilendiğini bunun nedeninin Batı sanatını yakından takip ettiğini, batı da eğitim aldığını ve yenilikçi sanata açık olduğu söylenebilir. Resim 3.1. Cumhuriyetin devrimci hareketlerini başlatması, Müstakil Ressamlar içinde söylenebilir. Yeni Türk sanatına yeni üsluplar getirme düşünceleri ve çabaları olmuş, dönemin ilgisini üzerlerine çekmeyi başarmışlardır. Bu durumu 4. Müstakiller sergisi sonrası Sezer Tansuğ, 'Çağdaş Türk Sanatı' kitabında şöyle açıklamaktadır; 4. müstakiller sergisinin gördüğü geniş ilgiyi, İstanbul'da yayınlanan Türkçe ve Fransızca gazetelerdeki yayınlardan görebiliyoruz. Bu 4. Sergi müstakillerin bir doruk noktası olma özelliği taşımıştır (s.167).

Yine bu dönem de Türk Edebiyatının ünlü romancısı Peyami Safa, müstakil ressamlar için arayış içinde olduklarını belirtmiştir. Bu doruk noktasına ulaşmış olan birlik zamanla

dağılma sürecine girmiştir. Birliğin dağılmasının bir kaç nedenden ötürü olduğu düşünülebilir, bunlardan en önemlisi Muhittin Sebati ve Hale Asaf'ın vefat etmeleri ve birlik içinde anlaşmazlıkların yaşanmasıdır. Zaman içerisinde birlik üyeleri arasında üslup ve bireysellik farklılıkları yaşanmıştır. Bu durum batı sanatından etkilenmeleri, yeni yaklaşımlara yönelme isteği de sayılabilir. Hale Asaf ve Muhittin Sebati grup içerisinde öne çıkan isimler olduğu görülmekte, vefat etmeleri grup düzenini de sarsmış, batı etkisi ve bireysel atölye çalışmaları da düşünüldüğünde grup dağılma sürecine girmiştir. Bir başka neden olarak da dönemin sosyolojik yapısı bireyselliğe yönelmenin uygun olduğu olarak düşünülebilir.

Resim 3.2. Nurullah Berk, İskambil Kağıtlı 1933. TÜYB, 46 x 61 cm,
Mine – G. Kemal Koleksiyonu

Kaynak: http://arsiv.ntv.com.tr/news/255447.asp

3.2. D Grubu

D grubu 1933 yılında Nurullah Berk, Cemal Tollu, Zeki Faik İzer, Elif Naci, Abidin Dino ve Zühtü Müridoğlu tarafından kurulmuştur. Zühtü Müridoğlu heykeltıraş diğer sanatçılar ise ressamdır. Müstakil Ressamlar ve Heykeltıraşlar Derneği'nin dağılmasından sonra Cumhuriyet'in kuruluşunun onuncu yılına rastlayan 1933 yılında "D Grubu" kurulmuştur (Bulut, 2009). Grup ilk olarak İstanbul Beyoğlu'nda bulunan bir dükkân da sergi açmıştır. Grup ismi Nurullah Berk tarafından tavsiye edilmiş, diğer üyelerin onayı ile alfabenin 4. Harfi olan D harfi grubun ismi olarak kabul görmüştür. D grubundan önceki

gruplardan sonra 4. Grup olması nedeniyle bu fikir ortaya çıkmıştır. Önceki sanat birlikleri, Osmanlı Ressamlar Cemiyeti, Sanayi Nefise Birliği ve üçüncü olarak da Müstakil Ressamlar ve heykeltıraşlar birliği olarak görülmektedir. Grup sözcüsü olarak Nurullah Berk seçilmiştir.

D grubu Türkiye'de daha özel galeriler bulunmadığı dönemlerde bile birçok sergi ve etkinlik düzenlemiştir. Açılan sergilerde modern sanat tartışmaları gerçekleştirilerek, bu alana gelişim süreci açısından katkıda bulunmuşlardır. Batı çağdaş sanatını takip etmiş, kendi çizgilerinin dışına çıkmamışlardır. Modern sanatımızın hazırlayıcıları olmakla beraber, dünya resim akımlarına ilgi göstermemiş, gücünü kaybetmiş bir çeşit Romantizm 'in dışına çıkmamışlardır (Şerbetçi, 2008). İlerleyen zamanlarda bireysel olarak batı sanat anlayışın etkisine girmiş, bu anlamda eser üretmeye başlamışlardır. Grubun Konstrüktivist ve Kübist üslubu savunmakta, empresyonizmi de reddetmektedir. Buna örnek olarak şu resimler verilebilir; Resim 3.3 ve Resim 3.4.

Resim 3.3. Zeki Faik İzer, Kompozisyon, TÜYB

Kaynak: http://www.alaattinbender.com/dosya/zeki.htm

Resim 3.4. Cemal Tollu, Ekini TÜYB

Kaynak: https://sanatokur.com/cemal-tollu-kimdir/

Geometrik kompozisyon D grubu ressamları için önemliydi. Ayrıca daha önceden müstakil ressamlar ve heykeltıraşlar birliği bünyesinde bulunan Zeki Kocamemi ve Nurullah Berk empresyonizmin etkisinde kalmıştır.

Bedri Rahmi Eyüboğlu ve Turgut Zaim 1934 de gruba dâhil olmuşlardır. Bu sanatçılar üslup olarak Anadolu motiflerini kübist eğilimler ile bağ kurmuşlardır. İlerleyen süreçte Turgut Zaim gruptan ayrılmıştır. D grubu yurt dışında birçok sergiler açmış bu sergilerin birçoğu 1935 yılında açılmıştır. 1939 yılına gelindiğinde d Grubu sanatçı sayısı 12 ye yükselmiştir. Bu dönem de gruba, Eşref Üren, Arif Kaptan, Halil Dikmen, Eren Eyüboğlu ve Salih Urallı katılmışlardır. Sabri Barkel, Nusret Suman, Hakkı Anlı ve Fahrünisa Zeid 1941 yılında dâhil olmuş, böylece sanatçı sayısı 16 olmuştur. Grubun birçok sanatçısı akademi ve atölyelerde hocalık yapmışlardır. D grubu sanat ortamına hâkimiyeti sağlamış, topluma kendini kabul ettirmiştir. Grup, Müstakil Ressamlar ve Heykeltıraşlar Birliği ile birlikte Cumhuriyet'in genç sanatçı kuşağını temsil etmiş, dönemin görsel sanatlarında etkili bir rol oynamıştır (Yapı Kredi Kültür Merkezi, 2004). Grup ilerleyen süreçlerde dağılma sürecine girecek ancak Türk resim sanatında kalıcı hale gelecektir.

3.3. Yeniler Grubu

Güzel Sanatlar Akademisinde birçok yabancı uzman hoca bulunmaktaydı, heykeltıraş bölümü hocası, Rudolf Belling, Förhöl Zer mimari, Lois Süe süsleme ve Leopald Levy resim bölümün de hocalık yapan yabancılardır. Levy Fransız kökenli, kendi ülkesinde ünlü bir sanatçıdır. Levy'in yetiştirmiş olduğu öğrenciler tarafından, yeni bir sanat birliği olarak 1940 yılında 'Yeniler Gurubu' kurdu. Levy atölyesinde atölyesin de çalışan öğrencilerden birkaçı, 1940'lar da 'Yeniler Gurubu' adıyla toplanarak sanat hayatına atıldılar (Berk zve Özsezgin, 1983).

Yeniler gurubunda, Avni Arbaş, Mümtaz Yener, Nuri İyem, Turgut Atalay, Nejat Melih Devrim, Agop Arad, Fethi Karakaş, Haşmet Akal, Selim Turan gibi sanatçılar bulunmaktadır. Yeniler gurubunun sergilerine katılan D grubu üyelerinden Abidin Dino gibi sanatçılarda bulunmaktadır. Gurup üslup olarak belli bir çizgidedir, toplumun yaşam tarzlarına, yaşam şartlarına, hüzünlerini ve sevinçlerini ele almak, bir başka deyişle toplumun aynası olunmalıdır görüşünü benimsemişleridir. Türk Resim Sanatında, yöresel ve toplumsal içerikli çabaların bir grup etkinliği içerisinde kendini göstermesi, 1940 lı yılların başında "Yeniler Grubu" ile gerçekleşmiştir (Bulut, 2009). Bu konu bakımından D grubunun toplumdan uzak kaldıklarını düşünmekteydiler. D gurubuna bir başka eleştirileri de Avrupa resim üslubunu Türk resim sanatına aktarma çabası içerisine girmekle yetindiklerini düşünmekteydiler. İkinci Dünya Savaşından dolayı ortaya çıkan ekonomik yıkım ve beraberinde getirdiği toplumsal sarsıntı bütün Avrupa'da kültür ve sanatı da etkilemiştir. İşte bu ortamda Yeniler Grubu ismi belirir. Toplumsal Gerçekçilik, Yeniler Grubu'nun sanat anlayışında yansıma bulmuştur (Tetikçi, 2016).

Gurup 1940 Mart ayında İstanbul Beyoğlu'nda ilk sergilerini gazeteciler cemiyeti Lokalinde açtırmıştır. Sergi teması, liman ve limanlar olarak ele alındı. Buna örnek olarak Agop Arad'ın Tarabya Koyu resmi incelenebilir, Resim 3.4. Üslup bakımından ele alındığında ise modern tarzdan uzak gerçekçi yaklaşımlar görülmektedir. 1940 – 1955 yılları arası 10'a yakın sergi ve etkinlik düzenleyen gurup zamanla toplumcu, gerçekçi görüşten uzaklaşmıştır. Bu durumu bazı sanatçıların Avrupa'ya gitmesi olarak açıklanabilir, Selim Turan, Nejat Melih Devrim ve Avni Arbaş'ın 1946 yılında Paris'e gitmeleri ve kimi sanatçılarında üslup olarak savunulan çizginin dışına çıkarak soyut resimlere yönelmesi bu durumu daha iyi açıklamaktadır.

Yeniler Gurubunu, Ahmet Hamdi Tanpınar gibi önemli bir edebiyatçı, Mustafa Şekip Tunç ve Hilmi Ziya Ülken gibi bilim insanları desteklemişlerdir. Gurup zamanla etkinliğini kaybedip, dağılma sürecine girmiş ve dağılmıştır. Ancak Türk resim sanatı tarihinde yeri almıştır.

Resim 3.5. Agop Arad, Tarabya Koyu, Kontrplak Üzeri Yağlıboya
49 x 80 cm

Kaynak: https://www.istanbulsanatevi.com/turk-ressamlar/agop-arad-hayati-ve-eserleri/

3.4. Onlar Grubu

Onlar grubunun şüphesiz en büyük mimarı Bedri Rahmi Eyüboğlu, batı resim sanatından esinlenerek, Anadolu Kültürünün zenginlikleri ile özgün bir üslubun oluşmasını savunuyordu. Bu dönem de Güzel Sanatlar Akademisi Atölye hocalığı yapan Bedri Rahmi, öğrencilerini bu üslup ile yetiştirmiş, Atölyesinde yetişen öğrencilerin Mayıs 1946 senesinde bir araya gelerek 'Onlar Grubunu' oluşturmuşlardır. Onlar grubu kurucuları Mehmet Pesen, Mustafa Esirkuş, Nedim Günsür, Fikret Elpe, Fahrünnisa Sönmez, Leyla Gamsız Sarptürk, Hulusi Sarptürk, Saynur Kıyıcı Güzelson, Ivy Stangali, Maryam Özacul Özcilyan'dan oluşan 10 sanatçıdır. Grup üye sayısı zamanla 20'yi bulmuş bir süre sonra da sanatçı sayısı 20'yi geçmiştir. Gruba daha sonradan dâhil olan sanatçılar, Orhan Peker, Fikret Otyam, Turan Erol, Adnan Varınca ve Osman Zeki Oral'dır.

Onlar grubu batı üslubunu ve sanat ortamını yakından takibe almış, ancak çalışmalarında Anadolu Kültürü ve motiflerini işlemişlerdir. Batılı ünlü sanatçılar olan Rembrandt, Dürer, Leonardo Da Vinci, Michelangelo gibi ustalar ile ilgilenmelerine rağmen özgün üslupları dışına çıkmamışlardır. Grup üyeleri önceleri desen ve nü

çalışmaları, daha sonra ise rengi, Anadolu kültür birikimini ele alarak özgün bir üslup ile işlemişlerdir. Buna örnek olarak Mehmet Pesen'in köy hayatını kendi üslubu ile resimlemesi gösterilebilir, Resim 3.5. Genel olarak grubun amacını ele alırsak, batılı çağdaş üslubu, Anadolu kültürü ile sentezlemekte, batı sanatını yakından takip edip kendi üslubunu oluşturmaktadır. Grubun amacı Doğu-Batı sentezi olarak, geleneksel Anadolu sanatı ile batı resim sanatının anlatım biçimlerini beraber kullanmaktır. İşledikleri konular soyutlama üslubu ile yapılmaktaydı. Grupta ki ressamlar özgün benliklerini kaybetmemiş, çağdaş Türk resim sanatına katkıda bulunmuşlardır

Grup sanat ortamına kendilerini kabul ettirmek istemiş, kurulduğu sene Güzel Sanatlar Akademisi yemekhanesinde ilk sergisini açmıştır. Sergi, manifestosu bulunmayan ancak sergi afişinin Doğu- Batı sentezi bir arada kullanıldığı diyebileceğimiz, Anadolu motifi ve Greco figürleri beraber kullanılmıştır. Grup 1954 yılına kadar farklı mekânlarda sergiler açmış, bu yıldan sonra sergileri son bulmuş, bazı grup üyeleri gruptan ayrılmış ve 1955 yılında grup tamamen dağılmıştır.

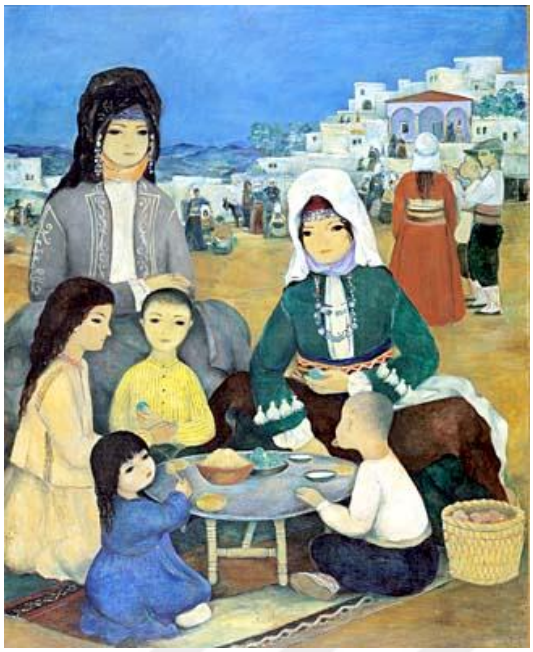

Resim 3.6. Mehmet Pesen, Köy Düğünü, 1984, TÜYB, 20 x 40 cm

Kaynak: https://www.ankaraantikacilik.com/urun/2197896/mehmet-pesen-1923-2012-%E2%80%98dugun-tuval-uzeri-yagliboya-imzali-1984

3.5. 1960-1970'li Yıllar

1960'lı yıllara kadar sanatçılar genellikle Anadolu'nun zenginliklerinden faydalanmış, konu olarak Anadolu kültürü, süslemeleri ele alınmıştır. Buna örnek olarak Turgut Zaim'in Yörükler Köyü resmi gösterilebilir (Resim 3.7).

Resim 3.7. Turgut Zaim "Yörükler Köyü", 117.5 x 99.5 cm, TÜYB,
Ankara Devlet Resim Heykel Müzesi

Kaynak: https://tr.wikipedia.org/wiki/Turgut_Zaim

Her disiplinde olduğu gibi Sanat ortamında da değişimler ve yenilikler dönemin şartlarına göre belirlenmekte. Cumhuriyetin ilanından sonra gerçekleşen çağdaş değişimler, 1960 sonrası dönemlerde de devam etmiştir. Sanat devamlı bir değişim içerisinde olduğu söylenebilir. 1970'li yıllara gelindiğinde, Dünyada ki sanat hareketliliği takibi devam etmiş, Avrupa dışında ki sanat ortamı da ilgi görmeye başlamıştır. Ülkelerin siyasi hareketliliği, ekonomi ve kentleşme gibi konular da sanatçıların beslendiği konular arasına girmiştir. Geleneksel malzeme dışında alternatif malzemelere yönelmeler de görülmektedir.

1970'li yıllara doğru Türkiye sanat ortamını etkileyen ulusal ve evrensel gelişmeler olarak;

1. Liberalleşme süreci doğrultusunda resim sanatında bireyselliğin üsluplara yansıması.
2. Sanatçıların eserlerinde, bireysel hayatlarına ve hislerine tema olarak işlemesi yanı sıra gözlemledikleri çevrenin sübjektif bir yorum ile ele alması.
3. Taşradan Kent'e göçün sonrası yaşanan nüfus sorunu ve sanayileşme sonucunda sanatçıların, kent yaşamına yönelmesi, kırsal temadan uzaklaşması ve bu doğrultuda meydana çıkan toplumsal sorunlara yönelmesi.
4. Avrupa resim sanatının daha da yakından takip edilmesi.

5. ABD merkezli yeni sanat akımlarının Batı'da ilgi duyulduğu Kadar, Türkiye sanat ortamında da bir kesim tarafından benimsenmesi. Altan Gürman, Musluk adlı eseri bu duruma örnek olabilir (Resim 3.8).
6. Yerel Anadolu kültürü, evrensel üsluplara direnip uzun süre etkisini koruması.
7. Sanat ortamı merkezi olarak söyleyebileceğimiz, sanat eğitimi veren kurumlar dışında da üslup etkileri yayılmıştır.
8. Resim sanatına farklı malzemelere yönlenmesi. Serbest piyasa diye adlandırdığımız liberalleşme sonucunda, sanat piyasasının oluşması. Görülmektedir.

Resim 3.8. Altan Gürman, Musluk, 146 x 90 cm, TÜAB

Kaynak: https://artsandculture.google.com/asset/musluk/MgE1cm6d1eGO5w?hl=tr

3.6. 1970'l Yıllardan 1980'li Yıllara

Cumhuriyet'in kazandırdığı halkçılık ve laiklik ilkesinin yanı sıra özgürlükçü bir toplumun oluşması 1970'li yılların sanat ortamının gelişmesi ile doğru orantılıdır. Türkiye resim sanatının bu gelişmelerden ayrı değerlendirilmesi söz konusu olmamalıdır. Bu dönemde sanatçılar Türk sanatını yaygınlaştırıp, toplumun kültür ihtiyacını karşılamak düşüncesindeydiler. 1970'li yıllar da Türkiye'de ki sanat ortamı şu şekilde açıklanabilir;

1. Kurulduğu andan itibaren, özellikle de Cumhuriyet devriminden sonra Türkiye'de sanat ortamının merkezi olarak kabul gören Mimar Sinan Üniversitesi veya eski adıyla Devlet Güzel Sanatlar Akademisi bu dönem de bu özelliğinin kaybolduğu görülmektedir. Bu durumun nedenleri olarak, yeni eğitim kurumları, özel atölyeler ve sanatçıların kurum dışı yaptığı etkinler olarak düşünülebilir. Sanatçılar bu dönemde farklı arayışlar içerisine girerek, sanat ortamının genişletme içerisindeydiler. Bağımsız sanat toplulukları ve sanatçılar da bu duruma neden olarak gösterilebilir.
2. Yine bu dönemde sanatçılar eğitim ve akımlara bağlı kalmamış, herhangi bir kalıp içerisinde bulunmamıştır. Avrupa sanatını takip edip üslup ve geleneklerine Anadolu kültürü ile yaklaştığı görülmekte. Topluluk ve sanat birlikleri bu dönem de yerini bireyselliğe bıraktığı da söylenebilir. 1970'li dönemler için Nurullah Berk ve Kaya Özsezgin 'Türk Resmi' adlı kitabında şu cümleye yer vermişlerdir; Türk ressamına, çağdaş konumunu yeni gözlerle irdeleme fırsatı vermiştir (s.120).
3. Sanat yapıtları bu dönem de ilgi görmüş, eser satışları az da olsa satılmaya başlanmıştır. Bu doğrultuda da özel galericilik gelişmiş, İstanbul dışında da galeri faaliyetleri görülmeye başlanmıştır. Galericilik bu yıllarda meslek olarak kabul edildiği söylenebilir.
4. Devlet kurumları, özel kurumlar ve Kişiler tarafından teşvik edici etkinlikler ve ödüller gelişim sürecine katkı da bulunmuştur. Söz konusun da ki Cumhuriyetin ilk yıllarında sadece devlet kurumları tarafından gerçekleşmekteydi. Ayrıca sanat koleksiyoncuları ve galeri sahipleri bu dönemde sanat piyasası adı altında sanat eserlerini yatırım amacı ile satın aldıkları da görülmektedir.
5. Cumhuriyet'in ilanından bir süre sonra yurt dışına çıkan sanatçılardan bir kısmı oraya yerleşmiş, birçoğu Fransa'dadır. Bu yıllarda bu sanatçılar yurda dönmüş ve burada birçok sergi ve etkinlikler düzenlemiştir. Bu sanatçılar Türkiye'de birçok kişisel ve toplu sergiler düzenlemiş, Türk çağdaş sanatının yurt dışına verdiği izlenimi ve birikimi Türk sanat ortamına katmışlardır. Adnan Varınca, Selim Turan, Abidin Dino, Fikret Mualla, Utku Varlık, Avni Arbaş, Oktay Günday, Erol Akyavaş, Mübin Orhon ve Burhan Doğançay bu sanatçılara örnek verilebilir.

Resim 3.9. Fikret Muallâ, Caz Orkestrası, Guajboya,
Oya - Bülent Eczacıbaşı Koleksiyonu

Kaynak: http://ressamlar.grafiksaati.org/yeni/fikret-mualla/23.htm

1950'den sonra toplumsal olayların yaşanması sanat ortamı dolayısıyla resim sanatını ve sanatçıları da etkilemiştir. 1950 – 1980 dönemleri arasında birçok toplumsal olaylara rastlamaktayız. Çok partili dönem, 1960 darbesi ve yeni anayasa, 1980 darbesi ve tekrardan bir ana yasa değişikliği. 1946 da çok partili döneme girilmesi ile özgürlük ve hak alanları daha da genişlemiş, toplumun her kesimine yansıdığı gibi sanat ortamında da varlığını hissettirmiştir. Bu dönemde hümanizm ve toplumculuk görüşü benimsenmiştir. Yine bu dönem de Cumhuriyetin ilk yıllarında devam eden devlet desteği de zamanla azalmaya başlamıştır. Atatürk'ün ölümünden sonra da bir süre devam eden sistemli ve bilinçli devlet desteği ve koruyuculuğu, daha sonra iniş çıkışlar göstererek, iktidarsız bir sanat yaklaşımını ya da sanat politikasızlığını yansıtmıştır. Bu gün sorun, çağdaşlaşma alanında Atatürk döneminde atılan adımların, daha ileri noktalara ulaştırılabilmesinde düğümlenmektedir (Dal, 1981). 1980'lere doğru akademi de ara ara girişimler olsa da, Cumhuriyet dönemin de ki gibi yükselişler olamamıştır. Yine bu yıllarda ülkenin iki büyük güzel sanatlar eğitimi kurumu, isim değiştirmiştir. 1982 yılına geldiğimizde de ise Güzel sanatlar eğitimi ve Türk resim sanatının gelişmesine çok büyük katıları olan, Devlet Güzel Sanatlar Akademisi bu gün ki Mimar Sinan Üniversitesine, Devlet Tatbiki Güzel Sanatlar Yüksek Okulu da bu gün ki Marmara Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi adını alarak dönüşmüştür.

Resim 3.10. Gülsüm Karamustafa, Star Wars, 32.5 x 45 cm,
Kağıt Üzerine Guvaş Boya, 1982

Kaynak: https://www.biyografya.com/biyografi/23531

Ordunun 1980 Eylül ayında yönetime el koyarak darbe gerçekleştirmesi, ve darbe sonrası bir çok değişikliğe gidilmiştir. Bu darbenin her alan da olduğu gibi Türkiye sanat ortamını da etkilediği görülmekte. Darbe sonrası bir çok kurum kapatılmış, bir o kadar da yeni kurumlar açılmıştır. Eğitim alanında açılan kurum olarak da ön plan da olan Yüksek Öğretim Kurulu (YÖK) olduğu görülmektedir. Kurulduğu dönemden itibaren 1980 darbesine kadar sanat ortamına katkısı göz ardı edilemeyecek olan kurumları da böylece bünyesine almıştır. Bilindiği gibi İstanbul Devlet Güzel Sanatlar Akademisi günümüz Mimar Sinan Üniversitesi adını almış, İstanbul Devlet Tatbiki Güzel Sanatlar Yüksek okulu ise, şuan hala aynı adı taşıyan Marmara Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi adını almıştırlar. Kurumlar YÖK'ün bünyesinde bir takım değişimlere gitmiş, bu değişimlerin en belirgini ise isimlerinin değiştirilmesi. Bu kurumlara darbe sonrası eskisi kadar önem verilmemiş, Cumhuriyetin ilk yıllarında ki gibi sanat ortamını belirleyici özelliğini kaybetmiştir. Bir başka örnek olarak da, cumhuriyetin ilanından sonra kurulan Kültür Bakanlığının, 1980 darbesi sonrası Milli Eğitim Bakanlığına bağlanması ile Kültür Bakanlığının önemini yitirdiğini gösterdiğini de düşünebiliriz. Günümüze kadar ayakta kalan kurumlar, eğitim kurumu olarak görülmekte. Sanat ortamını ve sanat piyasasını

1970'ler den günümüze değin sayıları artan özel galericiler belirlediği görülmektedir. 1980'li yıllarda da bu durum söz konusudur. Kurumların kapanmasıyla artan özel galericilik yayılmaya başlanmış, düzenlediği etkinlik ve sergiler ile sanat piyasasına bir çok yeni isimler kazandırmıştır. Ayrıca 1980 sonrası yıllar da liberal politikanın benimsenmesi de sanat ortamının bu kurumlardan uzaklaşmasına ve piyasa oluşturmasına da neden olduğu da söylenebilir. Yine 1980'li yıllara baktığımızda, galericilik ve sanat ortamını destekleyen zengin bir kesim görülmekte, bunlar bankalar ve vakıflar aracılığıyla desteklerini hissettirmektedirler. Devlet desteğinin azaldığı daha çok özel desteklerle sanat ortamı oluştuğu görülmektedir. 1980'ler sonrasında özel sermaye sanat alanında edilgin konumda olmaktan çıkarak etkin bir konuma geçmiştir. Ulus devletlerin zayıflaması ve özel Şirketlerin güç kazanması sanatsal kurumların maddi anlamda desteklenme politikalarını etkilemiştir (Pelvanoğlu, 2009). Turgut Özal hükümeti yıllarını kapsayan bu süreçte sanat ortamı, varlıklı aileler ve bankalar tarafından koleksiyonculuk faaliyetleri gerçekleştirilmektedir. 1980'li yılların sonlarına doğru İstanbul'da gerçekleşen sanat etkinliklerine varlıklı aileler sponsor olmuştur. 1987 ve 1989 yılında ilk iki İstanbul Bienali'nin destekçileri iş adamları Halil Bezmen ve Asil Nadir olmuştur (Pelvanoğlu, 2009). Özel galericiliğin Türk Resim sanatı ve Yakın dönem Türk resim sanatının gelişmesine katkıda bulundukları da söylenebilir. Sanatçıların eserlerini sergilemeye fırsat sunarak, eserlerin satılmasını sağlayarak ve genç sanatçılara tanınma, eserlerini sergileme fırsatı vererek bunu gerçekleştirdikleri söylenebilir. Özel galericilerin bir diğer özelliği de, Türk resim sanat tarihinin hafızası niteliğidir. Koleksiyonculuk, sanat eserlerini koruma, gelecek yıllara taşıma ve değer biçme açısından resim sanatı belleği oluşturmak açısından önemlidir.

Yine bu yıllarda sanatçılar, genel de popüler kültür, gündelik hayat, sokak kültürü, siyasi dil ve felsefe alanları ile ilgilenmişlerdir. Bu yıllarda sanat diğer disiplinler ile ilişkisi ön plana çıkmaktadır. Bu yeni gelişme çoğu sanatçıyı etkilemiş, yağlı boya, akrilik gibi geleneksel çalışmalar dışına çıkmalarına da neden olmuştur. Sanatçıların her dönem de olduğu gibi sürekli arayış içerisinde olduğu da görülmektedir.

Resim 3.11. Füsun Onur, Aynadan İçeri, Tuval, karışık teknik 87 x 90 x 8 cm
Neues Museum in Nürnberg'de Block Koleksiyonu

Kaynak: http://www.mimarizm.com/etkinlikler/sergiler/fusun-onur-ile-aynadan-iceri_120976

1980 sonrası sanat ortamı yeni bir kavram olan küratörlük kavramı ile tanışmaktadır. Sergiler, özel galericilik sayesinde yayılmış dolayısıyla sergi küratörleri de sanat ortamında kabul görmeye başlamıştır. 80'lerin sonu ve 90'ların başında ilk örnekleri görülen küratörlü sergilerin yarattığı etkilerin, 2000'li yıllara gelindiğinde küratörlüğün kurumsallaşma zeminini oluşturduğu belirtilebilir (Ötkünç, 2017). Küratörlük kavramı, Vasıf Kortun ve Beral Madra gibi isimler sayesinde Türk sanat ortamına kazandırıldığı söylenebilir. Ancak küratörlük sınırlı seviyelere kadar varabilmiştir. Günümüzde birçok ülkede küratörlük eğitimi veren okullar bulunuyor. Berlin bu işin merkezi konumunda. Türkiye'de ise bu konuda bir eğitim kurumu bulunmuyor (Ağırgöl, 2003).

1980 yılında ön plana çıkan sanatçılar olarak Serhat Kiraz, Endağ Aksel, İsmail Saray, Gülsüm Karamustafa, Cengiz Çekil, Füsun Onur, Ayşe Erkmen, Canan Beykal, Osman Dinç, Ahmet Öktem, Ergül Özkutan olarak görüldüğü söylenebilir.

1990'lı yıllara girildiğinde birçok sanat toplulukları kurulmaya devam etmiştir. Yeni sanatçılar, özel galeri, vakıf, banka veya zengin ailelerin desteği ile ortaya çıkmıştır. Farklı malzeme kullanımı artmış, teknolojinin gelişmesi ile dijital sanat ortamı gelişmeye, yayılmaya başlamıştır. Sanatçılar Video Art, dijital afiş, dijital tasarım alanlarına yönelmişlerdir. Birikmiş sanat tecrübesi ile sanatçı inisiyatif alabilmekte, bir kuruma yada topluluğa bağlı olmadan üretebilmektedir. Küratörlük bu yıllarda da çok eleştirilmiş, sanat

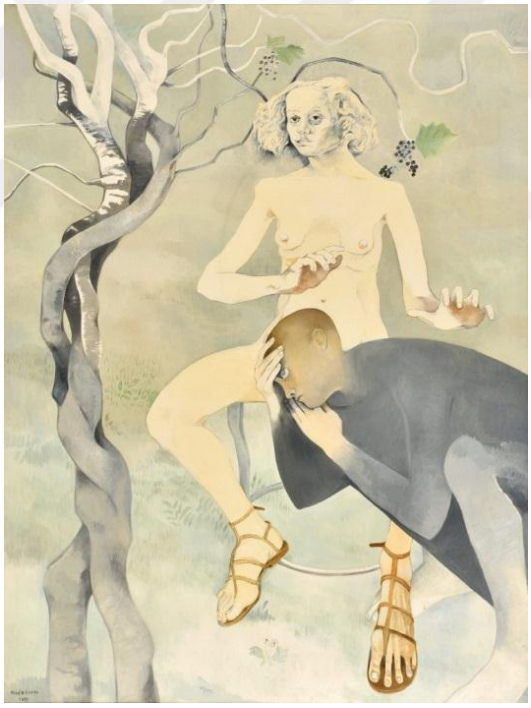
camiasının tartışılan konusu haline gelmiştir. Özellikle gelenekçi sanatçılar tarafından benimsenmemektedir. Zaman ile küratörlük kabul görülerek kurumsallaştığı söylenebilir. Sanatçılar bu dönemde daha çok bireysel hareket etmiş, kişisel sergiler çoğalmıştır. Bu yıllarda sanat topluluklarının döneme pek etki ettiği söylenemez.

2000 yıllara gelindiğinde Türkiye sanat ortamı için en önemli gelişmeler olarak özel müzelerin açılması düşünülebilir. Sabancı Müzesi (2002), İstanbul Modern Sanat Müzesi (2004), Pera Müzesi (2005) ve Santral İstanbul müzesi (2007) bu yıllarda kurulmuştur. Sanatın özel atölye ve galerilerden büyük sermayeli müzelere geçmesi de bir dönüm noktası olarak düşünülebilir. Sanatın ve sanatçının artık devlet yerine özel kurumlar tarafından desteklendiği görülmektedir. Devlet kurumları bu dönemlerde, özel desteklerin gölgesinde kalmıştır. Devlete ait sanat galerileri ve müzeleri fiilen aktif görülse de, sanatçıların özel kurumlar tarafından desteklenmesi sanatçıların bu çevrelerde toplanmasına sebep olmuştur.

1980'ler sonrası birçok sanatçı kişisel veya karma sergiler ile tanınmaya, sanat camiasında kabul görmeye başlandığını söyleyebiliriz. Sanatçıların bir kısmı günümüz de hala üretmeye devam etmektedir. Murat Sinkil, Lerzan Özer, Emre Zeytinoğlu, Şeyma Reisoğlu Nalça, Haluk Gedik, Müşerref Zeytinoğlu, Canan Tolon, Ayşe Erkmen, İnci Eviner, Ergin Çavuşoğlu, Seza Paker ve 1970'ler de varlıklarını hissettiren Mehmet Güleryüz, Utku Varlık, Neşe Erdok, Alaeddin Aksoy'un yanı sıra Burhan Uygur, Balkan Naci İslimyeli, Ergin İnan gibi sanatçıları görmek mümkün.

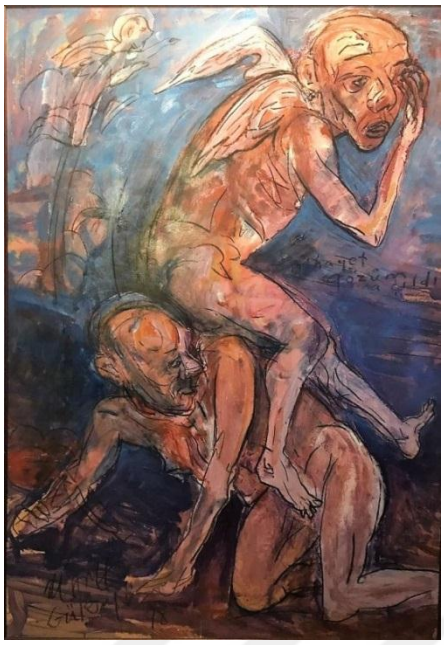
1980 sonrası resim sanatının teknolojik olarak nasıl etkilendiğini ele almak gerekirse de, geçmişten günümüze değin, her disiplinde olduğu gibi sanat ortamında da değişimler ve yenilikler dönemin şartlarına göre belirlenmekte olduğu aşikârdır. Teknolojinin gelişmesi ile toplumsal yaşamın her alanında var olmayı başarmış dijitalleşme, sanat ile olan ilişkisi de diğer alanlar gibi çağın gerekliliği olarak görülebilir. Her çağın dönemin şartlarına göre şekillenen sanat anlayışı, günümüz teknolojisi düşünüldüğünde sanatın teknolojiden uzak kalması düşünülemez. Dijital çağın gelişmeleri içerisinde sanat da kendine yer edinerek geniş kitlelere ulaşmayı başarmıştır(Akbulut, D. 2018). Teknolojinin geliştiği ilk yıllarda da bu durum görülmektedir. Örneğin, fotoğraf makinasının icadı ile dijital sanatın ilk adımları atıldığı söylenebilir.

Cumhuriyetin ilanıyla gerçekleşen çağdaşlaşma hareketleri, yapısal değişimlere yol açmış, 1980 sonrası yıllarda da bu durum devam etmiştir. Sanatın sürekliliği önceki yıllarda olduğu gibi, dönemin ortamına teknoloji ile beslenerek ayak uydurmuş olduğu söylenebilir. 1980'li yıllardan sonra, Dünyada ki sanat hareketliliği takibi devam etmiş, teknoloji geleneksel malzeme dışında alternatif malzeme olarak görülmeye başlanmıştır. Geleneksel sanat anlayışı ile dijital sanat arasında ki en büyük farkın nesne (malzeme) olduğu söylene bilir. Öz olarak her sanat anlayışı, insanın duygularına hitap etmektedir. Geleneksel anlatım da heykel, tuval, boya vb. gibi malzeme kullanılırken, dijital sanat ise bu durumu nesnesel boyuttan çıkarak yapmaktadır. Sanat dallarından geleneksel çizim, resim ve heykelin yerini, "ağ sanatı", "dijital kurgu sanatı" ve "sanal gerçeklik" kavramlarını içeren yeni bir sanat almaya başlamıştır (Dündar, 2013). Cumhuriyet sonrası özgürleşme ortamı sanatta da kendini göstermesi devam etmiş, sanatçılar konu olarak daha özgür, standartlaşmış kuralları olmayan yeni Dünya sanatını benimsediği görülmektedir.

Resim 3.12. Neş'e Erdok, Artonin Artaud ve Genica Athanasiou,
200 x 160 cm, TÜYB.

Kaynak: http://lebriz.com/pages/artist.aspx?artistID=395&section=130&lang=TR&periodID=1693&bhcp=1

Resim 3.13. Mehmet Güleryüz, Nihayet Gözüm Açıldı,
Tual Üzerine Kraft Marufle, Akrilik 150 x 105 cm, 1998

Kaynak: http://www.mehmetguleryuz.com/works.php?pg=44&lc=tr

BÖLÜM IV: 1980 SONRASI TÜRK RESİM SANATININ EĞİTİMDEKİ YERİ

4.1. Güzel Sanatlar Eğitimi

Eğitim, herhangi bir bilim dalında, hedeflenen düzeyde bilgi edindirme, beceri kazandırma, bilgi ve beceriyi geliştirmedir. Sanat eğitimi ise; kişi ve kişilerin hayal güçlerini ve becerilerini geliştirmeye, his, düşünce ve gözlemlerini ifade edebilmesini amaçlayan eğitimdir. Günümüz eğitim sisteminde güzel sanatlar eğitimi, yüzyıllar öncesinde görülen usta-çırak ilişkisinden ve sadece uygulamaya dayalı bir eğitim sisteminden uzak; bireyi hem düşünmeye hem düşündürmeye iten, soyut ve somut elemanların bir arada olduğu, çok yönlü bir yöntem izlemektedir (Erdem, 2016). Türkiye'de sanat eğitimi en erken çocukluk dönemlerinde 'Resim, Resim-İş, Görsel Sanatlar' adı altında ilkokullarda görülmektedir. Ortaokul düzeylerinde bu durum çok farklılık göstermez. Ders sayısı ve seçmeli olarak değişkenlikler olabilir. Lise dönemlerinde ders sayısı seçmeli ders programına göre değişkenlik gösterebilir, resim derslerinin varlığı kabul edilse de, derse olan ilgi ve önemin azaldığı görülmektedir. Sanat eğitiminde ders saatinin azlığı, araç ve gereç yetersizliği, çalışma mekânlarının yetersizliği, derslere gereken önemin verilmemesi bilinen temel sorunlardır (Kırışoğlu, 1991). Bu durum sanat eğitimi derslerini ve diğer seçmeli dersleri olumsuz etkilemekte. Müzik, Resim, Teknoloji Tasarım gibi derslerin Üniversitesi sınavların da soru olarak sorulmaması öğrenci, aile ve bazı öğretmen, yöneticilerin bu dersleri ihmal etmesine neden olmaktadır. Güzel sanatlar liseleri için bu durum söylenemez. Bu liseleri tercih edenler, yine bu alanda ilerleyecekleri düşünülerek bu derslere oldukça önem vermektedirler. Güzel sanatlar liselerinde sanat eğitimi yoğun olarak verilmekte. Bu dersler alan dersleri olarak kabul edilmektedir. Diğer lise ve dengi okullara göre burada sanat eğitimi en kapsamlı orta öğretim olarak da görülür. Üniversiteler de ise Güzel Sanatlar Fakülteleri, Sanat ve Tasarım, Eğitim fakülteleri ayrıca birçok fakültede de seçmeli olarak sanat eğitimi dersleri görülmektedir. Lisansüstü eğitim bölümlerinde, hemen hemen ülkenin her bölgesinde sanat eğitimi enstitüleri veya Enstitü içinde bulunan bölümlerde sanat eğitimi mevcuttur. Güzel sanatlar eğitimi Türkiye eğitim sisteminin her kademesinde bulunduğunu genel olarak söyleyebiliriz. Ancak bu eğitimin niteliği, sanat eğitimine ayrılan zaman, verilen ilgi ve önem tartışmaya açık olsa da, Türkiye de sanat eğitiminin varlığı inkâr edilemez. Dünyada

olduğu gibi Türkiye'de de Çağdaş eğitim sistemlerinde sanatın varlığını yok saymak mümkün değildir. Sanatta eğitim veya sanat yoluyla eğitim 21. yüzyılda geçerliliğini arttırarak sürdürecek bir varlık olarak görünmektedir. Çünkü sanatı sadece sanat yapmak için düşünmeyenler ve sanatı dar anlamda algılamayanlar, çağdaş eğitimde sanatın daha çok önem kazanacağını bilerek hareket etmektedirler (Alakuş ve Mercin, 2019). Ülkemizde sanat eğitimi teorik ve uygulama olarak verilmektedir. Teorik derslerin 'sanat tarihi dersleri ve alan bilgisi olarak, uygulama derslerinin ise; seçilen ana sanat dalında hem teorik hem de üretmeye dönük olması gibi. Genel cümle olarak 'Güzel sanatlar eğitimi ülkemizde yaygındır' ifadesi kullanılabilir. Sanat eğitiminin, Türk eğitim sisteminin bir parçası olduğu unutulmamalıdır. Batı Sanat Eğitiminde, gelişimin bir halkası olarak ortaya çıkan "sanatta eğitim" görüşüne ülkemizde bir başlangıç ve bir zorunluluk olarak yaklaşılması gerektiğine inanmaktayım (Kırışoğlu, 2005).

4.2. Sanat Eğitiminin Önemi

Eğitim toplumlar için ne kadar önemli ise, sanat eğitimi de o kadar önem arz etmekte ve eğitimin ayrılmaz bir bütünüdür. Sanat eğitiminin diğer eğitim disiplinleri ile ayrı tutulması mümkün değildir. İnsanlık var oldukça, sanatında var olacağı aşikârdır. Sanatın ilk evresinden, günümüze kadar çağın şartlarına nasıl uyum sağladı ise, gelecek zaman şartlarında da uyum sağlayacağı düşünülmektedir. Örneğin, teknolojinin gelişmediği yıllarda ilkel şartlarda sanat üretimi mevcut iken, günümüz gelişmiş teknoloji ile yeni sanat anlayışları (dijital sanat, video art gibi) ortaya çıkmıştır. Bu sanatın gelişim sürecini de göstermektedir. Sanat çağın gerekliliğine göre yönlendirme yapabilir, eğitim yolu ile de topluma indirgenerek toplumun sanat boşluğunu doldurmaktadır. Sanat bir bakıma üretim demektir. Sanatçı sorumluluk alarak kabul ettiği üretmeyi topluma sunmak, toplumun estetik hazzını tatmin etmek, toplumsal olayları yakından takip etmek ve topluma yol gösterici rolü ile ışık tutan aydın olarak kabul edebiliriz. Bu durumu ele aldığımızda toplumun sanatçıyı, sanat eserlerini ve sanat ortamını kabul etmek tüketici rolünü üslenmek açısından sanat eğitiminin önemini ortaya koymaktadır. Toplumun bilinçli sanat tüketici rolü sanat eğitimi ile gerçekleşecektir. Sanat yeni yaklaşımlar geliştirecek, güncel olayları takip edecek ve topluma ışık tutacaktır. Sanatçı kendisi için düşünecek toplum için üretecektir. Böyle bir ortamda sanatçının ürettiği eserleri sindirebilen, tüketebilen bir toplum bilinçlendirilmek zorundadır (Başbuğ, 2016).

Toplumun gelişim sürecinde sanat eğitiminin varlığı inkâr edilemez. Toplumun her bireyi belirli bir eğitimden geçmektedir. Sanat eğitimin yeri burada tartışılsa da, ülkemizde her birey sanat eğitimi almaktadır. Sanat eğitimi, ulusal eğitim süreci içerisinde, hatta evrensel eğitim sistemlerinde var olmuş, sanat eğitiminin kabul gördüğü ve önemini de açıkça göstermektedir. Sanat eğitimcilere bu konuda büyük bir sorumluluk düşmektedir. Ayrıca sanat eğitimi kurumları, nitelikli sanat eğitimcisi yetiştirmesi doğrudan toplumun sanat ihtiyacını etkilemektedir. Bu durumdan dolayı, sanat eğitimi kurumlarında alan derslerinin yeterli olması, sistemli eğitim programları ve sanat eğitimcilerinin niteliği oldukça önem kazanmıştır. Bireyin eğitimi doğrudan toplumun gelişmesi demektir. Birey eğitiminde, sanat eğitimi de kendine yer bulmakta. Dolayısıyla toplumun gelişimi sanat eğitimi sürecinden de geçmektedir. Sanatın bireye doğal olarak topluma ve insanlığa olan katkıları ele alındığında, bireyin ve toplumun gelişmesi sanatla, sanat eğitimi ile olasıdır (Akkurt ve Boratav, 2018). Türkiye toplumunun bütün bireyleri, toplumun gelişim sürecinde var olmaktadır. Bu eğitim ile gerçekleşmektedir. Eğitimin toplumlar için önemi, gelecekte var olmaları açısından oldukça önemlidir. Aydın bir gelecek eğitimden, dolayısıyla sanat eğitimden geçmektedir. Her bireyin sanat eğitimi alması sayesinde, zihninde beliren ışığın somut olarak işleme koyulması sağlanır, bu açıdan onu anlamlandırması, önemle üzerinde durulması gereken bir konudur (Akkurt ve Boratav, 2018).

4.3. Yüksek Öğretimde Sanat Eğitimi

Eğitim, bütün bireylerin kendilerini bilgi, birikim ve yeteneklerini geliştirip toplumlarda yer edinmesidir. Eğitimin gerekliliği şüphesiz tartışmaya açık bile değildir. Eğitim; toplumların gelişmesi, ilerlemesi, açık emperyalist pazarı olan Dünya tezgâhında yerini almasını da engellemektedir. Toplumun çağdaşlaşması, çağdaş bireyler ile gerçekleşmektedir. Çağdaş eğitimin temel işlevi, çağdaş toplumu gerçekleştirecek insanları yetiştirmektir. Çağdaş insan bilim, sanat ve teknik alanlarda gerekli ve yeterli bilgi birikimine sahip, çağını yaşayan insandır (İlhan, 2019). Eğitim bünyesinde birçok disiplini barındırmakta, disiplinlerin bütünü eğitimi oluşturmakta olduğu söylenebilir. Sanat eğitimi de bu disiplinlerden biridir ve ayrı düşünülemez. Gazi Mustafa Kemal'in dediği gibi; "Sanatsız kalan bir toplumun, hayat damarlarından biri kopmuş demektir." Ord. Prof. Suut Kemal Yetkin'in "Güzel Sanatların Eğitimdeki Yeri" adlı makalesinde Binlerce yüzyılların ne kadar gerilerine gidilirse gidilsin, sanatı insanlığın tarihi ile başlamış görürüz. İnsan,

yalnızca yaşama güdüsünün tutsağı olduğu, zekâsının emeklediği çağlarda bile, güzel sanatlarla uğraşmıştır, diyerek, güzel sanatların önemini ve insanlığın tarihinde yerini açıkça belirttiği görülmektedir.

Toplumların düzeylerini, toplumu oluşturan eğitimli bireyler belirlediğini söylemek mümkündür. Yaratıcı bir toplum için, topluma karşı sorumluluk duyan yaratıcı bireyler yetiştirmek, hangi meslekte olursa olsun yaratıcılığa ufuk açan bir eğitimle mümkündür (Bayraktar, 2014). Sanat eğitimi bireylerin gelişimine, dolayısıyla toplumun gelişimine de katkı sağladığı aşikârdır. Bu durumu, "Erdem Ünver, Neden ve Nasıl Sanat Eğitimi" adlı makalesinde şöyle açıklamaktadır; Sanat eğitimi geleneksel olandan öte, geleceğe yönelik dinamikleriyle, klasik eğitimin topluma yansıttığı edilgen yapıyı öteler. Toplumsal sorunlara karşı düşünce geliştiren, amaca uygun değerler üreten, tutarlı insanlar yetiştirir. Huriye Altuner ise sanat eğitiminin toplum için önemini, "Türkiye'de Sanat Tarihi ve Cumhuriyet'ten Günümüze Sanat Tarihi Eğitimi" adlı makalesinde şöyle demektedir; Eğitim, insanın insan olarak yaşayabilmesi ve varlığını sürdürmesi için kaçınılmaz bir gerekliliktir. Sanat ve sanat tarihi eğitimi de genel eğitimin bir parçasıdır. İnsan hayatında önemli yere sahip olan manevi duygularımız ve bu maneviyatımızı besleyen kültürümüz, varlığımızın nedenidir.

Yüksek eğitim kurumlarında sanat eğitimi; Eğitim Fakültesi Bünyesinde Güzel Sanatlar Ana Bilim Dalı olarak Resim-İş Öğretmenliği, Güzel Sanatlar Fakülteleri Bölümleri ve Üniversitelerin seçmeli ders havuzunda görülmektedir. Eğitim Fakültesi bünyesinde bulunun Resim-İş Öğretmenliği bölümü sanat eğitimci yetiştirmektedir. Bu bölümlerde sadece sanat dersleri görülmemekte, pedagojik dersler, genel kültür- genel yetenek dersleri, uygulama Öğretmenlik bilgisi ve sanat tarihi dersleri de olduğu görülmektedir. Türkiye'de sanat eğitmeni yetiştiren okullar ise Eğitim Fakülteleri bünyesinde toplanmışlardır. Amacı sanat eğitmeni açığını kapatmak olan bu fakültelere de plastik sanatlar eğitimi yanında eğitim psikolojisi, eğitim sosyolojisi, eğitim yönetimi gibi psikoloji, pedagoji ağırlıklı eğitim derslerine de yer verilmektedir (Altınkurt, 2015). Resim-İş Öğretmenliği bölümleri bünyesinde Ana sanat dalı olarak da birçok bölüm de bulunmaktadır. Bu bölümler; Resim, Heykel, Grafik, Baskı, Fotoğraf, Tekstil, Endüstriyel Tasarım, Seramik, Geleneksel Sanatlar olarak görmekteyiz. Güzel Sanatlar Ana Bilim Dalı bünyesi içerisinde müzik öğretmenliği de bulunmaktadır. Eğitim fakültelerinin Resim-İş öğretmenliği birimleri daha önce bölüm statüsünde iken eğitim fakültelerinin yeniden

yapılandırılması kapsamında müzik öğretmenliği bölümleri ile birleştirilerek anabilim dalı statüsüne düşürülmüştür (Ayaydın, 2009). Resim-İş Öğretmenliği; sanat eğitimci yetiştirmekte, ilkokul ve orta öğretimde Görsel Sanatlar derslerini vermektedir. Burada bölüm adı ve gireceği ders adı birbirlerinden farklı olsa da içerik olarak aynıdır. Başka bir deyişle Resim-İş Öğretmenliği bölümünde mezun olan öğrenciler Görsel Sanatlar dersi öğretmeni olmaktadır. İlköğretimde yer alan resim-iş dersleri yeniden yapılanma süreci içinde "görsel sanatlar" olarak adlandırılmıştır. Bu süreç içinde görsel sanatlar dersi olarak yeni ve daha çağdaş bir içeriğe de kavuşturulmuştur. Ancak ilköğretimde bu dersi yürütecek öğretmenleri mezun eden birimin adı hala resim-iş öğretmenliği olarak devam etmektedir (Ayaydın, 2009).

Güzel Sanatlar Bölümleri bünyesinde de birçok bölüm ile karşılaşmaktayız. Resim, Heykel, Grafik, Baskı, Fotoğraf, Tekstil, Endüstriyel Tasarım, Seramik, Geleneksel Türk Sanatlar, İç mimarlık, Sinema televizyon gibi bölümleri görmekteyiz. Bu bölümlerde Resim-İş Öğretmenliği bölümünde olduğu gibi pedagojik dersler bulunmamakta, sanatçı yetiştirilmeye yönelik gözükse de, formasyon ile sanat eğitimcisi olma yolu açık, lisans üstü eğitim ile akademik eğitim yolu da açık olduğu söylenebilir. Güzel Sanatlar Fakültesi bölümlerin de sanat eğitimi dersleri daha yoğun olduğu da söylenebilir. Sanat eğitimi derslerini Köksal Bilirdönmez ve Necmettin Karabulut'un "Sanat Eğitimi Süreç ve Kuramları" adlı makalesinde şu şekilde tanımlamıştır; Sanat eğitimi dersleri, öğrencinin kendini dışa vurması için en gerekli ortamlardır. Dış dünyadan aldığı duyumları kendi iç dünyasında yorumlayarak oluşan duygu ve izlenimlerini uygulamalar ile aktardığı düşünsel, duygusal, ruhsal, sosyal ve bedensel bir anlatım dilidir (Bilirdönmez ve Karabulut, 2016).

Seçmeli ders olarak birçok fakültede güzel sanatlar eğimi dersleri de görülmektedir. Eğitimin her aşamasında sanat eğitiminin varlığı oldukça önemlidir. Toplumların çağdaş, üretken, analitik ve gelişime açık bireylere ihtiyaç vardır, bu ihtiyacı eğitim ile karşılanmaktadır. Eğitim bünyesinde, sanat eğitimini yok saymak düşünülemez. Üniversite öğrencilerinin sanatın bireysel, toplumsal, kültürel, ekonomik ve eğitsel işlevlerinden yeterince yararlanabilmeleri için üniversitelere Güzel Sanatlarla ilgili dersler konulması çağdaş Türkiye için bir zorunluluktur denilebilir (İlhan, 2019).

Araştırmanın örneklemi olan Marmara Üniversitesi Resim-İş Öğretmenliği bölümünü incelediğimizde;

Bütün eğitim fakültelerinin sanat eğitimcisi yetiştirme bölümü olarak "Resim-İş Öğretmenliği" adı kullanılmakta. Bu bölümlerden mezun olan öğrencilerin almış olduğu unvan ise; Resim Öğretmeni. YÖK ve MEB bu bölümlerden mezun olan öğrencilere ortak bir unvanda buluşamamaktadır. MEB'e bağlı devlet ve özel okullarda "Görsel Sanatlar Öğretmeni" olarak unvan verilmekte, YÖK'e bağlı ilgili bölümlerden ise Resim-İş Öğretmenliği diploması ile "Resim-İş Öğretmeni" unvanı almaktadır. Öğretmen adayları resim-iş öğretmenliği adı altında okumakta, resim-iş öğretmeni adayı olarak, aslında olmayan bir öğretmenliğe hazırlanmakta ve mezun olunca ise görsel sanatlar öğretmeni olarak atanmaktadır (Ayaydın, 2009).

MEB'in hazırlamış olduğu 'Görsel Sanatlar Eğitim Programı' incelendiğinde sanat eğitiminin okul öncesi dönemden orta öğretim dönemine kadar, eğitimin her kademesinde bulunduğu görülmekte. Milli Eğitim Bakanlığı Görsel Sanatlar Dersi; Öğretim programları, 1739 sayılı Millî Eğitim Temel Kanununun 2. maddesinde ifade edilen "Türk Millî Eğitiminin Genel Amaçları" ile "Türk Millî Eğitiminin Temel İlkeleri" esas alınarak hazırlanmıştır (MEB).

MEB öğretmen kriterleri olarak, eğitim fakültesi mezunu olmak veya formasyon ile pedagojik eğitimini tamamlamış adaylar aramakta. Güzel Sanatlar bölümü mezunlarının öğretmen olarak çalışması tartışmaya açık olduğu da aşikârdır. Bu durum "Resim-İş Öğretmenlerinin Yetiştirilmesi" adlı makalesinde Sadettin Sari'ya göre; Türkiye'de Güzel Sanatlar Fakültelerinden mezun olanlar da Resim İş öğretmenliği yapmaktadırlar. Bu fakültelerde sanatçı kimlikleri geliştirilerek yetiştirilen gençlere eğitimci formasyonu kısa sürede kazandırılamaz. Öğretmenlik kimliği, öğretmen adaylarına dört yıllık eğitim sürecinde sindirilerek verilir.

YÖK'e bağlı kurumların Milli Eğitim Bakanlığının resmi olarak kriterlerini karşıladığı da görülmekte olduğu söylenebilir. Üniversiteler de verilen eğitim bilimleri dersleri ve YÖK-MEB koordinasyonlu okul deneyimi (Staj) bu durumlar arasında gösterilebilir. Öğrencilerin alan bilgisi, mesleki uygulama ve genel kültür- genel yetenek dersleri ile öğretmen olarak mezun olmaları sağlanmakta. Mesleki alan bilgisi uygulamaya dayalı olan Resim-İş Öğretmenliği programı yetenek sınavı ile seçilerek alındığı da düşünüldüğünde, program içerisinde öğretmenlik bilgisi önem kazanmakta. Bu durumu ele aldığımızda Milli Eğitim Bakanlığının Görsel Sanatlar derslerinin alan dışı branş hocaları işlemesi de bir çelişkidir. Resim İş öğretmeni olmayan ya da yetersiz olan okullarda, dersler başka branş

öğretmenleri tarafından doldurulmakta ve dinlenme dersi gibi değerlendirilmektedir (Sari, 1997).

Ülkemizde ki Sanat eğitimi bölümlerinin olumsuz yönlerini Prof. Dr. Zahit Büyükişleyen ‘Sanat Eğitimi için Öğretmen Yetiştirme ve Bu Konuda Karşılaşılan Güçlükler’ adlı makalesinde şöyle sıralamıştır;

1. Öğretim maliyetinin düşük tutulması, öğretmen yetiştirmede finansman ve mali kaynakların yetersizliği. Fizik donanımın (atölye, işlik, laboratuvar vb.) yetersizliği.
2. Öğretmenlik mesleğinin maddi olanaklarının yetersizliği nedeniyle öğretmen adaylarının ya tesadüfle ya da başka bir olanak bulunmadığı için bu mesleği seçmiş olmaları.
3. Öğretmen yetiştiren kurumların farklılığı; böylece öğretim elemanlarının öğretim düzeyleri açısından belli ve zorunlu ölçülerin olmayışı.
4. Bakanlık ve üniversiteler arasında farklı görüşlerin olması.
5. Öğretmen yetiştiren kurumlara alınacak öğrenci kaynağının olması. Öğretmenliğe hazırlayıcı programlardan yoksun oluşu.
6. Öğretmen yetiştirmeye ilişkin araştırmaların eksik ve yetersiz oluşu.
7. Öğretmenlik öncesi yapılan stajların yetersiz ve çok kısa olması.

Sonuç olarak; eğitimin gerekliliği herkesçe bilinmekte, sanat eğitiminin varlığı da eğitimin bir disiplini olarak kabul görülmektedir. Geleceğe yürümek, gelecekte daima var olmak eğitim ile gerçekleşecektir. Sanatın bu çarkta ki işlevi, bireylerin gelişmesine verdiği destekle gerçekleşmektedir. Okul öncesinden, eğitimin en son kademesine kadar varlığını gösteren sanat eğitimi derslerini Suut Kemal Yetkin’in konu ile ilgili düşüncelerini şöyle açıklamaktadır; yarını yüklenecek olan çocuklarımızı, eksiksiz ve tam yetiştirmek istiyorsak, rasyonel ve objektif düşüncenin gelişimini; duygunluğun, hayal gücünün ve kişisel dünyanın gelişimi ile dengelemek; ilimle sanatın temelinde yaratıcılık yattığına göre, her iki güçten de çocukları ve gençleri faydalandırmak zorundayız. Yükselmenin şartı, iki kanatla uçmaktır.

4.4. Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümleri

Güzel Sanatlar Eğitimi alanlarını incelediğimizde eğitim fakültesinde Resim- İş Öğretmenliği, Güzel sanatlar fakültesinde ise; Resim, Heykel, Grafik, Baskı, Tekstil,

Seramik, Fotoğraf, Cam, Endüstriyel tasarım ve gelenek Türk sanatları bölümlerini görmekteyiz. Resim-İş Öğretmenliğinde de kendi içinde ana sanat dallarına ayrılmaktadır. Bu ana sanatlar yine Resim, Heykel, Grafik, Baskı, Tekstil, Seramik, Fotoğraf, Cam, Endüstriyel tasarım gibi alanlardan oluşmaktadır.

4.5. 2019-2020 Ders Dönemlerinde Sanat Eğitimi Programlarında Sanat Tarihi Dersleri

Resim-İş Öğretmenliğinde; Sanat tarihi eğitimi dersleri şunlardır; II. Yarıyıl da Sanat Tarihine Giriş, III: yarıyıl da Batı Sanatı Tarihi, V. yarıyılda Türk Sanatı Tarihi ve VI. Çağdaş Sanat dersleri bulunmaktadır. Güzel sanatlar fakültesi bölümlerinde ise; III. Yarıyıl da Genel sanat Tarihi I, IV. Yarıyıl da Genel sanat tarihi II, V. Yarıyılda Güncel sanat, VII yarıyılda Türk sanat tarihi, VII. Yarıyılda Çağdaş resim sanatı ve VIII. Yarıyılda ise Türk resim tarihi dersleridir (YÖK, Lisans Programı).

4.6. Resim- İş Öğretmenliği Müfredat Programlarında Resim Sanatı Tarihi Dersleri

Araştırmanın da örneklemi olan Marmara Üniversitesi Resim-İş öğretmenliğinde sunulan sanat tarihi derslerini 2019-2020 müfredat programını incelediğimizde (Tablo 4.1) 8 yarıyıldan oluşan bölümün 4 yarıyılda resim sanatı tarihi derslerini görmekteyiz. Bu dersler 1. Yılın 2. Dönemi ‘Sanat Tarihine Giriş’, 2. Yılın ilk dönemi ‘Batı Sanatı Tarihi’, 3. Yılın ilk dönemi ‘Türk Sanatı Tarihi’ dersi ve 3. yılın 2. dönemi ‘Çağdaş Sanat’ olarak verilmektedir. Toplamda, ders sayısı 51, resim sanatı tarihine ayrılan ders sayısı haftalık ikişer saatten toplamda 4 derstir.

1. yarıyılın 2. döneminde ilk olarak Sanat Tarihine Giriş dersi verilmektedir. Sanat tarihinin çok geniş kapsamlı olduğunu düşündüğümüzde, sadece bir dönem haftalık 2 ders olarak verilmesi yetersiz olduğu görülmekte. YÖK’ün müfredat programında bu dersin içeriği; Sanat Tarihine Giriş Paleolitik Çağ’dan, Roma dönemine kadar dünyada ve Anadolu'da süregelen sanat gelişmeleri, geçmiş uygarlıkların sanat eserlerinde toplumsal ve tarihsel değerler, bunları temsil eden örnekler, farklı kültürler arasındaki sanat ilişkilerinin karşılaştırmalı olarak değerlendirilmesini kapsar (YÖK). Ders içeriğini incelediğimizde sanatın ilk örneklerinden günümüze kadar ele alınması, hem Türkiye hem de Dünya sanatını kapsadığı görülmektedir. Sanat eserleri, üsluplar, dönemsel olaylar ve akımların inceleneceği belirtilmiştir. Ders içeriği çok geniş kapsamlı olmasına rağmen,

derse ayrılan süre yetersizdir. Bu durum da 1980 sonrası Yakın Dönem Türk Resim Sanatı tarihine değinilmek pek mümkün görülmüyor. Bu durumu yapılan bu araştırma öğrencilerin verdiği cevaplar da açıktır.

2. yılın 2. dönemi dersi ise, Batı Sanatı Tarihi dersidir. Bu ders müfredatında Türk Resim Sanatı yer bulmamakta. Ancak Türk resim sanatının takip ettiği ve etkilendiği akım ve üslupları incelemektedir. Batı Sanatı tarihi Roma dönemi ile başlayan ders kapsamı 20. yy sonlarına kadar ele almaktadır. Bu dersin kapsamında Türk Resim Sanatı ve 1980 sonrası Yakın Dönem Türk Resim Sanatı Tarihi bulunmamaktadır. Batı Sanatı Tarihi Roma dönemi sanatından, 19. yüzyıla kadar süregelen (Romanesk, Gotik, Rönesans, Maniyerizm, Barok, Rokoko, Neoklasik, Romantizm, Realizm, vb.) sanat akım ve üslupları; her dönem ve sanat akımında yer alan belli başlı sanatçıların resim, heykel ve mimari örnekleri karşılaştırmalı olarak incelenir (YÖK).

3. yılın 1. dönemi dersi olan Türk Sanatı Tarihi dersinin kapsamı ise; İlk Türk devletleri, Cumhuriyet öncesi ve sonrasından günümüze kadar incelenmekte. Bu dersin içeriği de geniş kapsamlı olup, 1 dönem ve haftalık sadece 2 ders olarak verilmektedir. Kapsam bakımından incelediğimizde 1980 sonrası Yakın Dönem Türk Resim Sanatı kapsamlı olarak bu derste görülmesi gerekmektedir. Ancak derse ayrılan dönem ve ders sayısı ile bu durum pek mümkün görülmüyor. Ders müfredatı YÖK'ün bölüm kılavuzunda; Türk Sanatı Tarihi; Hun Sanatından, Göktürk, Uygur, Karahanlı, Gazneli, Büyük Selçuklu, Anadolu Selçuklu, Beylikler ve Osmanlı dönemine kadar sanat üslupları, bu dönemlere ait mimari, heykel ve resim örnekleri karşılaştırmalı olarak incelenir; Cumhuriyet Dönemi Sanatından başlayarak günümüz Türk sanat eserleri ve sanatçıları (YÖK).

3. yılın 2 dönemi verilen ders Çağdaş Sanat dersidir. Konu-kapsam bakımından en dar sanat tarihi dersi olduğu söylenebilir. Ders kapsamı 19. yy'dan dan günümüz ile sınırlıdır. Yakın dönem Türk Resim Sanatı bu derste çağdaş üslup bakımından incelenebilir. Ancak, ders dönemi ve ders sayısı, konu-kapsam açısından incelendiğinde yetersiz olduğu söylenebilir. Bir dönem, haftalık 2 ders sayısı olan bu dersin nitelikli bir eğitim süreci olması beklenmeyeceği düşünülmektedir. Ders kapsamı; Çağdaş Sanat 19. yüzyılın sonundan başlayarak günümüze kadar süregelen sanat akımlarını ve hareketlerini, bu akımlar içinde yer alan belli başlı sanatçıların ve eserlerinin karşılaştırmalı olarak tartışılmasını kapsar (YÖK).

4.7. Sanat Eğitiminde 1980 Sonrası Yakın Dönem Türk Resim Sanatı Tarihinin Yeri

Sanat eğitimi bölümlerinde uygulamalı, teorik, genel kültür – genel yetenek ve öğretmen- meslek bilgisi dersleri görülmektedir. Uygulama dersleri yıllık müfredatalar incelendiğinde seçilen ana sanat dallarına göre işlenmektedir, örneğin; baskı dersinde gravür baskı, linol baskı veya ağaç baskının uygulamasının yapılması gibi. Genel kültür ve genel yetenek derslerini incelediğimiz de ise, Türkçe ve Atatürk ilke ve inkılapları tarihi dersleri görülecektir. Öğretmenlik ve meslek bilgisi dersleri ise uygulamalı staj ve port folyo hazırlama çalışmaları uygulanmaktadır. Sanat eğitimi teorik sanat tarihi derslerinde ise, sanatın ilk evresinden günümüze kadar değinilmektedir. Bu nedenle sanat tarihi derslerinin önemi de ortadadır. Güzel sanatlar eğitimi içerisinde sanat tarihi çalışması, kişinin kendi kültürü ve dünya kültürel mirası hakkında bilgi ve inceleme yapmasının, öğrencinin sanata değer vermesinin ve anlamasının yanı sıra, karmaşık görüş açılarına hoşgörüyü de geliştirir (Erdem, 2016).

Sanat tarihinin güzel sanatlar eğitimi açısından bu denli önemli olması ve maalesef ki sanat tarihi özellikle de Yakın Dönem Türk Resim sanatı tarihi açışından incelediğimizde, sanat eğitimi kurumlarında yeteri kadar zaman ayrılmadığı görülmekte. İnsan yaşamının, devamını ve gelişimini gerçekleştirebileceği en önemli alan olan eğitim sistemi içinde, kendine öz, karmaşık yapısıyla yer bulmakta zorlanan sanat eğitimi, duyuların insan yaşamındaki dokunulmaz özelliğinden dolayı yüzyıllardır sekteye uğratılmış ve matematik, fen gibi bilimselliği tek ellerinde bulunduran dalların egemenliğinden dolayı, varlığının kabulü gecikmiştir (Tütüncü, 2006). Sanat tarihi dersleri olarak yalnızca 4 ders bulunmakta, derslerin konu ve derslere ayrılan zaman görülmektedir. 8 yarıyıl dönemi içerisinde yalnızca 4 yarıyılda; 1. Yılın 2. Dönemi ‘Sanat Tarihine Giriş’, 2. yılın ilk dönemi ‘Batı Sanatı Tarihi’, 3. Yılın ilk dönemi ‘Türk Sanatı Tarihi’ dersi ve 3. yılın 2. Dönemi ‘Çağdaş Sanat’ dersleri görülmekte. 51 olan ders sayısının yalnızca 4 dersinde görülmektedir. Tablo 4.1’de bu durum görülmektedir.

Tablo 4.1. Marmara Üniversitesi Resim-İş Öğretmenliği Ders Programı 2019-2020

1. YARIYIL

No	Ders Kodu	Ders Adı	T	U	Kredi	ECTS
1	ATA121	Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi I	2	0	2	2
2	EGT101	Eğitim Bilimine Giriş	3	0	3	5
3	RSO101	Temel Tasarım I	4	4	6	9
4	RSO103	Desen I	2	2	3	5
5	RSO105	Perspektif	1	2	2	4
6	TTO121	Türkçe I: Yazılı Anlatım	2	0	2	2
7	YDZx131	Yabancı Dil I	3	0	3	3
		TOPLAM	17	8	21	30

2. YARIYIL

No	Ders Kodu	Ders Adı	T	U	Kredi	ECTS
1	ATA122	Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi II	2	0	2	2
2	EGT102	Eğitim Psikolojisi	3	0	3	5
3	RSO102	Temel Tasarım II	4	4	6	9
4	RSO104	Desen II	2	2	3	5
5	RSO106	Sanat Tarihine Giriş	2	0	2	4
6	TTO122	Türkçe II: Sözlü Anlatım	2	0	2	2
7	YDZx132	Yabancı Dil II	3	0	3	3
		TOPLAM	18	6	21	30

3. YARIYIL

No	Ders Kodu	Ders Adı	T	U	Kredi	ECTS
1	BSP151	Bilgisayar I	2	2	3	5
2	EGT201	Öğretim İlke ve Yöntemleri	3	0	3	5
3	RSO201	Batı Sanatı Tarihi	3	0	3	4
4	RSOxxx	Anasanat Atölye - 1	2	4	4	8
5	RSOxxx	Meslek Bilgisi Seçimlik Ders	2	0	2	3
6	RSOxxx	Seçimlik Sanat Atölye - 1	2	2	3	5
		TOPLAM	14	8	18	30

4. YARIYIL

No	Ders Kodu	Ders Adı	T	U	Kredi	ECTS
1	BSP152	Bilgisayar II	2	2	3	5
2	EGT202	Öğretim Teknolojileri ve Materyal Tasarımı	2	2	3	5
3	RSO202	Çocuğun Sanatsal Gelişimi	2	0	2	2
4	RSO204	Sanat Felsefesi	2	0	2	2
5	RSO206	Yazı	1	2	2	3
6	RSOxxx	Anasanat Atölye - 2	2	4	4	8
7	RSOxxx	Seçimlik Sanat Atölye - 2	2	2	3	5
		TOPLAM	13	12	19	30

5. YARIYIL

No	Ders Kodu	Ders Adı	T	U	Kredi	ECTS
1	EGT301	Sınıf Yönetimi	2	0	2	3
2	EGT303	Özel Öğretim Yöntemleri I	2	2	3	5
3	RSO301	Türk Sanatı Tarihi	3	0	3	5
4	RSO343	Bilimsel Araştırma Yöntemleri	2	0	2	4
5	RSOxxx	Anasanat Atölye - 3	2	4	4	8
6	RSOxxx	Seçimlik Sanat Atölye - 3	2	2	3	5
		TOPLAM	13	8	17	30

6. YARIYIL

No	Ders Kodu	Ders Adı	T	U	Kredi	ECTS
1	EGT250	Ölçme ve Değerlendirme	3	0	3	5
2	EGT306	Türk Eğitim Tarihi	2	0	2	3
3	RSO302	Özel Öğretim Yöntemleri II	2	2	3	4
4	RSO304	Sanat Eleştirisi	2	0	2	2
5	RSO306	Çağdaş Sanat	3	0	3	3
6	RSOxxx	Anasanat Atölye - 4	2	4	4	8
7	RSOxxx	Seçimlik Sanat Atölye - 4	2	2	3	5
		TOPLAM	16	8	20	30

7. YARIYIL

No	Ders Kodu	Ders Adı	T	U	Kredi	ECTS
1	EGT401	Özel Eğitim	2	0	2	3
2	EGT405	Okul Deneyimi	1	4	3	7
3	EGT410	Rehberlik	3	0	3	4
4	RSO401	Müze Eğitimi ve Uygulamaları	2	2	3	3
5	RSOxxx	Anasanat Atölye - 5	4	4	6	8
6	RSOxxx	Seçimlik Sanat Atölye - 5	2	2	3	5
		TOPLAM	14	12	20	30

8. YARIYIL

No	Ders Kodu	Ders Adı	T	U	Kredi	ECTS
1	EGT304	Topluma Hizmet Uygulamaları	1	2	2	4
2	EGT402	Türk Eğitim Sistemi ve Okul Yönetimi	2	0	2	3
3	EGT406	Öğretmenlik Uygulaması	2	6	5	10
4	RSOxxx	Anasanat Atölye - 6	4	4	6	8
5	RSOxxx	Seçimlik Sanat Atölye - 6	2	2	3	5
		TOPLAM	11	14	18	30

Kaynak: http://rso.aef.marmara.edu.tr/lisans-programi

Türk eğitim sistemi içerisinde yer alan sanat eğitimi Cumhuriyetin ilk yıllarından günümüze kadar varlığını korudu ancak, ilk yıllarda verilen önem ve değer şuan verilmediği söylenebilir. Farklı bir açı olarak da Cumhuriyetin ilk yılları ile günümüz sanat belleği aynı düzeyde değildir. Günümüz sanat belleği, Cumhuriyetin ilanından sonra bir asır kadar daha eklenmiştir. Cumhuriyet'in ilanı ile günümüz tarihi incelendiğinde bu durum açıkça görülebilecektir. 1980'li yıllara kadar sanat eğitimi daha çok merkezi kurumlar öncülüğü ile verilmekteydi, 1980 sonrası yıllarda ise bu durum özel sektörün ön plana çıkması, sanat eğitiminin üniversiteler de yaygınlaşması, sanat ortamının Anadolu'ya yayılması ve 1980 darbesi sonrası kurulan YÖK'ün programlarına dâhil olmasıyla değişim

gösterdiği görülmektedir. 1980 sonrası dönemde sanat eğitimi elbette ki varlığını sürdürmeye de devam etmiştir. 1980 sonrası ile günümüz arası yakın dönem Türk sanat tarihi üniversitelerin güzel sanatlar eğitimi derslerinde mevcut. Bu duruma örnek olarak Türk Sanatı Tarihi dersi verilebilir. Dersin içeriğini ele aldığımızda ilk Türk devletlerinden günümüze değin Türk resim sanatı tarihi incelenmektedir. YÖK'ün ders müfredatı ise; Hun Sanatından, Göktürk, Uygur, Karahanlı, Gazneli, Büyük Selçuklu, Anadolu Selçuklu, Beylikler ve Osmanlı dönemine kadar sanat üslupları, bu dönemlere ait mimari, heykel ve resim örnekleri karşılaştırmalı olarak incelenir; Cumhuriyet Dönemi Sanatından başlayarak günümüz Türk sanat eserleri ve sanatçıları.(YÖK). Olarak görülmekte. Müfredatta da belirtildiği gibi günümüz sanatçı ve eser incelemesi yapılmaktadır. Ancak dersin süre ve müfredatın genişliği ele alındığında dersin verimli ve nitelikli geçeceği düşünülmemektedir. Güzel sanatlar eğitimi bölümü dersi olarak bir başka örnekte; Çağdaş Sanat dersidir. Ders kapsam olarak 19. yy ile günümüzü sınırlamakta, ancak bünyesinde dünya ve Türk sanatını aldığını düşünürsek, bu durum da 'Türk Resim Sanatı' dersinde zaman ve ders kapsamı problemi oluşturmaktadır. Program müfredatı ise; 19. yüzyılın sonundan başlayarak günümüze kadar süregelen sanat akımlarını ve hareketlerini, bu akımlar içinde yer alan belli başlı sanatçıların ve eserlerinin karşılaştırmalı olarak tartışılmasını kapsar (YÖK). Şeklindedir. 1980 sonrası sanat eğitimi içerisinde Yakın Dönem Türk Resim Sanatı Tarihi neredeyse yok denilecek kadar az verilmektedir. Bu araştırma da sorulan soruların cevapları incelendiğinde kısmi şekilde müfredat içerisinde olan Yakın Dönem Türk Resim sanatı tarihi göz ardı edilmekte, ayrılan zaman yetmemekte olduğu görülmektedir.

BÖLÜM V: YÖNTEM

5.1. Araştırmanın Modeli

Bu çalışmada Marmara Üniversitesi, Atatürk Eğitim Fakültesi, Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü, Resim- İş Eğitimi Ana Bilim Dalı 3. ve 4. sınıf öğrencilerinin, açık uçlu sorular ve çoktan seçmeli likert tipi anket soruları sayesinde sanat eğitime olan katkısı incelenecektir. Açık uçlu ve çoktan seçmeli sorular oluşturulurken nitel ve nicel araştırma yöntemi araştırma yöntemlerinden yararlanılmış, ile yapılmıştır, araştırma yöntemleri uygulanmadan önce konu ile ilgili veri taraması yapılmıştır. Veriler yerli tarama yolu ile bir araya getirilmiştir. Aynı araştırmada hem nicel hem de nitel yöntemin kullanılması oldukça yaygındır (Verma ve Mallick, 2005). Çalışma nitel araştırma türlerinden yarı yapılandırılmış açık uçlu sorular ve nicel araştırma türlerinden 5'li likert ölçek kullanılan anket yöntemi ile yapılmıştır. Katılımcılar hem çoktan seçmeli soruları cevaplamış hem de açık uçlu soruları cevaplayarak, anketin güvenirliğini artırmıştır. Araştırmanın içeriğinden elde edilen bilgiler kullanılarak nitel araştırma yöntemi olan yarı yapılandırılmış açık uçlu 5'li likert ölçekli anket hazırlanıp, uygulanmıştır. Çalışmanın güvenirliğini arttırmak adına araştırma da çoktan seçmeli ve açık uçlu sorular kullanılmıştır. Bu araştırma yöntemi seçilirken Güvenirliği ve geçerliliğinin yüksek olması göz önünde bulundurulmuştur. Yalnızca nicel araştırma modelinin kullanılmasının araştırma için yetersiz olacağı düşünülmüş, bu sebepten dolayı nitel-nicel araştırma modeli tercih edilmiştir. Nicel araştırmaların açıklayıcılık özelliklerinin sınırlı oluşu ve sonuçlara anlam kazandırmada yetersiz kalmaları eğitimcileri yeni arayışlara yöneltmiştir (Altıparmak ve Nakiboğlu, 2005).

Nitel araştırma modelinin kullanılması eğitim bilimleri çalışmalarında uygun ve kullanışlı olduğu için tercih edilmiştir. Yarı yapılandırılmış görüşme tekniği sahip olduğu belirli düzeyde standartlık ve aynı zamanda esneklik nedeni ile eğitim bilim araştırmalarında daha uygun bir teknik görünümü vermektedir. Bu görüşme, nitel araştırma içerisinde görülebilir (Ekiz, 2003, s.62).

Bu kapsamda Marmara Üniversitesi, Atatürk Eğitim Fakültesi, Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü, Resim-İş Eğitimi Ana Bilim Dalı 3. ve 4. sınıf öğrencilerinin, açık uçlu sorular ve çoktan seçmeli likert tipi anket soruları sayesinde sanat eğitime olan katkısı incelenecektir.

5.2. Evren ve Örneklem / Çalışma Grubu

Bu çalışmanın araştırma grubunu, İstanbul Anadolu yakası Göztepe semtinde bulunan Marmara Üniversite, Eğitim Fakültesi Resim-İş Öğretmenliği ABD bölümü lisans 3. ve 4. Sınıf öğrencileri oluşturmaktadır. Çalışma, Üniversitenin 3. ve 4. sınıf öğrencilerinden oluşan 40 gönüllü öğrenciyi kapsamaktadır. Bu öğrenciler maksimum çeşitlilik örneklemesine uygun seçilmiştir. Örneklemi ise İstanbul Marmara üniversitesi Göztepe yerleşkesi Eğitim Fakültesi Resim-İş Öğretmenliği ABD bölümü olarak belirlenmiştir. Kolay ulaşılabilir ya da elverişli örnekleme tam olarak mevcut olan, ulaşması çabuk ve basit olan unsurlara dayanmaktadır (Baltacı, 2018, s.257). Çalışmanın evrenini Türkiye'de ki sanat eğitimi veren üniversite bölümleri olarak belirlenmiştir. Evren bir araştırmacının çalışma yapamayacağı kadar büyüktür. Özellikle çalışma yapılacak alan oldukça büyük olduğu için küçük dilimlere ihtiyaç duyulur (Yıldırım ve Şimşek, 2013). Diğer bir deyişle; "bir evrenin tamamının ölçülemediği durumlarda evreni en iyi temsil edebileceğine inanılan yeterli büyüklükteki kümedir." (Yıldırım ve Şimşek, s.129, 2013).

Evrenden incelenmek üzere seçilen ve evrenin özelliklerini yansıttığını düşünülen olgu ve kişilere örneklem denir.

Güzel sanatlar eğitimi öğrencilerinin yakın dönem Türk resim sanatı tarihi bilgilerinin ortaya çıkarmak için planlanan bu araştırmada, İstanbul Anadolu yakası Göztepe semtinde bulunan Marmara Üniversite, Eğitim Fakültesi Resim-İş Öğretmenliği ABD bölümü lisans 3. ve 4. Sınıf öğrencilerinden rastgele 40 gönüllü öğrenci çalışma grubunu oluşturmaktadır.

5.3. Veri Toplama Araçları

Bu çalışmada veri toplama aracı olarak ilk önce internet aracılığı ile veri tabanı taraması yapılarak konu ile ilgili her tür içerik çalışmaları toplanmış ve değerlendirilmiştir. Çalışmada veri toplama aracı olarak da anket yöntemi kullanılmıştır. Kullanılan anket yöntemi bağımlı-bağımsız karma olarak, nitel ve nicel verilere ulaşma açısından hazırlanmıştır. Aynı araştırmada hem nicel hem de nitel yöntemin kullanılması oldukça yaygındır (Verma ve Mallick, 2005). Karma Bağımlı- bağımsız olarak hazırlanın bu ankette hem likart tipi hem de açık uçlu anket tipi kullanılmıştır. Görüş anketlerinde, genellikle açık uçlu sorular ve belirli seçeneği olan maddeler kullanılır (Tezbaşaran, 2008). Çalışma için hazırlanan likert tipi bu anket türünün geçerliliği ve güvenirliğini sağlamak

adına ise literatür taraması yapılarak hazırlanan anket taslakları uzman görüşleri alınarak soru yapısı ve anlaşılırlık açısından onay alınarak geçerliliği sağlanmıştır.

Anket içeriğinde demografik bilgileri elde etmek için giriş kısmında, isim, cinsiyet, yaş, öğrenim durumu ve ana sanat dalları sorularından da yararlanılmış, Anket formunda toplamda 24 soru kullanılmış, bu sorulardan ilk 21 soru 5'li Likart (çoklu puanlama ölçeği) ölçeği ile hazırlanmış, 22,23 ve 24. Sorular ise açık uçlu soru olarak hazırlanmıştır. Anket formu sade ve anlaşılırdır, katılımcılar anket sorularını anladıklarını ifade etmişlerdir. Her türden ölçek geliştirme tekniğinde maddelerin her cevaplayıcı tarafından aynı şekilde anlaşılması için bir dizi önlem alınması öngörülür (Özgüven, 1994).

1. 1-21 arası sorular nicel araştırma yöntemi ile hazırlanmıştır.
2. 22,23 ve 24. Sorular nitel araştırma yöntemi ile hazırlanmıştır.
3. Anket formu katılımcıların bilgi düzeylerini belirmek için planlanmıştır.
4. Anket formu kıyaslama tipi değildir.
5. Her soru kendi içinde değerlendirildi.
6. Her sorunun kendi yüzdelik puan tablosu oluşturuldu.

5.4. Verilerin Toplanması

Çalışmanın yapısal niteliğini oluşturmak için literatür taraması yapılarak bilgiler toplanmış ve konu ile ilgili tüm içerikler değerlendirilmiştir. Çalışma ile ilgili veri elde etmek için anket geliştirilmiştir. Verilerin toplanması 2019-2020 güz dönemi 30.02.2020 ile 04.03.2020 tarihleri arasında Marmara Üniversitesi Eğitim Fakültesi Resim-İş Öğretmenliği Ana Bilim Dalı bölümünde bulunan atölye, amfi ve dersliklerde gerçekleşmiştir. Gönüllü öğrencilere anket formu dağıtılmadan önce, sorular ve anket formu hakkında genel bilgiler verilmiştir. Katılan öğrencilere, elde edilecek bilgilerin tamamen bilimsel araştırma için kullanılacağı açıklanmıştır.

Verilerin toplanma süreci öncesi ve sonrası şu şekilde gerçekleşmiştir;

1. Veri toplama araçlarının dağıtılacağı gün önceden saat ve yer olarak belirlenmiş ve belirlenen saatten 15 dakika önce hazırlıklar tamamlanmıştır.
2. Sorulara cevap verilecek ortam sessiz ve dikkat dağıtıcı unsurların olmamasına dikkat edilerek seçilmiştir.
3. Öğrencilere çalışma konusu hakkında kısa bir bilgi verilmiştir.

4. Öğrencilere anket formları hakkında açıklamalarda bulunup, değerlendirme ve açık uçlu soruların kendi düşüncelerine göre cevaplandırılması istenmiştir.
5. Öğrencilerin kişisel bilgilerinin gizli tutulacağı açıklanmıştır.
6. Anket formlarının tahmini cevaplama süreleri, işaretleme ve cevaplamanın nasıl yapılacağı açıklanmış ve anket formları dağıtılmıştır.
7. Anket formlarını cevaplayan öğrencilerden formlar toplanmış, katılan gönüllü öğrencilere katılımları için teşekkür edilmiştir.

Önceden planlanan sürelerde veri toplama süreci tamamlanmıştır.

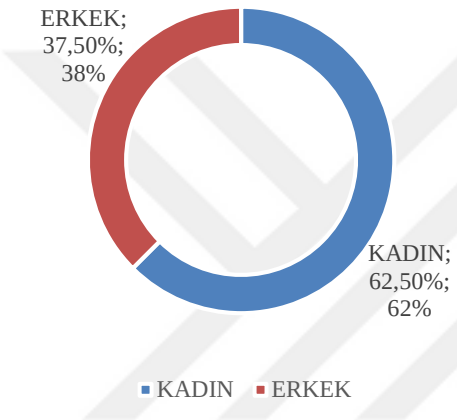
5.5. Verilerin Analizi

Elde edilen bilgilerde istatistiksel analizleri incelemeden önce, demografik değişkenler kümelendirilmiş daha sonra ise örneklem kümesinde ki öğrencilere uygulanan ölçekler derecelendirilmiştir. Toplanılan bilgilerin istatistik analizleri yapılarak, araştırma kümesini oluşturan öğrencilerin demografik özelliklerini belirtici frekans ile yüzde dağılımları tablolar halinde oluşturularak yorumlanmıştır.

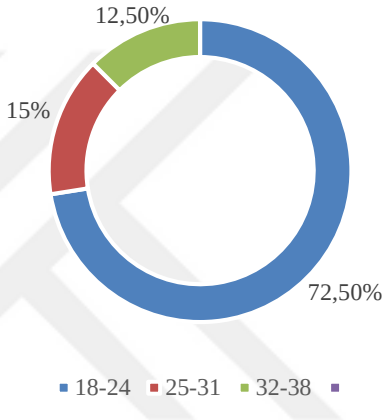
Toplanılan bilgiler “SPSS For Windows 16.0” programı ile analizleri yapılarak, anlamlılıklar minimum p<,05 seviyesinde değerlendirilmiştir. Bulgular çalışmanın amacına göre manidarlık seviyeleri belirtilerek tablo ve şekiller halinde yorumlanmıştır.

BÖLÜM VI: BULGULAR

Bu başlıkta bulgular çalışmanın amaçları dikkate alınarak sunulmuştur. Genel amaçlar doğrultusunda geliştirilen sorulara yönelik elde edilen veriler ve bu verilerin yorumlanmasını üzerinde durulmuştur. Elde edilen veriler sanat eğitimi almakta olan lisans öğrencilerinin yakın dönem Türk resim sanatı tarihi hakkında ki bilgilerinin incelenmesi analiz edilerek yorumlanmıştır.

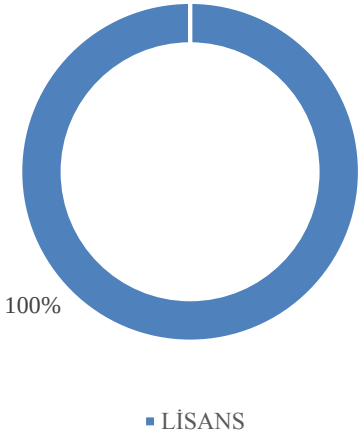

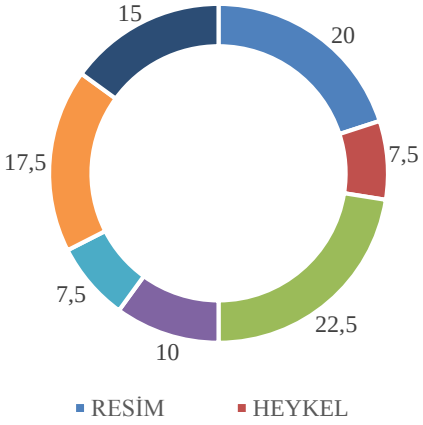
Grafik 6.1. Katılımcı Cinsiyetleri

Grafik 6.2. Katılımcıların Yaşları

Yukarıdaki grafikte katılımcıların örnekleme yansıyan kısmı ile cinsiyet değişkenine göre Demografik veri analizi görülmektedir. Grafiği incelediğimizde katılımcıların demografik görünümüne ulaşmaktayız. Katılımcıların üniversitede eğitim alan öğrenciler olduğu göz önüne alındığında örnekleme göre %37,5'i erkek, %62,5'i kadın olduğu görülmektedir. Diğer taraftan ise katılımcıların yaş dağılımlarına bakıldığında ise; 18-24 yaş aralığının %72,5, 25-31 yaş aralığının %15, diğer bir yaş aralığı olan 32-38 yaş aralığının ise %12,5 olduğunu incelemeler sonucunu elde ettiğimiz verilerle söyleyebiliriz. Bütün bu veriler sonucunda kadın öğrenci sayısının erkek öğrenci sayısına göre %25 daha fazla olduğunu, eğitim alan öğrencilerin oranca daha fazla yaş aralığının 18-24 olduğunu da söyleyebiliriz.

Grafik 6.3. Katılımcıların Öğrenim Durumu Grafik 6.4. Katılımcıların Ana Sanat Dalları

Yukarıdaki grafikte katılımcıların örnekleme yansıyan kısmı ile öğrenim durumları ve ana sanat dallarına göre Demografik veri analizi görülmektedir. Grafiği incelediğimizde katılımcıların demografik olarak görünümüne ulaşmaktayız. Katılımcıların üniversitede eğitim alan öğrenciler olduğu göz önüne alındığında örneklem ve demografik sonuçlara göre katılımcıların %100'ünün lisans öğrencisi olduğu görülmektedir. Diğer taraftan ise katılımcıların ana sanat dallarına bakıldığında ise; %20'sinin Resim, %22,5'inin Grafik, %17,5'inin Endüstriyel Tasarım, %10'unun Baskı, %7,5'inin Heykel ve son olarak %7,5'inin Tekstil ana sanat dallarında eğitim gördüğünü söyleyebiliriz. Bütün bu veriler sonucunda öğrencilerin hepsinin lisans eğitimi aldığını ve ağırlıklı olarak %22,5'inin Grafik ve %20'sinin Resim ana sanatında eğitim aldıklarını ve almakta olduklarını da söyleyebiliriz.

Tablo 6.1. "Yakın Dönem Türk Resim Sanatı, Sanat Tarihi Açısından Önemli Olduğu Kanısındayım" Sorusuna İlişkin Veri Dağılımı

	f	%
Kesinlikle Katılmıyorum	1	2,5
Katılmıyorum	5	12,5
Kararsızım	10	25,0
Katılıyorum	17	42,5
Kesinlikle Katılıyorum	7	17,5
Toplam	40	100,0

Tablo 6.1'de görüldüğü üzere katılımcıların Yakın Dönem Türk Resim Sanatı, Sanat Tarihi Açısından Önemli Olduğu Kanısındayım düşüncesini destekleyen toplamda

“Katılıyorum ve Kesinlikle Katılıyorum” seçeneklerini işaretleyen 24 kişi (%60) olduğu görülmektedir. “Katılmıyorum ve Kesinlikle Katılmıyorum” seçeneklerini işaretleyen ise toplamda 6 kişi (%15) ve “Kararsızım” seçeneğini işaretleyen 10 kişi (%25) olduğu görülmektedir. Bu da elde ettiğimiz veriler sonucunda katılımcıların “ Yakın Dönem Türk Resim Sanatı, Sanat Tarihi Açısından Önemli Olduğu” görüşünü destekliklerini göstermektedir.

Tablo 6.2. “Yakın Dönem Türk Resim Sanatından Yararlanılması Gerektiği Kanısındayım” Sorusuna İlişkin Veri Dağılımı

	f	%
Kesinlikle Katılmıyorum	1	2,5
Katılmıyorum	5	12,5
Kararsızım	15	37,5
Katılıyorum	9	22,5
Kesinlikle Katılıyorum	10	25,0
Toplam	40	100,0

Tablo 6.2’de görüldüğü üzere katılımcıların **“**Yakın Dönem Türk Resim Sanatından Yararlanılması Gerektiği Kanısındayım” düşüncesini destekleyen toplamda “Katılıyorum ve Kesinlikle Katılıyorum” seçeneklerini işaretleyen 19 kişi (%47,5) olduğu görülmektedir. “Katılmıyorum ve Kesinlikle Katılmıyorum” seçeneklerini işaretleyen ise toplamda 6 kişi (%15) ve “Kararsızım” seçeneğini işaretleyen 15 kişi (%37,5) olduğu görülmektedir. Bu da elde ettiğimiz veriler sonucunda katılımcıların “Yakın Dönem Türk Resim Sanatından Yararlanılması Gerektiği” görüşünü destekliklerini göstermektedir.

Tablo 6.3. “Yakın Dönem Türk Resim Sanatı Etkinlik ve Sergilerinin Yakından Takip Edilmesi Kanısındayım” Sorusuna İlişkin Veri Dağılımı

	f	%
Kesinlikle Katılmıyorum	1	2,5
Katılmıyorum	5	12,5
Kararsızım	12	30,0
Katılıyorum	11	27,5
Kesinlikle Katılıyorum	11	27,5
Toplam	40	100,0

Tablo 6.3’de görüldüğü üzere katılımcıların “Yakın Dönem Türk Resim Sanatı Etkinlik ve Sergilerinin Yakından Takip Edilmesi Kanısındayım” düşüncesini destekleyen toplamda “Katılıyorum ve Kesinlikle Katılıyorum” seçeneklerini işaretleyen 22 kişi (%55) olduğu görülmektedir. “Katılmıyorum ve Kesinlikle Katılmıyorum” seçeneklerini

işaretleyen ise toplamda 6 kişi (%15) ve "Kararsızım" seçeneğini işaretleyen 12 kişi (%30,0) olduğu görülmektedir. Bu da elde ettiğimiz veriler sonucunda katılımcıların "Yakın Dönem Türk Resim Sanatı Etkinlik ve Sergilerinin Yakından Takip Edilmesi Kanısındayım" görüşünü desteklediklerini göstermektedir.

Tablo 6.4. "Lisans Eğitimi Sırasında Yeteri Kadar Yakın Dönem Türk Resim Sanatı Eğitimi Aldığım Kanısındayım" Sorusuna İlişkin Veri Dağılımı

	f	%
Kesinlikle Katılmıyorum	10	25,0
Katılmıyorum	17	42,5
Kararsızım	9	22,5
Katılıyorum	4	10,0
Kesinlikle Katılıyorum	0	0
Toplam	40	100,0

Tablo 6.4'de görüldüğü üzere katılımcıların **"**Lisans Eğitimi Sırasında Yeteri Kadar Yakın Dönem Türk Resim Sanatı Eğitimi Aldığım" düşüncesini destekleyen toplamda "Katılıyorum ve Kesinlikle Katılıyorum" seçeneklerini işaretleyen 4 kişi (%10,0) olduğu görülmektedir. "Katılmıyorum ve Kesinlikle Katılmıyorum" seçeneklerini işaretleyen ise toplamda 27 kişi (%67,5) ve "Kararsızım" seçeneğini işaretleyen 9 kişi (%22,5) olduğu görülmektedir. Bu da elde ettiğimiz veriler sonucunda katılımcıların "Lisans Eğitimi Sırasında Yeteri Kadar Yakın Dönem Türk Resim Sanatı Eğitimi Aldığım Kanısındayım" görüşünün desteklenmediğini göstermektedir.

Tablo 6.5. "Lisans Eğitimi Dışında da Yakın Dönem Türk Resim Sanatını Takip Ettiğimi Düşünüyorum" Sorusuna İlişkin Veri Dağılımı

	f	%
Kesinlikle Katılmıyorum	1	2,5
Katılmıyorum	6	15,0
Kararsızım	20	50,0
Katılıyorum	11	27,5
Kesinlikle Katılıyorum	2	5,0
Toplam	40	100,0

Tablo 6.5'de görüldüğü üzere katılımcıların "Lisans Eğitimi Dışında da Yakın Dönem Türk Resim Sanatını Takip Ettiğimi Düşünüyorum" düşüncesini destekleyen toplamda "Katılıyorum ve Kesinlikle Katılıyorum" seçeneklerini işaretleyen 12 kişi (%32,5) olduğu görülmektedir. "Katılmıyorum ve Kesinlikle Katılmıyorum" seçeneklerini işaretleyen ise toplamda 7 kişi (%17,5) ve "Kararsızım" seçeneğini işaretleyen 20 kişi (%50,0) olduğu

görülmektedir. Bu da elde ettiğimiz veriler sonucunda katılımcıların "Lisans Eğitimi Dışında da Yakın Dönem Türk Resim Sanatını Takip Ettiğimi Düşünüyorum" sorusuna ilişkin kararsız kaldıklarını göstermektedir.

Tablo 6.6. "Üniversitelerin Sanat Eğitimi Bölümlerinde Yakın Dönem Türk Resim Sanatına Önem Verildiği Kanısındayım" Sorusuna İlişkin Veri Dağılımı

	f	%
Kesinlikle Katılmıyorum	9	22,5
Katılmıyorum	13	32,5
Kararsızım	13	32,5
Katılıyorum	4	10,0
Kesinlikle Katılıyorum	1	2,5
Toplam	40	100,0

Tablo 6.6'da görüldüğü üzere katılımcıların **"**Üniversitelerin Sanat Eğitimi Bölümlerinde Yakın Dönem Türk Resim Sanatına Önem Verildiği Kanısındayım" düşüncesini destekleyen toplamda "Katılıyorum ve Kesinlikle Katılıyorum" seçeneklerini işaretleyen 5 kişi (%12,5) olduğu görülmektedir. "Katılmıyorum ve Kesinlikle Katılmıyorum" seçeneklerini işaretleyen ise toplamda 22 kişi (%55,0) ve "Kararsızım" seçeneğini işaretleyen 13 kişi (%32,5) olduğu görülmektedir. Bu da elde ettiğimiz veriler sonucunda katılımcıların "Üniversitelerin Sanat Eğitimi Bölümlerinde Yakın Dönem Türk Resim Sanatına Önem Verildiği Kanısındayım" görüşüne katılmadıklarını göstermektedir.

Tablo 6.7. "Sosyal Hayatımda Da Yakın Dönem Türk Resim Sanatına Önem Verdiğimi Düşünüyorum" Sorusuna İlişkin Veri Dağılımı

	f	%
Kesinlikle Katılmıyorum	0	0
Katılmıyorum	5	12,5
Kararsızım	19	47,5
Katılıyorum	15	37,5
Kesinlikle Katılıyorum	1	2,5
Toplam	40	100,0

Tablo 6.7'de görüldüğü üzere katılımcıların **"**Sosyal Hayatımda Da Yakın Dönem Türk Resim Sanatına Önem Verdiğimi Düşünüyorum" düşüncesini destekleyen toplamda "Katılıyorum ve Kesinlikle Katılıyorum" seçeneklerini işaretleyen 16 kişi (%40) olduğu görülmektedir. "Katılmıyorum ve Kesinlikle Katılmıyorum" seçeneklerini işaretleyen ise toplamda 5 kişi (%12,5) ve "Kararsızım" seçeneğini işaretleyen 19 kişi (%47,5) olduğu görülmektedir. Bu da elde ettiğimiz veriler sonucunda katılımcıların "Sosyal Hayatımda

Da Yakın Dönem Türk Resim Sanatına Önem Verdiğimi Düşünüyorum" görüşüne ilişkin kararsız kaldıklarını göstermektedir.

Tablo 6.8. "Yakın Dönem Türk Resim Sanatının Gereksiz ve Önemsiz Olduğunu Düşünüyorum" Sorusuna İlişkin Veri Dağılımı

	f	%
Kesinlikle Katılmıyorum	13	32,5
Katılmıyorum	12	30,0
Kararsızım	11	27,5
Katılıyorum	4	10,0
Kesinlikle Katılıyorum	0	0
Toplam	40	100,0

Tablo 6.8'de görüldüğü üzere katılımcıların "Yakın Dönem Türk Resim Sanatının Gereksiz ve Önemsiz Olduğunu Düşünüyorum" düşüncesini destekleyen toplamda "Katılıyorum ve Kesinlikle Katılıyorum" seçeneklerini işaretleyen 4 kişi (%10,0) olduğu görülmektedir. "Katılmıyorum ve Kesinlikle Katılmıyorum" seçeneklerini işaretleyen ise toplamda 25 kişi (%62,5) ve "Kararsızım" seçeneğini işaretleyen 11 kişi (%27,5) olduğu görülmektedir. Bu da elde ettiğimiz veriler sonucunda katılımcıların Yakın Dönem Türk Resim Sanatının Gereksiz ve Önemsiz Olduğunu Düşünüyorum görüşüne katılmadıklarını göstermektedir.

Tablo 6.9. "Sanat Tarihi Derslerinde Yakın Dönem Türk Resim Sanatının Bulunması Kanısındayım" Sorusuna İlişkin Veri Dağılımı

	f	%
Kesinlikle Katılmıyorum	0	0
Katılmıyorum	6	15,0
Kararsızım	12	30,0
Katılıyorum	8	20,0
Kesinlikle Katılıyorum	14	35,0
Toplam	40	100,0

Tablo 6.9'da görüldüğü üzere katılımcıların "Sanat Tarihi Derslerinde Yakın Dönem Türk Resim Sanatının Bulunması Kanısındayım" düşüncesini destekleyen toplamda "Katılıyorum ve Kesinlikle Katılıyorum" seçeneklerini işaretleyen 22 kişi (%55) olduğu görülmektedir. "Katılmıyorum ve Kesinlikle Katılmıyorum" seçeneklerini işaretleyen ise toplamda 6 kişi (%15,0) ve "Kararsızım" seçeneğini işaretleyen 12 kişi (%30,0) olduğu görülmektedir. Bu da elde ettiğimiz veriler sonucunda katılımcıların "Sanat Tarihi

Derslerinde Yakın Dönem Türk Resim Sanatının Bulunması Kanısındayım" görüşüne katıldıklarını göstermektedir.

Tablo 6.10. "Yakın Dönem Türk Resim Sanatı Hakkında Pek Bilgim Olmadığı Kanısındayım" Sorusuna İlişkin Veri Dağılımı

	f	%
Kesinlikle Katılmıyorum	5	12,5
Katılmıyorum	10	25,0
Kararsızım	15	37,5
Katılıyorum	9	22,5
Kesinlikle Katılıyorum	1	2,5
Toplam	40	100,0

Tablo 6.10'da görüldüğü üzere katılımcıların Yakın Dönem Türk Resim Sanatı Hakkında Pek Bilgim Olmadığı Kanısındayım düşüncesini destekleyen toplamda "Katılıyorum ve Kesinlikle Katılıyorum" seçeneklerini işaretleyen 10 kişi (%25) olduğu görülmektedir. "Katılmıyorum ve Kesinlikle Katılmıyorum" seçeneklerini işaretleyen ise toplamda 15 kişi (%37,5) ve "Kararsızım" seçeneğini işaretleyen 15 kişi (%37,5) olduğu görülmektedir. Bu da elde ettiğimiz veriler sonucunda katılımcıların "Yakın Dönem Türk Resim Sanatı Hakkında Pek Bilgim Olmadığı Kanısındayım" görüşüne katılmayan ve kararsız kalanların eşit olduğunu göstermektedir.

Tablo 6.11. "Yakın Dönem Türk Resim Sanatı Sanatçılarını Takip Ettiğimi Düşünüyorum Kanısındayım" Sorusuna İlişkin Veri Dağılımı

	f	%
Kesinlikle Katılmıyorum	1	2,5
Katılmıyorum	10	25,0
Kararsızım	15	37,5
Katılıyorum	13	32,5
Kesinlikle Katılıyorum	1	2,5
Toplam	40	100,0

Tablo 6.11'de görüldüğü üzere katılımcıların "Yakın Dönem Türk Resim Sanatı Sanatçılarını Takip Ettiğimi Düşünüyorum Kanısındayım" düşüncesini destekleyen toplamda "Katılıyorum ve Kesinlikle Katılıyorum" seçeneklerini işaretleyen 14 kişi (%35) olduğu görülmektedir. "Katılmıyorum ve Kesinlikle Katılmıyorum" seçeneklerini işaretleyen ise toplamda 11 kişi (%27,5) ve "Kararsızım" seçeneğini işaretleyen 15 kişi (%37,5) olduğu görülmektedir. Bu da elde ettiğimiz veriler sonucunda katılımcıların "

Yakın Dönem Türk Resim Sanatı Sanatçılarını Takip Ettiğimi Düşünüyorum Kanısındayım" görüşüne ilişkin kararsız olduğunu göstermektedir.

Tablo 6.12. "Yakın Dönem Türk Resim Sanatı Eserlerini Tanıdığımı Düşünüyorum Kanısındayım" Sorusuna İlişkin Veri Dağılımı

	f	%
Kesinlikle Katılmıyorum	2	5,0
Katılmıyorum	5	12,5
Kararsızım	18	45,0
Katılıyorum	13	32,5
Kesinlikle Katılıyorum	2	5,0
Toplam	40	100,0

Tablo 6.12'de görüldüğü üzere katılımcıların " Yakın Dönem Türk Resim Sanatı Eserlerini Tanıdığımı Düşünüyorum Kanısındayım" düşüncesini destekleyen toplamda "Katılıyorum ve Kesinlikle Katılıyorum" seçeneklerini işaretleyen 15 kişi (%37,5) olduğu görülmektedir. "Katılmıyorum ve Kesinlikle Katılmıyorum" seçeneklerini işaretleyen ise toplamda 7 kişi (%17,5) ve "Kararsızım" seçeneğini işaretleyen 18 kişi (%45,0) olduğu görülmektedir. Bu da elde ettiğimiz veriler sonucunda katılımcıların " Yakın Dönem Türk Resim Sanatı Eserlerini Tanıdığımı Düşünüyorum Kanısındayım" görüşüne ilişkin kararsız olduğunu göstermektedir.

Tablo 6.13. "1980 Öncesi Türk Resim Sanatının Yakın Dönem Türk Resim Sanatından Daha Nitelikli Olduğunu Düşünüyorum" Sorusuna İlişkin Veri Dağılımı

	f	%
Kesinlikle Katılmıyorum	1	2,5
Katılmıyorum	5	12,5
Kararsızım	29	72,5
Katılıyorum	4	10,0
Kesinlikle Katılıyorum	1	2,5
Toplam	40	100,0

Tablo 6.13'de görüldüğü üzere katılımcıların " 1980 öncesi Türk resim sanatının yakın dönem Türk resim sanatından daha nitelikli olduğunu düşünüyorum" düşüncesini destekleyen toplamda "Katılıyorum ve Kesinlikle Katılıyorum" seçeneklerini işaretleyen 5 kişi (%12,5) olduğu görülmektedir. "Katılmıyorum ve Kesinlikle Katılmıyorum" seçeneklerini işaretleyen ise toplamda 6 kişi (%15) ve "Kararsızım" seçeneğini işaretleyen 29 kişi (%72,5) olduğu görülmektedir. Bu da elde ettiğimiz veriler sonucunda

katılımcıların “ 1980 öncesi Türk resim sanatının yakın dönem Türk resim sanatından daha nitelikli olduğunu düşünüyorum” görüşüne ilişkin kararsız olduğunu göstermektedir.

Tablo 6.14. “Sanat Eğitimi Bölümlerinde Yakın Dönem Türk Resim Sanatı Çok Önemli Olduğu Kanısındayım” Sorusuna İlişkin Veri Dağılımı

	f	%
Kesinlikle Katılmıyorum	1	2,5
Katılmıyorum	4	10,0
Kararsızım	10	25,0
Katılıyorum	18	45,0
Kesinlikle Katılıyorum	7	17,5
Toplam	40	100,0

Tablo 6.14’de görüldüğü üzere katılımcıların “ Sanat Eğitimi Bölümlerinde Yakın Dönem Türk Resim Sanatı Çok Önemli Olduğu Kanısındayım” düşüncesini destekleyen toplamda “Katılıyorum ve Kesinlikle Katılıyorum” seçeneklerini işaretleyen 25 kişi (%62,5) olduğu görülmektedir. “Katılmıyorum ve Kesinlikle Katılmıyorum” seçeneklerini işaretleyen ise toplamda 5 kişi (%12,5) ve “Kararsızım” seçeneğini işaretleyen 10 kişi (%25,0) olduğu görülmektedir. Bu da elde ettiğimiz veriler sonucunda katılımcıların “ Sanat Eğitimi Bölümlerinde Yakın Dönem Türk Resim Sanatı Çok Önemli Olduğu” görüşünü destekliklerini göstermektedir.

Tablo 6.15. “Sanat Eğitimi Açısından Yakın Dönem Türk Resim Sanatı Pek Önemli Olmadığını Düşünüyorum” Sorusuna İlişkin Veri Dağılımı

	f	%
Kesinlikle Katılmıyorum	10	25,0
Katılmıyorum	18	45,0
Kararsızım	6	15,0
Katılıyorum	6	15,0
Kesinlikle Katılıyorum	0	0
Toplam	40	100,0

Tablo 6.15 görüldüğü üzere katılımcıların “ Sanat Eğitimi Açısından Yakın Dönem Türk Resim Sanatı Pek Önemli Olmadığını Düşünüyorum” düşüncesini destekleyen toplamda “Katılıyorum ve Kesinlikle Katılıyorum” seçeneklerini işaretleyen 6 kişi (%15,0) olduğu görülmektedir. “Katılmıyorum ve Kesinlikle Katılmıyorum” seçeneklerini işaretleyen ise toplamda 28 kişi (%70,0) ve “Kararsızım” seçeneğini işaretleyen 6 kişi (%15,0) olduğu görülmektedir. Bu da elde ettiğimiz veriler sonucunda katılımcıların “

Sanat Eğitimi Açısından Yakın Dönem Türk Resim Sanatı Pek Önemli Olmadığını Düşünüyorum" görüşüne katılmadığını göstermektedir.

Tablo 6.16. "Sanat Eğitimi Hocalarımız Yakın Dönem Türk Resim Sanatına Önem Verdikleri Kanısındayım" Sorusuna İlişkin Veri Dağılımı

	f	%
Kesinlikle Katılmıyorum	7	17,5
Katılmıyorum	8	20,0
Kararsızım	17	42,5
Katılıyorum	7	17,5
Kesinlikle Katılıyorum	1	2,5
Toplam	40	100,0

Tablo 6.16'da görüldüğü üzere katılımcıların " Sanat Eğitimi Hocalarımız Yakın Dönem Türk Resim Sanatına Önem Verdikleri Kanısındayım" düşüncesini destekleyen toplamda "Katılıyorum ve Kesinlikle Katılıyorum" seçeneklerini işaretleyen 8 kişi (%20) olduğu görülmektedir. "Katılmıyorum ve Kesinlikle Katılmıyorum" seçeneklerini işaretleyen ise toplamda 15 kişi (%37,5) ve "Kararsızım" seçeneğini işaretleyen 17 kişi (%42,5) olduğu görülmektedir. Bu da elde ettiğimiz veriler sonucunda katılımcıların " Sanat Eğitimi Hocalarımız Yakın Dönem Türk Resim Sanatına Önem Verdikleri Kanısındayım" görüşüne dair kararsız olduklarını göstermektedir.

Tablo 6.17. "Yakın Dönem Türk Sanatı Hakkında Ki Bilgilerimi Tamamen Sanat Eğitimim Sırasında Edindiğim Kanısındayım" Sorusuna İlişkin Veri Dağılımı

	f	%
Kesinlikle Katılmıyorum	11	27,5
Katılmıyorum	10	25,0
Kararsızım	10	25,0
Katılıyorum	8	20,0
Kesinlikle Katılıyorum	1	2,5
Toplam	40	100,0

Tablo 6.17'de görüldüğü üzere katılımcıların " Yakın Dönem Türk Sanatı Hakkında Ki Bilgilerimi Tamamen Sanat Eğitimim Sırasında Edindiğim Kanısındayım" düşüncesini destekleyen toplamda "Katılıyorum ve Kesinlikle Katılıyorum" seçeneklerini işaretleyen 9 kişi (%22,5) olduğu görülmektedir. "Katılmıyorum ve Kesinlikle Katılmıyorum" seçeneklerini işaretleyen ise toplamda 22 kişi (%52,5) ve "Kararsızım" seçeneğini işaretleyen 10 kişi (%25,0) olduğu görülmektedir. Bu da elde ettiğimiz veriler sonucunda

katılımcıların “ Yakın Dönem Türk Sanatı Hakkında Ki Bilgilerimi Tamamen Sanat Eğitimim Sırasında Edindiğim Kanısındayım” görüşüne katılmadıklarını göstermektedir.

Tablo 6.18. “Yakın Dönem Türk Resim Sanatının Sanat Alanına Yenilikler Getirdiği Kanısındayım” Sorusuna İlişkin Veri Dağılımı

	f	%
Kesinlikle Katılmıyorum	0	0
Katılmıyorum	5	12,5
Kararsızım	16	40,0
Katılıyorum	17	42,5
Kesinlikle Katılıyorum	2	5,0
Toplam	40	100,0

Tablo 6.18’de görüldüğü üzere katılımcıların “ Yakın dönem Türk resim sanatının sanat alanına yenilikler getirdiği kanısındayım Önermesine” düşüncesini destekleyen toplamda “Katılıyorum ve Kesinlikle Katılıyorum” seçeneklerini işaretleyen 19 kişi (%47,5) olduğu görülmektedir. “Katılmıyorum ve Kesinlikle Katılmıyorum” seçeneklerini işaretleyen ise toplamda 5 kişi (%12,5) ve “Kararsızım” seçeneğini işaretleyen 16 kişi (%40,0) olduğu görülmektedir. Bu da elde ettiğimiz veriler sonucunda katılımcıların “ Yakın dönem Türk resim sanatının sanat alanına yenilikler getirdiği kanısındayım Önermesine” görüşünü desteklediğini göstermektedir.

Tablo 6.19. “Yakın Dönem Türk Resim Sanatı Yakından Takip Edilmeli Diye Düşünüyorum” Sorusuna İlişkin Veri Dağılımı

	f	%
Kesinlikle Katılmıyorum	0	0
Katılmıyorum	3	7,5
Kararsızım	14	35,0
Katılıyorum	20	50,0
Kesinlikle Katılıyorum	3	7,5
Toplam	40	100,0

Tablo 6.19’da görüldüğü üzere katılımcıların “ Yakın Dönem Türk Resim Sanatı Yakından Takip Edilmeli Diye Düşünüyorum” düşüncesini destekleyen toplamda “Katılıyorum ve Kesinlikle Katılıyorum” seçeneklerini işaretleyen 23 kişi (%57,5) olduğu görülmektedir. “Katılmıyorum ve Kesinlikle Katılmıyorum” seçeneklerini işaretleyen ise toplamda 3 kişi (%7,5) ve “Kararsızım” seçeneğini işaretleyen 14 kişi (%35,0) olduğu görülmektedir. Bu da elde ettiğimiz veriler sonucunda katılımcıların “ Yakın Dönem Türk

Resim Sanatı Yakından Takip Edilmeli Diye Düşünüyorum" görüşünü desteklediğini göstermektedir.

Tablo 6.20. "Sanat Bölümlerinde Yakın Dönem Türk Resim Sanatının Artması Gerektiğini Düşünüyorum" Sorusuna İlişkin Veri Dağılımı

	f	%
Kesinlikle Katılmıyorum	0	0
Katılmıyorum	1	2,5
Kararsızım	7	17,5
Katılıyorum	25	62,5
Kesinlikle Katılıyorum	7	17,5
Toplam	40	100,0

Tablo 6.20'de görüldüğü üzere katılımcıların " Sanat Bölümlerinde Yakın Dönem Türk Resim Sanatının Artması Gerektiğini Düşünüyorum" düşüncesini destekleyen toplamda "Katılıyorum ve Kesinlikle Katılıyorum" seçeneklerini işaretleyen 32 kişi (% 80) olduğu görülmektedir. "Katılmıyorum ve Kesinlikle Katılmıyorum" seçeneklerini işaretleyen ise toplamda 1 kişi (%2,5) ve "Kararsızım" seçeneğini işaretleyen 7 kişi (%17,5) olduğu görülmektedir. Bu da elde ettiğimiz veriler sonucunda katılımcıların " Sanat Bölümlerinde Yakın Dönem Türk Resim Sanatının Artması Gerektiğini Düşünüyorum" görüşünü desteklediğini göstermektedir.

Tablo 6.21. "Sanat Eğitimi Derslerinde Yakın Dönem Türk Resim Sanatının Türk Sanatına Katkı Sağlamayacağını Düşünüyorum" Sorusuna İlişkin Veri Dağılımı

	f	%
Kesinlikle Katılmıyorum	8	20,0
Katılmıyorum	11	27,5
Kararsızım	7	17,5
Katılıyorum	7	17,5
Kesinlikle Katılıyorum	7	17,5
Toplam	40	100,0

Tablo 6.21'de görüldüğü üzere katılımcıların " Sanat Eğitimi Derslerinde Yakın Dönem Türk Resim Sanatının Türk Sanatına Katkı Sağlamayacağını Düşünüyorum" düşüncesini destekleyen toplamda "Katılıyorum ve Kesinlikle Katılıyorum" seçeneklerini işaretleyen 14 kişi (%35) olduğu görülmektedir. "Katılmıyorum ve Kesinlikle Katılmıyorum" seçeneklerini işaretleyen ise toplamda 19 kişi (%27,5) ve "Kararsızım" seçeneğini işaretleyen 7 kişi (%17,5) olduğu görülmektedir. Bu da elde ettiğimiz veriler sonucunda katılımcıların " Sanat Eğitimi Derslerinde Yakın Dönem Türk Resim Sanatının

Türk Sanatına Katkı Sağlamayacağını Düşünüyorum" görüşünü desteklediğini göstermektedir.

Araştırmanın Problem ve Amaçlarına İlişkin Hazırlanan Görüşme Soruları Bulguları

Tablo 6.22. Görüşme Sorularında Katılımcıların Tanımı

Kod	Cinsiyet	Katılımcılar
Görüşme Soru 22	Kadın	22.1.ÖK-22.2ÖK-22.3ÖK-22.4ÖK-22.5ÖK-22.6ÖK-22.7ÖK-22.8ÖK-22.9ÖK-22.10ÖK-22.11ÖK-22.12ÖK-22.13ÖK-22.14ÖK-22.15ÖK-22.16ÖK-22.17ÖK-22.18ÖK-22.19ÖK-22.20ÖK-22.21ÖK-22.22ÖK-22.23ÖK-22.24ÖK-22.25ÖK.
	Erkek	22.1ÖE-22.2ÖE-22.3ÖE-22.4ÖE-22.5ÖE-22.6ÖE-22.7ÖE-22.8ÖE-22.9ÖE-22.10ÖE-22.11ÖE-22.12ÖE-22.13ÖE-22.14ÖE-22.15ÖE
Görüşme Soru 23	Kadın	23.1ÖK-23.2ÖK-23.3ÖK-23.4ÖK-23.5ÖK-23.6ÖK-23.7ÖK-23.8ÖK-23.9ÖK-23.10ÖK-23.11ÖK-23.12ÖK-23.13ÖK-23.14ÖK-23.15ÖK-23.16ÖK-23.17ÖK-23.18ÖK-23.19ÖK-23.20ÖK-23.21ÖK-23.22ÖK-23.23ÖK-23.24MK-22.25ÖK
	Erkek	23.1ÖE-23.2ÖE-23.3ÖE-23.4ÖE-23.5ÖE-23.6ÖE-23.7ÖE-23.8ÖE-23.9ÖE-23.10ÖE-23.11ÖE-23.12ÖE-23.13ÖE-23.14ÖE-23.15ÖE.
Görüşme Soru 24	Kadın	24.1.ÖK-24.2ÖK-24.3ÖK-24.4ÖK-24.5ÖK-24.6ÖK-24.7ÖK-24.8ÖK-24.9ÖK-24.10ÖK-24.11ÖK-24.12ÖK-24.13ÖK-24.14ÖK-24.15ÖK-24.16ÖK-24.17ÖK-24.18ÖK-24.19ÖK-24.20ÖK-24.21ÖK-24.22MK-24.23ÖK.24.ÖK24-24.ÖK25.
	Erkek	24.1ÖE-24.2ÖE-24.3ÖE-24.4ÖE-24.5ÖE-24.6ÖE-24.7ÖE-24.8ÖE-24.9ÖE-24.10ÖE-24.11ÖE-24.12ÖE-24.13ÖE-24.14ÖE-24.15ÖE.

Tablo 6.23. Katılımcıların Görüşme Sorusu 22'ye İlişkin Görüşleri

Görüşme Soru 22		Katılımcılar	f	%
Sizce yakın dönem Türk resim sanatı ve 1980 öncesi Türk resim sanatı arasında fark var mıdır? Var ise arasında ki farkları ve gelişim süreci hakkında ki düşüncelerinizi nedenleri ile kısaca belirtiniz.	Türk resim sanatı ve 1980 öncesi Türk resim sanatı arasında farkın olduğunu düşünen katılımcılar.	22.2.ÖK-22.3ÖK-22.6ÖK-22.8ÖK-22.9ÖK-22.12ÖK-22.13ÖK-22.14ÖK-22.16ÖK-22.18ÖK-22.20ÖK-22.22ÖK-22.23ÖK-22.25ÖK-22.4ÖE-22.5ÖE-22.6ÖE-22.10ÖE-22.11ÖE-22.15ÖE	20	50
	Türk resim sanatı ve 1980 öncesi Türk resim sanatı arasında farkın olduğunu düşünmeyen katılımcılar.	22.15ÖK-22.21ÖK-22.9ÖE	3	7.5
	Yorum yapmayanlar.	22.1ÖK-22.4ÖK-22.5ÖK-22.7ÖK-22.10ÖK-22.11ÖK-22.17ÖK-22.19ÖK-22.24ÖK-22.1ÖE-22.2ÖE-22.3ÖE-22.7ÖE-22.8ÖE-22.12ÖE-22.13ÖE-22.14ÖE.	17	42.5
Toplam				100

Katılımcıların görüşme sorusu 22 için verdikleri cevaplar kodlama sistemine göre analiz edilerek yorumlanmıştır. Görüşme 22 " Sizce yakın dönem Türk resim sanatı ve 1980 öncesi Türk resim sanatı arasında fark var mıdır? Var ise arasında ki farkları ve gelişim süreci hakkında ki düşüncelerinizi nedenleri ile kısaca belirtiniz." sorusuna " Türk resim sanatı ve 1980 öncesi Türk resim sanatı arasında farkın olduğunu düşünen" 20 (%50) katılımcı varken, " Türk resim sanatı ve 1980 öncesi Türk resim sanatı arasında farkın olduğunu düşünmeyen" 3 (%7,5) katılımcı görülürken görüşme sorusu 22'ye yorum yapmayan 17 (%42,5) katılımcı olduğu da görülmektedir. Bu da bize Sizce yakın dönem Türk resim sanatı ve 1980 öncesi Türk resim sanatı arasında fark var mıdır? Sorusuna ilişkin katılımcıların oran olarak %50'sinin Türk Resim Sanatı ve 1980 öncesi Türk Resim Sanatı arasında fark olduğunu düşündüğünü görüş olarak belirttiğini göstermektedir.

Tablo 6.24. Katılımcıların Görüşme Sorusu 23'e İlişkin Görüşleri

Görüşme Soru 23		Katılımcılar	f	%
Güzel sanatlar lisans eğitiminiz sırasında sizce Yakın Dönem Türk Resim Sanatına yeterince yer verildi mi? Verildiyse bu alana hâkim olduğunuzu düşünüyor musunuz? Verilmediyse nedenleri ne olabilir? Düşüncelerinizi nedenleri ile birlikte kısaca belirtiniz.	Güzel sanatlar lisans eğitiminiz sırasında sizce Yakın Dönem Türk Resim Sanatına yeterince yer verildiğini düşünen katılımcılar.	22.1.ÖK-22.9ÖE	2	5
	Güzel sanatlar lisans eğitiminiz sırasında sizce Yakın Dönem Türk Resim Sanatına yeterince yer verildiğini düşünmeyen katılımcılar.	23.2ÖK-23.6ÖK--23.8ÖK-23.9ÖK-23.10ÖK-23.14ÖK-23.16ÖK-23.18ÖK-23.20ÖK-23.21ÖK-23.22ÖK-23.23ÖK-23.25ÖK.-23.1ÖE-23.2ÖE-23.4ÖE-23.5ÖE-23.6ÖE-23.10ÖE-23.11ÖE-23.15ÖE.	21	52.5
	Yorum yapmayanlar.	23.3ÖK-23.4ÖK-23.5ÖK-23.7ÖK-23.10ÖK-23.11ÖK-23.15ÖK-23.17ÖK-23.19ÖK-23.24ÖK.-23.3ÖE-23.7ÖE-23.8ÖE-23.10ÖE-23.12ÖE-23.13ÖE-23.14ÖE.	17	42.5
Toplam				100

Katılımcıların görüşme sorusu 23 için verdikleri cevaplar kodlama sistemine göre analiz edilerek yorumlanmıştır. Görüşme 23" Güzel sanatlar lisans eğitiminiz sırasında sizce Yakın Dönem Türk Resim Sanatına yeterince yer verildi mi? Verildiyse bu alana hâkim olduğunuzu düşünüyor musunuz? Verilmediyse nedenleri ne olabilir? Düşüncelerinizi nedenleri ile birlikte kısaca belirtiniz." sorusuna " Güzel sanatlar lisans eğitiminiz sırasında sizce Yakın Dönem Türk Resim Sanatına yeterince yer verildiğini düşünen" 2 (%5) katılımcı varken, " Güzel sanatlar lisans eğitiminiz sırasında sizce Yakın Dönem Türk Resim Sanatına yeterince yer verildiğini düşünmeyen" 21 (%52,5) katılımcı görülürken görüşme sorusu 23'e yorum yapmayan 17 (%42,5) katılımcı olduğu da görülmektedir. Bu da bize Güzel sanatlar lisans eğitiminiz sırasında sizce Yakın Dönem Türk Resim Sanatına yeterince yer verildi mi? Verildiyse bu alana hâkim olduğunuzu düşünüyor musunuz? Verilmediyse nedenleri ne olabilir? Düşüncelerinizi nedenleri ile birlikte kısaca belirtiniz. Sorusuna ilişkin katılımcıların oran olarak %52,5 'inin Güzel sanatlar lisans eğitiminiz sırasında sizce Yakın Dönem Türk Resim Sanatına yeterince yer verildiğini düşünmediğini göstermektedir.

Tablo 6.25. Katılımcıların Görüşme Sorusu 24'e İlişkin Görüşleri

Görüşme Soru 24		Katılımcılar	f	%
1980 sonrası Yakın Dönem Türk Resim Sanatı konu bakımından, teknolojik gelişmeler, toplumsal olaylar ve çevre – doğa sorunlarını konu olarak ele almalı mı? Neden almalı/almamalı? Kısaca belirtiniz.	1980 sonrası yakın dönem Türk resim sanatı konu bakımından, teknolojik gelişmeler, toplumsal olaylar ve çevre- doğa sorunlarını konu edinmeli mi görüşüne katılan öğrenciler.	24.2ÖK-24.6ÖK--24.8ÖK-24.9ÖK-24.10ÖK-24.12ÖK-24.14ÖK-24.15ÖK-24.16ÖK-24.18ÖK-24.20ÖK-24.21ÖK-24.23ÖK-24.25ÖK-24.1ÖE-24.4ÖE-24.5ÖE-24.6ÖE-24.9ÖE-24.13ÖE-24.15ÖE	21	52.5
	1980 sonrası yakın dönem Türk resim sanatı konu bakımından, teknolojik gelişmeler, toplumsal olaylar ve çevre- doğa sorunlarını konu edinmeli mi görüşüne katılmayan öğrenciler.	24.22ÖK	1	2,5
	Yorum yapmayanlar.	24.1ÖK-24.3ÖK-24.4ÖK-24.5ÖK-24.7ÖK--24.11ÖK-24.13ÖK-24.17ÖK-24.19ÖK-24.24ÖK-24.2ÖE-24.3ÖE-24.7ÖE-24.8ÖE-24.10ÖE-24.11ÖE-24.12ÖE-24.14ÖE.	18	45
Toplam				100

Katılımcıların görüşme sorusu 24 için verdikleri cevaplar kodlama sistemine göre analiz edilerek yorumlanmıştır. Görüşme 24" 1980 sonrası Yakın Dönem Türk Resim Sanatı konu bakımından, teknolojik gelişmeler, toplumsal olaylar ve çevre – doğa sorunlarını konu olarak ele almalı mı? Neden almalı/almamalı? Kısaca belirtiniz." sorusuna " 1980 sonrası yakın dönem Türk resim sanatı konu bakımından, teknolojik gelişmeler, toplumsal olaylar ve çevre- doğa sorunlarını konu edinmeli mi görüşüne katılan" 21 (% 52.5) katılımcı varken, " 1980 sonrası yakın dönem Türk resim sanatı konu bakımından, teknolojik gelişmeler, toplumsal olaylar ve çevre- doğa sorunlarını konu edinmeli mi görüşünü desteklemeyen" 1 (%2,5) katılımcı görülürken görüşme sorusu 24'e yorum yapmayan 18 (%45) katılımcı olduğu da görülmektedir. Bu da bize 1980 sonrası Yakın Dönem Türk Resim Sanatı konu bakımından, teknolojik gelişmeler, toplumsal olaylar ve çevre – doğa sorunlarını konu olarak ele almalı mı? Neden almalı/almamalı? Kısaca belirtiniz.

Sorusuna ilişkin katılımcıların oran olarak %52,5 ’inin 1980 sonrası yakın dönem Türk resim sanatı konu bakımından, teknolojik gelişmeler, toplumsal olaylar ve çevre- doğa sorunlarını konu edinmeli mi görüşünü desteklediği görülmektedir.

BÖLÜM VII: SONUÇ, TARTIŞMA ve ÖNERİLER BÖLÜMÜ

7.1. Sonuç

Araştırmanın çıkış noktasını Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü 3. ve 4. Sınıf Öğrencilerinin Yakın Dönem Türk Resim Sanatı Hakkındaki Görüşleri oluşturmaktadır. Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümünde eğitim gören öğrencilerin Yakın Dönem Türk Resim Sanatı hakkındaki görüşleri alınmaya başlamadan önce konunun içerik kısmı tartışılmış ve araştırılmıştır. Bu nedenle araştırma uzun bir zaman dilimi kapsamaktadır.

Araştırmanın temelinde sanat eğitimi alan, sanat tarihi bilgisine sahip olan sanat eğitimi öğrencilerinden destek alınarak araştırma hakkında inceleme yapılmaya çalışılmıştır.

"Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü 3. ve 4. Sınıf Öğrencilerinin Yakın Dönem Türk Resim Sanatı Hakkındaki Görüşlerinin İncelenmesi" isimli araştırmamız Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesinde Sanat Eğitimi almakta olan ve alan 3. ve 4. Sınıf öğrencileri içinde uygulanmıştır. Araştırmaya 40 sanat eğitimi alan öğrenci destek olmuş, bunların %62,50 kadın, %37,50'sini erkek öğrenciler oluşturmuştur. Anket yöntemiyle yapılan çalışmaya resim iş dalındaki öğrencilerden üçüncü ve dördüncü sınıf öğrencilerinin katıldığı ve ankete katılan kadın öğrencilerin sayısının erkek öğrencilerin sayısından bir hayli fazla olduğu gözlemlenmiştir. Bu durum resim iş öğretmenliği alanını kadınların erkeklere nazaran daha fazla eğilim gösterdiği sonucuna ulaştırmaktadır.

Katılımcıların yaş aralıklarına göz attığımızda ise 18-24 yaş arasının %72,50, 25-31 yaş arasının %15,0 ve son olarak 32-38 arasının ise %12,50 olduğu görülmüştür. Katılımcıların demografik durumlarına bakıldığında önemli bir kısmının birinci üniversite eğitimini alma çağında oldukları görülmekle birlikte, ikinci üniversite eğitimini alma çağında olan, orta yaş grubunda bulunan öğrencilerin bulunduğu da görülmektedir. Araştırmada katılımcıların yaş ve cinsiyetlerinin yanı sıra katılımcıların eğitim düzeyleri ve ana sanat dallarına da dikkat edilmiş, katılımcıların %100 oranında lisans eğitimine sahip oldukları ve alan dağılımlarının ise %20'sinin resim, %22, %'inin grafik, %17,5'inin End. Tasarım, %10'unun baskı, %7,5 heykel, %7,5'inin ise tekstil olduğu görülmüş ve %15'ininde diğer sanat dallarında eğitim gördükleri bilgilerine ulaşılmıştır. Bütün bu

veriler sonucunda araştırmanın geçerliliği ve güvenirliliği için eşit düzeyde katılımcıya ulaşılmaya çalışıldığını söyleyebiliriz.

Çalışmanın genel bulgularına baktığımızda ankete katılan öğrencilerin %60'ı, yakın dönem Türk resim sanatının sanat tarihi açısından önemli olduğunu değerlendirmektedir. Bu durum çağdaş sanat dersleri içinde yer verilen ve ayrı bir ders olarak işlenmeyen yakın dönem Türk resim sanatının ayrı bir ders olarak ve detaylı bir biçimde ele alınmasının öğrenciler tarafından arzu edildiğini düşündürmektedir. Nitekim bu önermeyi destekler nitelikte bir sonuç olarak; öğrencilerin %55'i sanat tarihi derslerinde yakın dönem Türk resim sanatının işlenmesi kanısında olup yine katılımcıların %67'si de (yani her üç öğrenciden ikisi) lisans eğitimleri sırasında yakın dönem Türk resim sanatı hakkında yeterli düzeyde eğitim almadıklarını ifade etmektedir. Keza öğrencilerin %62,5'i yakın dönem Türk resim sanatının önemsiz ve gereksiz olduğu yönündeki önermeye katılmamaktadır. Buna karşın öğrencilerin çoğunluğu "yakın dönem resim sanatından yararlanılması gerektiği" önermesine karşı çıkmaktadır. Bu verilerden hareketle, ankete katılan öğrencilerin önemli bir çoğunluğunun kendilerine sunulan yakın dönem Türk resim sanatı eğitiminin yetersizliğinden yakındıkları ve bu eğitime daha fazla zaman ayrılması gerektiğini düşündükleri ancak bu yaklaşımlarının yakın dönemdeki Türk resim sanatı anlayışını çalışma hayatında kullanmak ve uygulamaktan ziyade sadece teorik olarak öğrenmek ekseninde şekillendiğini söylemek mümkündür.

Araştırmada elde edilen önemli bir sonuç da yakın dönem Türk resim sanatı hakkında resim iş öğrencilerinin yeterli düzeyde bilgi ve ilgiye sahip olup olmadıkları sorunudur. Çünkü yakın dönem Türk resim sanatı hakkında bilgi sahibi olmadığını düşünenlerin ve bu konuda kararsız kalanların oranları %60'ın üzerindedir. Yine bu dönemdeki sanatçıları takip ettiğini düşünenler, katılımcıların ancak 3'te 1'ini oluşturmaktadır. Bu döneme ait sanat eserlerini tanıdığını ifade edenlerin oranı da sanatçıları tanıyanlardan pek farklı değildir. Dolayısıyla lisans eğitiminde yakın dönem Türk resim sanatına yeterli düzeyde önem ve yer verilmemesi, öğrencilerin bu dönem hakkındaki ilgi ve bilgilerine yansımıştır. Katılımcıların eğitim müfredatı dışında kalan resim sanatı dönemlerine bireysel anlamda fazla yönelmedikleri ve lisans müfredatıyla yetindikleri görülmektedir. Bu düşünceyi destekler nitelikteki sonuç şöyledir: "Sosyal hayatımda da Yakın Dönem Türk Resim Sanatına Önem Verdiğimi Düşünüyorum" önermesine katılımcıların neredeyse yarısı "kararsızım" cevabı vermiştir. Ayrıca, katılımcıların %72,5'inin 1980 öncesi Türk resim

sanatının 1980 sonrasından (yani yakın dönem) daha nitelikli olduğunu düşünüyorum önermesine "kararsızım" cevabını vermesi de önemli bir bulgudur. Görülmektedir ki, katılımcıların neredeyse dörtte üçü 1980 öncesi Türk resim sanatı ile yakın dönemi kıyaslayabilecek nitelikte bilgiye sahip değildir ve resim iş anabilim dalında lisans eğitimi almasına rağmen sosyal yaşamında yakın dönem Türk resim sanatı yer almamaktadır. Öğrencilerin sergiledikleri bu davranış biçimini, lisans eğitiminde gösterilen çağdaş sanat ders saatlerinin yetersizliği ve ders dışı yaşamda resim sanatına yönelik merak olgusunun eksikliği ile açıklayabiliriz.

"Sanat eğitimi açısından Yakın Dönem Türk Resim Sanatının Çok Önemli Olduğu" önermesine olumlu yanıt verenlerin oranı sanat tarihi açısından olumlu bulanlarla neredeyse aynıdır. Benzer şekilde, "sanat eğitimi açısından 1980 sonrası Türk Resim Sanatının pek de önemli olmadığı" önermesine karşı çıkanların oranı %70'tir. Dolayısıyla katılımcıların büyük bir çoğunluğu 1980 sonrası (yakın dönem) Türk resim sanatının sanat eğitiminde önemli bir yere sahip olduğunu düşünmektedir. Buna karşın katılımcıların sadece yüzde yirmisi (5'te 1'i), sanat eğitimi hocalarının Yakın Dönem Türk Resim Sanatına Önem verdiğini düşünmektedir. Bu sonuç, çalışmada elde edilen en çarpıcı bulgulardandır. Bu bulgudan hareketle öğrencilerin yakın dönem Türk resim sanatı hakkındaki bilgi, ilgi ve merak yoksunluklarının temel sebebi olarak sanat eğitimi hocalarını gördükleri sonucuna ulaşabiliriz.

Çalışmanın bu kısmına kadar elde edilen bulgulara karşıt olarak, katılımcıların beşte biri yakın dönem Türk resim sanatı hakkındaki bilgilerinin yalnızca sanat eğitiminde edindiği bilgilerden oluştuğu şeklindeki önermeye olumlu cevap verirken yarısından fazlası ise bu önermeye karşı çıkarak sanat eğitimi dışında da bu dönem hakkında bilgi sahibi olduklarını öne sürmüştür. Bu sonuç daha önce elde edilen kimi bulgularla tezatlık içermekle birlikte katılımcıların çoğunluğunun 1980 sonrası resim sanatı hakkında kısmen de olsa bilgi sahibi olduğunu ortaya koymaktadır.

Katılımcıların yarısına yakını, Yakın dönem Türk resim sanatının sanat alanına yenilikler getirdiği şeklindeki önermeye olumlu cevap vermişlerdir. Ancak yarıya yakın bir kısmı da bu konuda "kararsızım" cevabına yönelmiştir. Dolayısıyla bu önerme hakkında katılımcıların genelinde oluşan hâkim bir kanaat bulunmamaktadır. Bu önerme, "Yakın Dönem Türk Resim Sanatından Yararlanılması Gerektiği" şeklindeki önerme ile oldukça benzer sonuçlar içermektedir ve birbirine yakın sonuçlara sahiptir. Konuyla ilgili bir sonuç

olarak; katılımcıların üçte birinden biraz fazlası, “Sanat Eğitimi Derslerinde Yakın Dönem Türk Resim Sanatının Türk Sanatına Katkı Sağlamayacağı”, buna karşın katılımcıların yarısına yakınının ise katkı sağlayacağı yönünde kanaate sahip olduğu görülmektedir. Öte yandan katılımcıların %60’a yakını, “1980 sonrası Türk resim sanatının yakından takip edilmesi” gerektiğini düşünmekte; %80’i ise “Sanat Bölümlerinde Yakın Dönem Türk Resim Sanatına daha fazla yer” verilmesinin gerekliliğine inanmaktadır.

Elde edilen bulguları toparlamak gerekirse, katılımcıların yakın dönem Türk resim sanatı hakkındaki düşünceleri, bu konuda daha fazla eğitim almaları gerektiği, hâlihazırda sunulan eğitimin yeterli olmadığı ve üniversitelerin sanat eğitimi dallarında bu alana yeterince önem verilmediği kanısından ibarettir. Meslek hayatındaki çalışmalarında yakın dönemin üslubundan yararlanmak düşüncesi çok daha az bir orana sahip olduğundan katılımcıların yakın dönemin üslubunu eserlerine veya çalışmalarına yansıtma eğilimlerinin düşük olduğu ve yalnızca teorik olarak bu alana hâkim olmak istedikleri sonucuna ulaşılmıştır. Ancak bu sonuç da kendi içinde başka bir sonucu doğurmaktadır: öğrencilerin yakın dönem Türk resim sanatından yararlanma konusundaki isteksizliklerinin, bu konuda yeterince bilgi sahibi olmadıklarından kaynaklandığı düşünülmektedir.

Sizce yakın dönem Türk resim sanatı ve 1980 öncesi Türk resim sanatı arasında fark var mıdır? Var ise arasında ki farkları ve gelişim süreci hakkında ki düşüncelerinizi nedenleri ile kısaca belirtiniz. Sorusuna İlişkin Görüşlere Verilen Yanıtlar

Sizce yakın dönem Türk resim sanatı ve 1980 öncesi Türk resim sanatı arasında fark var mıdır? Var ise arasında ki farkları ve gelişim süreci hakkında ki düşüncelerinizi nedenleri ile kısaca belirtiniz. Sorusuna katılımcıların verdiği yanıtlara baktığımız da Türk resim sanatı ve 1980 öncesi Türk resim sanatı arasında farkın olduğunu düşünen ve bunun olumlu bir sonuç olduğunu düşünen 20 (%50) katılımcının olduğu görülmektedir. Bu da gösteriyor ki sanat eğitimi alan ve sanat eğitimcisi adayı olan katılımcılar Türk resim sanatı ve 1980 öncesi Türk resim sanatı arasında gelişimsel ve yapısal bir farkın olduğunu kabul ediyor ve destekliyor. Veriler incelendiğinde tüm katılımcıların farkı kabul ederek desteklemediği aksi yönde olumlu görüşlerinin yanı sıra olumsuz görüşlerde belirten katılımcılarında olduğu görülmektedir. Türk resim sanatı ve 1980 öncesi Türk resim sanatı arasında farkın olduğunu düşünmeyen ve desteklemeyen katılımcıların %7,5(3) olduğu da

veriler sonucunda elde edilmiştir. Bu da bize Sizce yakın dönem Türk resim sanatı ve 1980 öncesi Türk resim sanatı arasında fark var mıdır? Sorusuna katılımcıların olumlu ve olumsuz görüşlere sahip olduklarını ve olumlu görüşün yüzde olarak daha fazla olduğunu göstermektedir. Olumlu ve olumsuz katılımcı görüşlerine baktığımızda 22.3ÖK Farklı olduğunu düşünüyorum. 80'lerin sanatı, sonraki kuşağın ve hatta kendisinden sonraki kuşağın hatta kendinden önceki kuşağın birçok sanatçının özgürleşmesinden son derece önemli rol oynadı. Tuvallerin boyutu özgürleşti ve teknikte hem sosyal hem de politik açıdan düşünürsek özgürleşme ve buna bağlı üretimler birbirini takip etti. Eserler sürekli gelişim gösterdi. Görüşüyle Yakın Dönem Türk Resim Sanatı ve 1980 öncesi Türk Resim Sanatı arasında fark olduğunu desteklediğini, başka bir katılımcı olan 22.10ÖE de İki dönem arasında da farkların olduğunu düşünüyorum. Yakın dönem önceki süreçlerde daha gelenekçi yaklaşımcı eserler varken daha sonralarında bu süreç biraz daha kırılmaya çalışılmıştır. Görüşüyle fark olduğunu düşündüğünü belirtmiştir. Bütün bu veriler ve görüşlerin yanı sıra Sizce yakın dönem Türk resim sanatı ve 1980 öncesi Türk resim sanatı arasında fark var mıdır? Var ise arasında ki farkları ve gelişim süreci hakkında ki düşüncelerinizi nedenleri ile kısaca belirtiniz. Sorusuna herhangi bir yorum yapmayan 17 katılımcıda bulunmaktadır. Elde ettiğimiz sonuçları özetleyecek olursak görüşme 22'ye katılıp görüş belirtmeyen katılımcıların dışındaki tüm katılımcıların yakın dönem Türk resim sanatı ile 1980 öncesi Türk resim sanatı arasında farklılık olduğunu belirttikleri görülmüştür. Katılımcıların büyük çoğunluğu da teknolojik gelişmelerin bu farklılığa neden olduğunu düşünmektedir. Örneğin; 22.15ÖE: "1980 öncesi ve sonrası açısından en büyük farkın teknolojik gelişim olduğunu düşünüyorum. Yeni sanatçıların ve sanat eğitimcilerinin bu değişime ayak uydurması gerektiğini düşünüyorum" şeklinde cevap vermiştir. Dikkat çeken bir diğer cevap ise 22.14ÖK; "yakın dönem de benliğini ve sanat anlayışı felsefesini kaybetmiş, içi boşaltılmış bir döneme girmiş bulunuyoruz" diyerek 1980 öncesi sanatçılarının bir felsefesi olduğunu günümüz sanatçılarının ise bu yetiye sahip olmadığını belirtmiştir. Sonuca varıp yorumlayacak olursak 1980 öncesi Türk resim sanatının daha anlamsal ve alt yapısının dolu olması ile 1980 sonrası Türk resim sanatında ortaya çıkan gelişim ve değişimlerin sanatında içeriğini değiştirdiğini ve Türk Resim sanatının geleneksel yapısını özgürleştirdiği ve kalıp yargıları yıktığını söyleyebiliriz. Bunun yanı sıra unutmamalıyız ki 1980 öncesi Türk sanatına baktığımız da şunu söyleyebilmekteyiz. İki büyük dünya savaşından sonra toplumların büyük kayıplar sonucunda ayağa kalkışı ve yenilenme, gelişme süreci de başlamıştır. ve 1950'lerden sonra artık toplumsal, bireysel ve kültürel yapılarda ortaya çıkan yenilikler zaman-alan

kavramlarının değişim yaşaması sanat alanına da etki sağlamıştır. ve estetik ifade dili büyük bir değişime başlamıştır. Sanatçı eserlerinde konu olarak toplumsal olaylar, ekonomik, siyasi konular yer almıştır. Türkiye'ye baktığımızda ise 1950 sonra büyük hareketlilik başlamıştır. Hem sosyal hem ekonomik açıdan gelişim ve farklı bir dönem başlamıştır. Türkiye'nin sanat içeriğine de yeni konular eklenmiştir. Nonfigüratif sanat sanatın gündeminde yer edinmeye başlamıştır. Artık süreç içerinde Türk sanatçılar soyut anlatımlara yönelmişlerdir. Öte yandan Amerika ve Avrupa'da kendini 1970'lerde göstermeye başlayan fakat Türkiye'de 1980 sonra görülen Pop-art, Happening, Kavramsal Sanat, Body-art, New Ekspresyonizm, Grafiti gibi sanat akımları da 1980 sonrası Türkiye'de sanatın değişimini bize göstermektedir. Kısaca 1980 sonrası ve öncesi Türk Resim sanatını anlayabilmek ve olumlu-olumsuz yönlerini görebilmek için batının fikir yapısını, uygulamasını anlamak ve 1980 sonrası değişen dünya düzenini ve teknolojik gelişimlerin sanata etkilerini incelemek gerekmektedir. Bu da araştırmamız sonucunda elde ettiğimiz görüşlerin araştırmamızı ve düşüncemizi desteklediğini ve katılımcılarında bu gelişim ve farklılaşmayı kabul ettiğini söyleyebiliriz.

Güzel sanatlar lisans eğitiminiz sırasında sizce Yakın Dönem Türk Resim Sanatına yeterince yer verildi mi? Verildiyse bu alana hâkim olduğunuzu düşünüyor musunuz? Verilmediyse nedenleri ne olabilir? Düşüncelerinizi nedenleri ile birlikte kısaca belirtiniz. Sorusuna İlişkin Verilen Yanıtlar

Güzel sanatlar lisans eğitiminiz sırasında sizce Yakın Dönem Türk Resim Sanatına yeterince yer verildi mi? Verildiyse bu alana hâkim olduğunuzu düşünüyor musunuz? Verilmediyse nedenleri ne olabilir? Düşüncelerinizi nedenleri ile birlikte kısaca belirtiniz. Sorusuna katılımcıların verdiği yanıtlara baktığımız da Güzel sanatlar lisans eğitimi sırasında Yakın Dönem Türk Resim Sanatına yeterince yer verildiğini düşünen 2 (%5) katılımcının olduğu görülmektedir. Bu da gösteriyor ki sanat eğitimi alan ve sanat eğitimcisi adayı olan katılımcıların sanat eğitimi sürecinde çoğunlukta olmasa da Yakın dönem Türk sanatı dersinin eğitim programlarında yer verildiğini düşündükleri görülmektedir. Aksi ve çoğunluğun desteğini alan ise %52,5 (21) Güzel sanatlar lisans eğitimi sırasında Yakın Dönem Türk Resim Sanatına yeterince yer verilmemesi görüşüdür. Bu da bize Güzel sanatlar lisans eğitiminiz sırasında sizce Yakın Dönem Türk Resim Sanatına yeterince yer verildi mi? Verildiyse bu alana hâkim olduğunuzu düşünüyor musunuz? Verilmediyse nedenleri ne olabilir? Sorusuna katılımcıların verisel sonucu

olarak eğitim sürecince yer verilmediği yönündedir. Bunun ilgili katılımcı görüşlerine baktığımızda 23.14ÖK; Aldığımız eğitimde ve süreci içerisinde Yakın Dönem Türk resim sanatı yeterince ilgi verilmedi, ama zaten verilmesi zor. Çünkü buralardan mezun olan öğrenciler yeteri kadar gerekli sanat eğitimi felsefesini hayal etme ve öğretmek için yeterli eğitimi ve bilgiyi almadan mezun ediliyor. Genel anlamda eğitim tasarlanmalı, Türk sanat eğitimi bu süreçte baştan ele alınmalıdır. Görüşünü belirtirken 23.11ÖE ise Verildiğini düşünmüyorum. Bende Güzel sanatlar lisans öğrencisi olarak konuya hâkim olduğumu düşünmüyorum. Bu elbette kişinin kendisiyle ilgilidir. Ancak eğitim programında daha fazla yer verilmesi, öğrencinin ister istemez konu hakkında bilgi sahibi olmasını sağlayacaktır. Sorusuna herhangi bir yorum yapmayan 17 katılımcıda bulunmaktadır. Elde ettiğimiz sonuçları özetleyecek olursak görüşme 23'e katılıp görüş belirtmeyen katılımcıların dışındaki tüm katılımcıların Güzel Sanatlar Eğitimlerinde Programlarında Yakın Dönem Türk Sanatına yer verilmediğini belirttikleri görülmüştür. Bütün görüşler incelendikten sonra sadece iki katılımcının (23.1ÖK- 23.9ÖE) bu konuda yeterince eğitim verildiğini düşündüğü görülmektedir. Araştırmanın içeriğini destekleyici olarak eğitim aldıkları alandaki ders programı içeriği ve öğretim içeriği ile ilgili de eksiklikler olduğunu belirten katılımcılarda bulunmaktadır. Katılımcı 23.21ÖK görüşünü şu şekilde belirtmiştir. "Çok verildiğini düşünmüyorum. Hep geçiştirme olduğunu düşünüyorum. Bu alana maalesef ki hâkim değilim. En büyük nedenlerinden biri ders sayısının az olması, hocanın yetersiz olması ve konuların hoca değil de öğrencilerin anlatması. Şahsımın anlattığı konu dışında diğer alanları hatırlamıyorum bile."

Genel olarak katılımcıların konu ile ilgili görüşlerini özetleyecek olursak, yeterince eğitim almadığını düşünen 21 katılımcının çoğu dünya ve batı resim sanatına daha fazla yer verildiğini ancak yakın dönem Türk resim sanatına yeteri kadar yer verilmediğini belirtmiştir. Bütüne baktığımızda katılımcılar genel olarak materyal eksikliğinden ve öğretmenin ilgisizliğinden yakınmıştır. Yorumlayacak olursak Güzel sanatlar eğitimi sürecinde yakın dönem Türk resim sanatına yeterince önem ve ağırlık verilememektedir. Yakın dönem Türk resim sanatına yeterince ağırlık verilmemesinin nedeni olarak Batı resim sanatına daha fazla ağırlık verilmesi ve Türk resim sanatının ön plana çıkamaması, batı etkisinde kalması olduğu görüşlerinin yanı sıra asıl sorunun eğitim programında olduğu da belirtilmiştir. Eğitim programında ders içeriklerinin düzenli ve disiplinli işlenmemesi öğrencilerin sunum yolu ile ders işlenişin de olmaları ve alan için yetersiz olduğu da görüşlerden çıkarılan bulgulardır. Bunların yanı sıra ülkemiz sanatının ve

sanatçısının ders programlarında yer almadığı, sanatın ve eğitimin birbirinden ayrılmadan bir bütün halinde ilerlemesi gerektiği de ulaşılan sonuçlardandır.

Kısaca güzel sanatlar eğitimi sürecinde yakın dönem Türk resim sanatına eğitim programlarında yer verilmediği ve bunun temel sorunu olarak batılı sanatçıların daha fazla bilinmesi ve eğitim programların Türk sanatı adı altında bir ders olamaması olarak görülmektedir. Bunların yanı sıra öğrencilerin görüşlerine baktığımızda alanlarında ders saatlerinin yetersiz olması ve dersi veren öğretim üyesinin yetersiz olması, ders içeriğine uygun işleniş sağlamaması da görüşlerle belirtilmiştir. Bu da araştırmamız sonucunda elde ettiğimiz görüşlerin güzel sanatlar eğitiminde yakın dönem Türk resim sanatında eksiklerin olduğu ve katılımcılarında bu eksiklerin ve yetersizliğin farkında olduğunu söyleyebiliriz.

1980 sonrası Yakın Dönem Türk Resim Sanatı konu bakımından, teknolojik gelişmeler, toplumsal olaylar ve çevre – doğa sorunlarını konu olarak ele almalı mı? Neden almalı/almamalı? Kısaca belirtiniz. Sorusuna İlişkin Verilen Yanıtlar

1980 sonrası Yakın Dönem Türk Resim Sanatı konu bakımından, teknolojik gelişmeler, toplumsal olaylar ve çevre – doğa sorunlarını konu olarak ele almalı mı? Neden almalı/almamalı? Sorusuna katılımcıların verdiği yanıtlara baktığımız da 1980 sonrası yakın dönem Türk resim sanatı konu bakımından, teknolojik gelişmeler, toplumsal olaylar ve çevre- doğa sorunlarını konu edinmeli mi görüşüne katılan 21 (%52,5) katılımcının olduğu görülmektedir. Bu da gösteriyor ki sanat eğitimi alan ve sanat eğitimcisi adayı olan katılımcıların 1980 sonrası Yakın dönem Türk resim sanatı yapısal ve gelişimsel olarak teknolojik gelişmeleri ve toplumsal olayları konu edindikleri görüşünü desteklemektedir. Bu da bize sanat eğimi alan öğrencilerin 1980 sonrası yaşanılan değişim ve gelişimlerin takip edilmesi ve konu edinilmesinin önemli olduğunu, değişime dahil olunması gerektiğini düşündüklerini göstermektedir. Katılımcıların çoğunluğunun verisel olarak aynı görüşe sahip olması gelişimin ve değişimin ister geleneksel isterse modern sanatta olsun öneme sahip olduğunu göstermektedir. Katılımcı 24.8ÖK konu ile ilgili görüşünü Evet almalı. Çünkü içinde bulunduğumuz toplumun olayları, sorunları vb. sanat aracılığıyla gündeme gelmeli, kınanmalı veya çözüm üretilmeli. Bu yüzden bu konular ele alınmalı, bizi biraz daha bilinçlendirmelidir'. Şeklinde ifade ederken katılımcı 24.6ÖE de 'Yakın Dönem Türk Resim sanatı konu bakımından, teknolojik gelişmeler, toplumsal olaylar ve çevre doğa sorunlarını konu olarak ele almalı. Çünkü en etkili olan sanatın daima kendini yeni kurallara aktarması, herhalde yenilikçi ve bilgi verici olmalıdır. Genellikle doğa

sorunlarını, hayatta ki olayları ele alırsa kendini daha çok duyuracağını düşünüyorum. Sosyal açıdan gelişim çok önemlidir.' şeklinde görüşünü belirterek 1980 sonrası Yakın Dönem Türk Resim Sanatı konu bakımından, teknolojik gelişmeler, toplumsal olaylar ve çevre – doğa sorunlarını konu olarak ele alınmasını neden desteklediklerini belirtmişlerdir. Bu da bize 1980 sonrası yaşanılan gelişim ve değişimlerin sanatın konusu olması gerektiği, sanatın kalıplaşmış ve standart bir kalıp içerisinde kalmamasının desteklendiğini gösteriyor. Bununla beraber olumlu görüşlerin yanında olumsuz görüşlere sahip olan katılımcılarda bulunmaktadır. %2,5 (1) kişinin 1980 sonrası Yakın Dönem Türk Resim Sanatı konu bakımından, teknolojik gelişmeler, toplumsal olaylar ve çevre – doğa sorunlarını konu olarak ele almanın olumlu sonuçlar doğurmayacağını düşündüğünü teknolojinin etkisi ile değişen toplumsal ve çevresel yapının değişimini kabul etmediğini göstermektedir. Bu duruma katılmayan 24.22ÖK görüşünü ise; 'Konuları ele almaması olarak düşünürsek, teknoloji Türk sanatı anlayışının özünü kaybetmesine ve yapılan eserlerin değer kaybetmesine, felsefesi ve tema olarak oturmuş sanat eserlerinin kaybetmesine ve son dönem de sanatçıların da yok olmasına sebep olmuştur" bu şekilde ifade etmiştir. Olumlu ve olumsuz görüşler bize alan içerisinde ve değişim anlayışında herkesin aynı fikride olmadığını göstermektedir. Bununla birlikte soruya yorum yapmayan 18 (%45) katılımcının da olduğunu görülmektedir. Eğer elde ettiğimiz verileri özetleyecek olursak görüşme 24'e katılıp görüş beyan etmeyen katılımcıların dışında %52,5 katılımcının ele alınmalı görüşünü desteklediği ve verdikleri cevaplar incelendiğinde sanat ile toplumun birbirini karşılıklı olarak etkilediğine ve bu nedenle de toplumsal olayların konu olarak işlenmesi gerektiğine çok sayıda katılımcının vurgu yaptığı görülmüştür.

Kısaca 1980 sonrası Yakın Dönem Türk Resim Sanatı konu bakımından, teknolojik gelişmeler, toplumsal olaylar ve çevre – doğa sorunlarını konu olarak ele alınmasının desteklendiği ve sosyal olayların, toplumsal yapının gelişimi için önemli olduğunun düşünüldüğü görülmektedir. Bunların yanı sıra öğrencilerin görüşlerine baktığımızda alanları ve toplumsal, sosyal yapının birbirini desteklediği ve gelişim için sanatın toplumsal, çevresel ve gelişimsel olayların ele almasının eksikleri, yetersizlikleri görülmesinde ve çözüm üretilmesinde yarar sağlayacağını söyleyebiliriz.

7.2. Tartışma

On dokuzuncu yüzyılın ikinci yarısından itibaren Osmanlı ile Avrupa arasında görülen sıkı sosyokültürel ve siyasi ilişkiler, batılı anlamdaki resim sanatının doğmasına ortam hazırlamıştır. Bu dönemde gerek Avrupa'ya sanat eğitimi alması için gönderilen sanatçılar gerekse askeri okullarda aldıkları resim eğitimiyle resim sanatına ilgi duyan asker ressamlar Osmanlı resim sanatına yeni bir üslup getirmiştir. Dönemin eserlerinde doğu batı sentezinin izlerini görmek mümkünse de figür çalışmalarının yapılmadığı; bunun yerine peyzaj (manzara) resimleri üzerine yoğunlaştırdığı görülmektedir. Resim sanatına etki eden bu üslupta Osmanlının teokratik yapısının izlerini görmek mümkündür. Osmanlının son döneminde (1883) kurulan Sanayi-i Nefise mektebi, Osmanlıda modern sanat eğitimi veren alanındaki ilk kurum olarak öne çıkmıştır. Cumhuriyetle birlikte ismi güzel sanatlar akademisine çevrilen bu okul, cumhuriyetin beraberinde getirdiği modern ve batılı anlamdaki resim sanatı anlayışı ile eğitimine devam etmiştir. Resim sanatı adına Cumhuriyet döneminin en belirgin özelliklerinden biri, akımlardır. Osmanlı Türkiye'sinden miras alınan resim sanatı akımları, varlığını Cumhuriyet döneminde de devam ettirmiş ve Türk resim sanatına yön vermişlerdir. Cumhuriyet döneminden itibaren 1970'li yıllara kadar Türk resim sanatı bu akımların ve ekollerin etkisinde gelişimini sürdürmüştür. Bu dönem aralığında devlet destekli sanat anlayışı kademeli olarak ortadan kalkmış ve liberalleşmenin etkileriyle serbestleşen bir sanat piyasası oluşmaya başlamıştır. 1970'lerden sonra resim sanatı piyasasını özel galericiler belirlemeye başlamıştır. 1980 ve sonrasında ise resim sanatı ve sanatçıları resme ilgi duyan zenginlerin, iş insanlarının, vakıfların, bankaların ve elit kesimin himayesinde gelişme göstermiştir. Dolayısıyla bu yakın dönemde resim sanatının yönünü sanatsal akımlar değil ekonomik yönden güçlü olan ve sanat eserlerine yatırım yapan kesimler belirlemeye başlayacaktır.

Çalışmanın konusunu oluşturan yakın dönem Türk resim sanatı ise kendinden önceki dönemlerden oldukça farklı özellikler içermektedir. Sanat eserlerinin ticari bir meta haline geldiği, resim sanatına yön veren akımların sahneden çekildiği bu dönemde resim sanatı giderek zenginlere hitap eden bir sanat dalı haline gelmeye başlamıştır.

Tütüncü (2006)'ye göre; güzel sanatlar eğitimi açısından son derece önem arz eden Yakın Dönem Türk Resim sanatı tarihi, sanat eğitimi veren kurumlarda gerektiği kadar işlenmemekte ve yeterince önem verilmemektedir. Hatta bu dersler, matematik ve fen dersleri gibi bilimsel alanların etkisi nedeniyle ikinci plana atılmaktadır.

Tütüncü'nün (2016) öne sürdüğü bu görüş araştırmada elde edilen nicel ve nitel verilerle desteklenmektedir. Örneğin resim iş öğretmenliği 2019-2020 ders programına göre 1'inci sınıftaki bir öğrenci her iki dönemde toplam 6 saat yabancı dil, 4 saat Türkçe ve 4 saat de Atatürk ilkeleri ve inkılap tarihi dersi alırken yalnızca 2 saat sanat tarihi dersi alabilmektedir. Aynı ders programına göre, 2'nci sınıftaki bir öğrenci yalnızca 3 saat, 3'üncü sınıftaki bir öğrenci 6 saat sanat tarihi dersi görmekte iken son sınıftaki bir resim iş öğrencisi sanat tarihi alanında herhangi bir ders görmemektedir. Yakın dönem Türk resim sanatı tarihi dersinin yirminci yüzyıldan itibaren var olan resim sanatı akımları ve dönemleri ile birlikte "çağdaş sanat" dersinde verilmesi ise anket çalışması neticesinde ortaya çıkan olumsuz sonucu doğurmaktadır. Tekrar etmek gerekirse Tütüncü'nün yakın dönem resim sanatı eğitimi üzerine ifade ettiği görüşün araştırma sonuçlarıyla örtüştüğü ve doğrulandığı görülmektedir.

Bilirdönmez ve Karabulut (2016)'a göre, güzel sanatlar fakültelerinde sanat eğitimi dersleri daha yoğun bir biçimde işlenmekte; sanat eğitimi dersleri ise öğrencinin, dış dünyadan edindiği duyumları kendi iç dünyasında yorumlaması neticesinde oluşan duygu ve izlenimler olup; bu duygu ve izlenimleri aktardığı ruhsal, düşünsel, duygusal, sosyal ve bedensel bir anlatım dili olarak tarif edilmiştir.

Erdem (2006)'e göre ise, eğitim, bir bilim dalında öğrenciye hedeflenen düzeyde bilgi edindirme, bilgi ve beceriyi geliştirme olarak tarif edilmiştir. Sanat eğitimi için Erdem (2006)'in tarif ettiği tanım, kişilerin hayal güçlerini ve becerilerini geliştirmesinin yanında, duygu, düşünce ve gözlemlerini ifade edebilmesini amaçlayan bir eğitim olmasıdır. Bilirdönmez ve Karabulut (2016) ile Erdem (2006)'in sanat eğitimi üzerine bu görüşleri, araştırmada elde edilen nitel ve nicel bulgularla birlikte değerlendirildiğinde; sanat eğitiminden beklenen kendini ifade edebilme yetisinin katılımcılarda yeterince gelişmemiş olduğu görülmektedir. Diğer yandan güzel sanatlara kıyasla daha az sanat eğitiminin verildiği, pedagojik ve alan dışı eğitimlerin önemli bir yer tuttuğu resim iş öğretmenliği bilim dalında ise öğrencilerin yukarıdaki tarifte sayılan özelliklere sahip olmaması beklenebilen bir durumdur. Nitekim açık uçlu anket sorularına verilen cevaplar neticesinde elde edilen sonuçlar, öğrencilerin kendini, duygu ve izlenimlerini ifade etmede sorun yaşadığını ortaya koymaktadır. Özellikle açık uçlu 22 numaralı soruya verilen cevaplar incelendiğinde çoğu katılımcının bu sanat eğitimi derslerine ilgi gösterilmediğinden bahsedildiği görülmektedir.

"22.12ÖK" kendisini bu şekilde ifade etmiştir: *"Lisans eğitimimizde yeteri kadar Yakın Dönem Türk resim sanatına önem verilmedi." 22.25ÖK" ise Türk sanatı tarihine hakim olmadığını, Türk sanatı içerisinde verilen derslerin yetersizliğine bağlamıştır. 22.22ÖK'nın cevabına bakılırsa: "Türk resim sanatına yeterince yer verilmemiştir, verilseydi illaki birikimimiz bunu karşılayabilecek bir şekilde fark edilebilirdi, Katılımcı 23.14ÖK ise; "Aldığımız eğitimde ve süreci içerisinde Yakın Dönem Türk resim sanatı yeterince ilgi verilmedi, ama zaten verilmesi zor. Çünkü buralardan mezun olan öğrenciler yeteri kadar gerekli sanat eğitimi felsefesini hayal etme ve öğretmek için yeterli eğitimi ve bilgiyi almadan mezun ediliyor. Genel anlamda eğitim tasarlanmalı, Türk sanat eğitimi bu süreçte baştan ele alınmalıdır." Görüşünü belirtirken 23.11ÖE ise "Derslere önem Verildiğini düşünmüyorum. Bende Güzel sanatlar lisans öğrencisi olarak konuya hâkim olduğumu düşünmüyorum. Bu elbette kişinin kendisiyle ilgilidir. Ancak eğitim programında daha fazla yer verilmesi, öğrencinin ister istemez konu hakkında bilgi sahibi olmasını sağlayacaktır."*

Başbuğ (2016)'a göre, toplumdaki bireylerin bilinçli sanat tüketicisi haline gelmesi sanat eğitimi ile mümkün olmaktadır. Sanatçının topluma ışık tutması ve toplum için üretmesi, sanatçı açısından bir yükümlülük olarak görülmektedir. Katılımcıların açık uçlu sorulara verdikleri cevaplar ele alındığında ise öğrencilerin neredeyse tamamının sanat toplum içindir anlayışına sahip oldukları ve sanatçının toplumun sorunlarını ele alması gerektiğini düşündükleri anlaşılmaktadır. Bu yönüyle nitel verilere dayalı bulguların Başbuğ (2016)'un ortaya koyduğu görüşlerle tutarlı olduğu görülmektedir. Açık uçlu 24. Soru incelendiğinde*; "1980 sonrası Yakın Dönem Türk Resim Sanatı konu bakımından, teknolojik gelişmeler, toplumsal olaylar ve çevre – doğa sorunlarını konu olarak ele almalı mı? Neden almalı/almamalı?"* Katılımcı 24.8ÖK şöyle cevaplamıştır; '*Evet almalı. Çünkü içinde bulunduğumuz toplumun olayları, sorunları vb. sanat aracılığıyla gündeme gelmeli, kınanmalı veya çözüm üretilmeli. Bu yüzden bu konular ele alınmalı, bizi biraz daha bilinçlendirmelidir'*. Yanı sıra 24.6ÖE da, '*Yakın Dönem Türk Resim sanatı konu bakımından, teknolojik gelişmeler, toplumsal olaylar ve çevre doğa sorunlarını konu olarak ele almalı. Çünkü en etkili olan sanatın daima kendini yeni kurallara aktarması, herhalde yenilikçi ve bilgi verici olmalıdır. Genellikle doğa sorunlarını, hayatta ki olayları ele alırsa kendini daha çok duyuracağını düşünüyorum. Sosyal açıdan gelişim çok önemlidir.'* görüşlerinde bulunmuşlardır.

Ders içeriklerini incelediğimizde ise;

Yakın dönem Türk resim sanatı tarihi sadece teorik sanat eğitimi derslerinden V. yarıyıl Türk Sanatı Tarihi dersi ve VI. Yarıyılında sunulan Çağdaş sanat dersinde bulunmaktadır, ancak YÖK'ün müfredat programını incelediğimiz de şu durum ile karşılaşıyoruz;

Türk sanatı tarihi dersini incelediğimizde;

Konu kapsamı; *Hun Sanatından, Göktürk, Uygur, Karahanlı, Gazneli, Büyük Selçuklu, Anadolu Selçuklu, Beylikler ve Osmanlı dönemine kadar sanat üslupları, bu dönemlere ait mimari, heykel ve resim örnekleri karşılaştırmalı olarak incelenir; Cumhuriyet Dönemi Sanatından başlayarak günümüz Türk sanat eserleri ve sanatçıları.*

Yukarı da ki Türk sanatı tarihi dersinin içeriğini ele aldığımızda Türk resim sanatını ilk Türk devletlerinden günümüze kadar ele almaktadır. Bu çok geniş kapsamlı müfredattır. Bu müfredat için ayrılan ders saati sadece bir dönem ve 2 derstir. Bu kadar geniş kapsamlı müfredatın bir dönem de ve sadece haftalık 2 ders ile işlenmesi ve kronoloji sırayı taban alınarak işleneceği de varsayılırsa 1980 sonrası Türk resim sanatın bu derslerde kendine yer bulamaması aşikârdır.

Çağdaş sanat dersini incelediğimizde ise;

Konu kapsamı; *19. yüzyılın sonundan başlayarak günümüze kadar süregelen sanat akımlarını ve hareketlerini, bu akımlar içinde yer alan belli başlı sanatçıların ve eserlerinin karşılaştırmalı olarak tartışılmasını kapsar.* Dersin içeriğini incelediğimizde, içeriğin çok geniş olduğunu ders sayısının da 2 ders olarak ele aldığımız da yetersiz kaldığı görülmektedir. 21. Yüzyılda olduğumuzu ele alırsak ders kapsamı yaklaşık 2 yüzyıl 'a aittir. Bu bakımdan incelediğimizde sanat eğitimi bölümü derslerinde 1980 sonrası yakın dönem Türk resim sanatı tarihi yeteri kadar yer bulamamaktadır.

Genel olarak ele aldığımızda sanat tarihi derslerinin az olduğu, ders sayısının yetersiz olduğu görülmekte, ancak sanat tarihinin her geçen gün birikmesi de göz ardı edilemez. Maalesef ki 1980 sonrası yakın dönem Türk resim sanatı, Türk eğitim sistemi sanat eğitimi bölümlerin de kendine yer bulamamaktadır. Bu nedenle sanat eğitimi almakta olan öğrencilerin Yakın Dönem Türk Resim Sanatı bilgilerinin eksik olacağı düşünülmektedir. Yetişmiş sanat eğitimcilerinin ihtiyacı karşılayabilecek nitelikte olması gerekmektedir

(Altınkurt, 2015). Araştırma da elde edilen bulgular ve sanat eğitimi alan öğrencilerin açık uçlu sorulara verdiği cevaplar da bu durumu ortaya koymaktadır. Sanat eğitimi ile ilgili son dönemde yapılan araştırmalar gözden geçirilerek, ortaya çıkan sorunlar ve çözüm önerileri incelenmelidir (Altınkurt, 2015).

7.3. Öneriler

Güzel sanatlar eğitimi bölümlerine yönelik öneriler;

1. Müfredat da bulunan 'Türk Sanatı Tarihi' dersine, Yakın Dönem Türk Resim Sanatı (1980 Sonrası) hakkında üniteler ve kazanımlar eklenebilir.
2. Sanat eğitimi bölümlerinde teorik dersler içerisinde yer bulabilir, lisans eğitiminin her döneminde dersler içerisinde yer verilebilir.
3. Seçmeli veya zorunlu 'Yakın Dönem Türk Resmi' (1980 sonrası) dersi açılabilir.
4. Sanat eğitimi bölümlerinde ana sanat atölye derslerinde seçilen ana sanatına yakın sanatçılar ile disiplinler arası ilişkiler kurulabilir.
5. Mevcut teorik ders (Sanat Tarihine Giriş, Türk Sanatı Tarihi, Çağdaş Sanat) saatleri arta bilir.
6. Diğer bölüm dersleri ile ilişkilendirilebilir, örneğin seçmeli sanat atölye derslerinde 'Yakın Dönem Türk Resmi' konu olarak uygulamaya dönüştürülebilir.
7. Uygulama derslerinde (ana sanat atölye, seçmeli sanat atölye) derslerinde 'Yakın Dönem Türk Resmi' konusu üzerinden uygulamaya yönelik tasarımlar (röprodüksiyon) vs. gibi işlenebilir.
8. Sanat eğitimi bölümlerinde ders ve fakültelerin diğer iletişim araçları ile 'Yakın Dönem Türk Resim Sanatının' önemini ve gerekliliğini anlatan yazı, makale, video, slayt, gazete ve kitaplarla teşvik edilebilir.
9. Güzel sanatlar eğitimi veren fakültelerde ders dışı panel, açık oturum gibi etkinlikler de uzman kişilerce 'Yakın Dönem Türk Resmi (1980 Sonrası)' konu olarak ele alınabilir.
10. Sanat eğitimi derslerinde kullanılan kronolojik sanat tarihi şeritlerinde 'Yakın Dönem Türk Resmi' yer alabilir.
11. Öğrencileri 'Yakın Dönem Türk Resim' sergi ve etkinliklere katılımlar teşvik edilebilir.
12. Sanat eğitimi müfredatı hazırlayan uzmanların 'Yakın Dönem Türk Resmi' ünitelerini güncel planlayabilir.

13. Sanat eğitimi teorik dersleri (Sanat Tarihine Giriş, Türk Sanatı Tarihi, Çağdaş Sanat) veren öğretmen ve akademisyenlerin 'Yakın Dönem Türk Resmi' konularına hâkim olabilmeleri için kendilerini yenileyebileceği projeler oluşturulabilir.
14. Sanat eğitimi ders (Sanat Tarihine Giriş, Türk Sanatı Tarihi, Çağdaş Sanat dersleri) öğretmenleri ve akademisyenleri ders metotlarını gözden geçirebilmeli, öz eleştiri yapabilmeli, güncel olabilmeli.

Araştırmacıya yönelik öneriler;

1. Güzel sanatlar eğitimi lisans öğrencilerinin 'Yakın Dönem Türk Resmi' bilgileri incelenebilir.
2. Güzel sanatlar eğitimi bölümlerinin teorik sanat derslerinde (Sanat Tarihine Giriş, Türk Sanatı Tarihi, Çağdaş Sanat) 1980 sonrası Yakın Dönem Türk resminin yeri ve önemi incelenebilir.
3. Üniversitelerin güzel sanatlar eğitimi bölümlerinde sanat eğitimi ve 1980 sonrası Türk resim sanatı ilişkisi incelenebilir.
4. Sanat eğitimi müfredat planlama uzmanları açısından güncel veri olarak araştırma ve inceleme yapılabilir.
5. Sanat eğitimi ders öğretmen ve akademisyenlerinin teorik sanat derslerinin (Sanat Tarihine Giriş, Türk Sanatı Tarihi, Çağdaş Sanat) geri dönütü açısından ele alınıp incelenebilir.
6. Sanat eğitimi derslerinin niteliği ve kazanımları açısından incelenebilir.
7. Sanat eğitimi bölümü teorik derslerin ve 'Yakın Dönem Türk Resim Sanatı' ilişkisi incelenebilir.
8. Güzel sanatlar eğitimi almakta olan öğrencilerin 'Yakın Dönem Türk Resim' sanatı hakkında ki görüş ve yorumları incelenebilir.
9. Güzel sanatlar eğitimi almakta olan lisans öğrencilerinin 'Yakın Dönem Türk Resim Sanatı' bilgilerinin seviyesi ve nedenleri incelenebilir.
10. Sanat eğitimi lisans öğrencilerin sanat eğitimi dersi öğretmen ve akademisyenler ile ilgili görüş ve düşünceleri incelenebilir.

KAYNAKÇA

Akay, A. (1999). *Sanatın sosyolojik gözü*. Ankara: Bağlam Yayınları.

Akay, A. (2009). *Sanatın tarihi sıra dışı bir disiplin.* İstanbul: Yapı Kredi yayınları.

Akbulut, D. (2018). Dijital çağda sanatın ve sanatçının konumu. *İnönü Üniversitesi Sanat ve Tasarım Dergisi, 8*(17) , 117-123.

Akkurt, S. ve Boratav, O. (2018). Neden sanat eğitimi? *Uluslararası Eğitim Araştırmacıları Dergisi, 1*(1), 54-60.

Alakuş, A. O. ve Mercin, L. (2011). *Sanat eğitimi ve görsel sanatlar öğretimi.* Ankara: Pegem Akademi.

Alpar, R. (2014). *Uygulamalı istatistik ve geçerlik-güvenirlik*. Ankara: Detay Yayıncılık.

Altınkurt, L. (2015). Türkiye'de sanat eğitiminin gelişimi. *Dumlupınar Üniversitesi Dergisi*, (12).

Altıparmak, M. ve Nakiboğlu, M. (2005). Fen bilimleri eğitimi lisansüstü tez çalışmalarında uygulanan nitel ve nicel yöntemler. *Dokuz Eylül Üniversitesi Buca Eğitim Fakültesi Dergisi,* (17) .

Altuner, H. (2007). Türkiye'de sanat tarihi ve Cumhuriyet'ten günümüze sanat tarihi. *Gaziantep Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 6*(2), 79-90.

Arslan, C. (2018). Dijital yeniden üretim çağında sanat eseri: "Aura" kavramının dijital sanat bağlamında yeniden değerlendirilmesi. *Art-Sanat Dergisi*, (9), 405-413.

Aslanoğlu, İ. (2016). *Bilimsel yöntem ve araştırma teknikleri*. Ankara: Gazi Kitabevi

Ayaydın, A. (2013). Güzel sanatlar eğitimi resim-iş öğretmenliği anabilim dallarının sorunları ve çözüm önerileri. *Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, *30*(30), 31-45.

Başbuğ, F. ve Başbuğ, Z. (2016). Görsel sanatlar eğitimi üzerine notlar. *Akdeniz Sanat Dergisi, 9*(18), 74-98.

Bayraktar, F. (2014). Eğitim açısından felsefe ve sanat ilişkisi. *Sanat ve Tasarım Dergisi, 1*(14), 35-42.

Bek, G. (2007). *1970-1980 yılları arasında Türkiye'de kültürel ve sanatsal ortam.* (Doktora tezi), Hacettepe Üniversitesi, Ankara

Berk, N. ve Özsezgin K, (1983). *Türk resmi*. Ankara: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, Tisa Matbaası.

Berk, N. (1943). *Türkiye'de resim*. İstanbul: Güzel Sanatlar Akademisi Neşriyatından.

Bilirdönmez, K. ve Karabulut, N. (2016). Sanat eğitimi süreç ve kuramları. *Ekev Akademi Dergisi*, 343-355.

Butgel Tunalı, S., Gözü, Ö. ve Özen, G. (2016). Nitel ve nicel araştırma yöntemlerinin bir arada kullanılması 'karma araştırma yöntemi'. *Anadolu Üniversitesi İletişim Bilimleri Fakültesi Uluslararası Hakemli Dergisi, 2*(24), 106-112.

Büyükişleyen, Z. (1987). Sanat eğitimi için öğretmen yetiştirme ve bu konuda karşılaşılan güçlükler. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, *2*(2).

Çokluk, Ö., Şekercioğlu, G. ve Atak, H., (2011). *Araştırma yöntemleri, yeni başlayanlar için adım adım araştırma rehberi.* Ankara: Edge Akademi Yayıncılık.

Dal, E. (1983). Atatürk döneminde resim ve resim tartışması. *Sanat Tarihi Yıllığı*, (12). 5-20.

Dündar, F. (2013). Dijital sanatın gerçekliğini irdelenmesi. *Sosyal ve Beşeri Bilimler Dergisi*, *5*(2), 103-111.

Erdem, A. R. (2006). *Eğitimin denetimsel temelleri.* Ankara: Anı Yayıncılık.

Erdem, S. (2016). Güzel sanatlar eğitiminde sanat tarihinin yeri ve önemi. *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi, 5*(3), 304-307.

İlhan, A. C. (2019). Üniversitelerde sanat eğitiminin gerekliliği. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, *27*(1), 173-183.

Kalaycı, Ş. (2010). *SPSS uygulamalı çok çeğişkenli istatistik teknikleri.* Ankara: Asil Yayın.

Kalkan, A. ve Altınkurt, L.(2012). Günümüz sanat ortamında çağdaş /güncel sanat yaklaşımlarına ilişkin sanatçı, eleştirmen ve sanat galericilerinin görüşleri. *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 34*.

Karakuyu, M., Yöndem, S. ve Güzelgül Yöndem, S, (2013). Türkiye'de üniversite öğrencilerinin sosyo- kültürel özelliklerinin tespiti ve analizi: İstanbul örneği, *Marmara Coğrafya Dergisi*, *0*(27), 172-192.

Karataş, Z. (2015). Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri. *Manevi Temelli Sosyal Hizmet Araştırmaları Dergisi, 1*(1), 62-80.

Kılıç, E. (2010). Türk Resminde sorgulama; Çağdaşlaşma sorunu, 'müstakiller ve D grubu'. *Güzel Sanatlar Enstitüsü Dergisi, 0*(9).

Kırışoğlu, O. T. (2009). *Sanatta eğitim, görmek, öğrenmek, yaratmak.* Ankara: Pegem Akademi.

MEB, Görsel Sanatlar Dersi 9, 10, 11, 12. Sınıflar Öğretim programı.

Öğüt, M. (2008). *Sanat yapma hakkı: 1980 sonrası sanatı anlamak.* (Yüksek lisans tezi), No: 231796, Marmara Üniversitesi, İstanbul.

Özdamar, K. (2004). *Paket programlar ile istatistiksel veri analizi*. Eskişehir: Kaan Kitapevi.

Özsezgin, K. (1992). *Türk resmi.* Ankara: Türkiye İş Bankası 75. yılı, Ana Basım AŞ. Cumhuriyet Dizisi.

Özsoy, V. (2016). *Görsel sanatlar eğitimi makaleler.* Ankara: Pegem Akademi.

Öztürk Ötkünç, Y., (2017). Beral Madra'nın küratöryal pratikleri ve Türkiye sanat ortamına katkısı. *Yedi,* (17), 11-23.

Pelvanoğlu, B. (2009). *1980 sonrası Türkiye'de sanat: Dönüşümler.* (Doktora tezi), Mimar Sinan Üniversitesi, İstanbul.

Sabancı Polat, E. (2018). Dijital çağda dijital tasarım. *Kesit Akademi Dergisi,* (17), 346-353.

Sarı, S. (1997). Resim-iş öğretmenlerinin yetiştirilmesi, *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 2*(2), 12-16.

Sayılgan, Ö. (2019). Bir sanat formu olarak dijital oyun. *Sanat ve Tasarım Dergisi*, 9(2), 322-339.

Tansuğ, S. (1986). *Çağdaş Türk sanatı.* İstanbul: Remzi Kitabevi.

Tansuğ, S. (1995). *Türk resmin yeni dönem.* İstanbul: Remzi Kitabevi.

Terzi, S. (2008). *12 Eylül 1980 sonrası sanat ve siyaset ilişkisi ve plastik sanatlara etkisi.* (Yüksek lisans tezi), Dokuz Eylül Üniversitesi, İzmir.

Tetikçi, İ. (2016). Yeniler grubu ressamlarının resimlerinde doğa. *Sanat Dergisi,* (26), 145-155.

Tezbaşaran, A. A. (2008). *Likert Tipi ölçek hazırlama kılavuzu.* Ankara: e-Kitap.

Türkdoğan, O. ve Gökçe, O. (2017). *Sosyal bilimlerde araştırma yöntemi.* İstanbul: Çizgi Yayınları.

Türkoğlu, O. Ve Gökçe, O. (2018). *Sosyal bilimlerde araştırma yöntemi*. İstanbul: Çizgi Kitapevi.

Tütüncü, S. (2006). *İlköğretim görsel sanatlar (resim-iş) eğitimi dersi çerçevesinde çocuk resminde yaratıcılık kavramının algılanışına ilişkin bir durum çalışması.* (Yüksek lisans tezi), İzmir Dokuz Eylül Üniversitesi, İzmir.

Ulusoy, D. (1999). Plastik sanatlarda toplumsal cinsiyet. *Hacettepe Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi, 16*(2), 47-73.

Ünver, E. (2016). Neden ve nasıl sanat eğitimi. *İdil Dergisi, 5*(23), 831-878.

Yetkin, S. K., (2019). Güzel sanatların eğitimdeki yeri. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi, 1*(1), 125-129.

Yılmaz, A. (2014). Sanat ve siyaset ilişkisinin dönüşümü. *Süleyman Demirel Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Hakemli Dergisi*, *7*(14), 285-315.

YÖK. (2020). *Resim-iş öğretmenliği lisans programı kılavuzu.* Yüksek Öğretim Kurumu.

Web Kaynakça

http://dosya.marmara.edu.tr/aef/rso/pdf/lisans-programi/resim-is-lisans-programi.pdf

https://egitimheryerde.net/sanat-egitiminin-egitimdeki-yeri-ve-onemi/ Erişim Tarihi: 22.07.2018

https://ekitap.ktb.gov.tr/TR-80353/sanatci-yetistirme-hedefli-kurumlarda-plastik-sanatlar-.html

https://nevart.net/gorsel-sanatlar-egitimi-5789/ Erişim Tarihi: 20.05.2015

https://www.atam.gov.tr/ataturkun-soylev-ve-demecleri/kutahyada-ogretmenlerle-konusma Erişim Tarihi:

https://www.hayalsahnesi.com.tr/blog/sanat-egitiminin-gerekliligi/ Erişim Tarihi:

https://www.hurriyet.com.tr/gundem/turkiye-nin-ilk-kuratoru-130981 Son Erişim Tarihi: 01.03.2003

https://www.slideshare.net/canabbak/ntel-aratirma-yntemlernde-rneklem-sem Erişim Tarihi: 23.02.2015

https://www.slideshare.net/Hilalzbay/anket-teknii Erişim Tarihi: 02.06.2015

Agop Arad:
https://www.istanbulsanatevi.com/turk-ressamlar/agop-arad-hayati-ve-eserleri/

Altan Gürman:
https://artsandculture.google.com/asset/musluk/MgE1cm6d1eGO5w?hl=tr

Avni Lifij:
https://tr.wikipedia.org/wiki/H%C3%BCseyin_Avni_Lifij

Cemal Tollu:
https://sanatokur.com/cemal-tollu-kimdir/

Feyhaman Duran :
http://www.leblebitozu.com/feyhaman-duranin-eserleri-ve-hayati/

Fikret Mualla:
http://ressamlar.grafiksaati.org/yeni/fikret-mualla/23.htm

Füsun Onur:
http://www.mimarizm.com/etkinlikler/sergiler/fusun-onur-ile-aynadan-iceri_120976

Gülsüm Karamustafa:
https://www.biyografya.com/biyografi/23531

Hoca Ali Rıza:
https://www.istanbulsanatevi.com/sanatcilar/soyadi-h/hoca-ali-riza/hoca-ali-riza-cesme-yolu-6143/

İbrahim Çallı:
https://turkish-culture-history-language.blogspot.com/2019/09/ibrahim-callnn-hayat-ve-15-onemli.html

İbrahim Çallı:
https://turkishpaintings.com/index.php?p=37&l=1&modPainters_artistDetailID=239

Mehmet Güleryüz:
http://www.mehmetguleryuz.com/works.php?pg=44&lc=tr

Mehmet Pesen:
www.ankaraantikacilik.com/urun/2197896/mehmet-pesen-1923-2012-%E2%80%98dugun-tuval-uzeri-yagliboya-imzali-1984

Mehmet Ruhi Arel:
https://www.istanbulsanatevi.com/wp-content/uploads/2018/12/mehmet-ruhi-arel-hilali-ahmere-yardim.jpg

Mühri Müşfik Hanım:
https://www.kimmihri.com/painter-mihri/

Neşe Erdok:
http://lebriz.com/pages/artist.aspx?artistID=395&section=130&lang=TR&periodID=1693&bhcp=1

Nurullah Berk:
http://arsiv.ntv.com.tr/news/255447.asp

Osman Hamdi Bey:
https://www.ntv.com.tr/sanat/osman-hamdi-beyin-kuran-okuyan-kiz-tablosu-rekor-fiyata-satildi,qkEKnMvsaEygy13rJ5aUpQ

Şeker Ahmet Paşa:
http://www.leblebitozu.com/onemli-turk-ressamlardan-seker-ahmed-pasanin-13-eseri/

Turgut Zaim:
https://tr.wikipedia.org/wiki/Turgut_Zaim

Zeki Faik İzer:
http://www.alaattinbender.com/dosya/zeki.htm

EKLER

Ek 1: Anket Formu

GÜZEL SANATLAR EĞİTİMİ BÖLÜMÜ 3. VE 4. SINIF LİSANS ÖĞRENCİLERİNİN YAKIN DÖNEM TÜRK RESİM SANATI TARİHİ HAKKINDA Kİ GÖRÜŞLERİNİN İNCELENMESİ

Bu anket formu Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimler Enstitüsü'nde yürütülmekte olan "Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü 3. ve 4. Sınıf Lisans Öğrencilerinin Yakın Dönem Türk Resim Sanatı Tarihi Hakkında Ki Görüşlerinin İncelenmesi " isimli yüksek lisans tez çalışması için yapılmaktadır. Bu anketten edinilecek bilgiler bilimsel amaçlı kullanılacaktır.

Tez Danışmanı;

Öğretim Üyesi Dr. Vesile AYKAÇ
Marmara Üniversitesi
Eğitim Fakültesi Resim – İş Öğretmenliği.

Araştırmacı;

Kenan TURGUÇ
Marmara Üniversitesi
Eğitim Bilimleri Enstitüsü
Resim – İş Eğitimi

- Lütfen size uygun yanıtlara (x) ile belirtiniz.

KİŞİSEL BİLGİLER								
1	**İsim – Soy isim**	……		……				
2	**Cinsiyetiniz**	Erkek ( )	Kadın ( )					
3	**Yaşınız**	18-24 ( )	25-31 ( )	32-38 ( )	39-45 ( )	46 ve Üstü ( )		
4	**Öğrenim Durumunuz**	Yüksek Okul ( )	Lisans ( )	Yük. Lisans ( )	Doktora ( )			
5	**Ana sanat**	Resim ( )	Heykel ( )	Grafik ( )	Baskı ( )	Tekstil ( )	Ends. Tasarım ( )	Diğer ( )

Soru No	Lütfen sorulara katılım düzeyinizi belirtiniz.	Kesinlikle	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Kesinlikle
1	Yakın dönem Türk resim sanatı, sanat tarihi açısından önemli olduğu kanısındayım.	( )	( )	( )	( )	( )
2	Yakın dönem Türk resim sanatından yararlanılmasını gerektiğinin kanısındayım.	( )	( )	( )	( )	( )
3	Yakın dönem Türk resim sanatı etkinlik ve sergilerinin yakından takip edilmesi kanısındayım.	( )	( )	( )	( )	( )
4	Lisans eğitimi sırasında yeteri kadar yakın dönem Türk resim sanatı eğitimi aldığım kanısındayım.	( )	( )	( )	( )	( )
5	Lisans eğitimi dışında da yakın dönem Türk resim sanatını takip ettiğimi düşünüyorum.	( )	( )	( )	( )	( )
6	Üniversitelerin sanat eğitimi bölümlerinde yakın dönem Türk resim sanatına önem verildiği kanısındayım.	( )	( )	( )	( )	( )
7	Sosyal hayatımda da yakın dönem Türk resim sanatına önem verdiğimi düşünüyorum.	( )	( )	( )	( )	( )
8	**Yakın dönem Türk resim sanatının gereksiz ve önemsiz olduğunu düşünüyorum.**	( )	( )	( )	( )	( )
9	Sanat tarihi derslerinde yakın dönem Türk resim sanatının bulunması kanısındayım.	( )	( )	( )	( )	( )
10	**Yakın dönem Türk resim sanatı hakkında pek bilgim olmadığı kanısındayım.**	( )	( )	( )	( )	( )
11	Yakın dönem Türk resim sanatı sanatçılarını takip ettiğimi düşünüyorum.	( )	( )	( )	( )	( )
12	Yakın dönem Türk resim sanatı eserlerini tanıdığımı düşünüyorum.	( )	( )	( )	( )	( )
13	1980 öncesi Türk resim sanatının yakın dönem Türk resim sanatından daha nitelikli olduğunu düşünüyorum.	( )	( )	( )	( )	( )
14	Sanat eğitimi bölümlerinde yakın dönem Türk resim sanatı çok önemli olduğu kanısındayım.	( )	( )	( )	( )	( )
15	Sanat eğitimi açısından yakın dönem Türk resim sanatı pek önemli olmadığını düşünüyorum.	( )	( )	( )	( )	( )
16	Sanat eğitimi hocalarımız yakın dönem Türk resim sanatına önem verdikleri kanısındayım.	( )	( )	( )	( )	( )
17	Yakın dönem Türk sanatı hakkında ki bilgilerimi tamamen sanat eğitimim sırasında edindiğim kanısındayım.	( )	( )	( )	( )	( )
18	Yakın dönem Türk resim sanatının sanat alanına yenilikler getirdiği kanısındayım.	( )	( )	( )	( )	( )
19	Yakın dönem Türk resim sanatı yakından takip edilmeli diye düşünüyorum.					
20	Sanat bölümlerinde yakın dönem Türk resim sanatının artması gerektiğini düşünüyorum.	( )	( )	( )	( )	( )
21	Sanat eğitimi derslerinde yakın dönem Türk resim sanatının Türk sanatına katkı sağlamayacağını düşünüyorum.	( )	( )	( )	( )	( )

22. Sizce yakın dönem Türk resim sanatı ve 1980 öncesi Türk resim sanatı arasında fark var mıdır? Var ise arasında ki farkları ve gelişim süreci hakkında ki düşüncelerinizi nedenleri ile kısaca belirtiniz.

……
……
……
……
……
……
……
……
……
……
……

23. Güzel sanatlar lisans eğitiminiz sırasında sizce Yakın Dönem Türk Resim Sanatına yeterince yer verildi mi? Verildiyse bu alana hâkim olduğunuzu düşünüyor musunuz? Verilmediyse nedenleri ne olabilir? Düşüncelerinizi nedenleri ile birlikte kısaca belirtiniz.

……
……
……
……
……
……
……
……
……
……
……

24. 1980 sonrası Yakın Dönem Türk Resim Sanatı konu bakımından, teknolojik gelişmeler, toplumsal olaylar ve çevre – doğa sorunlarını konu olarak ele almalı mı? Neden almalı/almamalı? Kısaca belirtiniz.

……
……
……
……
……
……
……
……
……
……
……

Kıymetli desteğinizden ötürü teşekkür ederiz. ☺

Ek 2: İzin Yazısı

T.C.
MARMARA ÜNİVERSİTESİ
Atatürk Eğitim Fakültesi Dekanlığı
Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü

Sıfır Atık Proje Ortağı

06.03.2020

EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

İlgi yazına istinaden, Enstitünüz Güzel Sanatlar Eğitimi Anabilim Dalı, Resim-İş Öğretmenliği tezli yüksek lisans programı öğrencilerinden Kenan TURGUÇ tez aşamasında olup, **"Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü 3. ve 4.Sınıf Lisans Öğrencilerinin Yakın Dönem Türk Resim Sanatı Tarihi Hakkındaki Görüşlerinin İncelenmesi"** başlıklı tezini, Dr. Öğr. Üyesi Vesile AYKAÇ danışmanlığında yürütmektedir.

Bölümümüz Resim-İş Eğitimi Anabilim Dalı öğrencilerine anket uygulama talebi, ders saatleri dışında, adı geçen Öğretim Üyesinin gözetiminde ve gönüllülük esasına dayanarak isteyen öğrenci ile yapması koşulu ile uygundur.

Gereğini bilgilerinize arz ederim.

Prof. Dr. Mustafa USLU
Bölüm Başkanı

Ek 3: Anket Geçerlilik - Güvenirlik Analizi

Geçerlik- Güvenirlik Analizi;

Güvenirlik; değişkenleri ölçmek için kullanılan maddelerin birbirleri ile tutarlılığını ve kullanılan ölçeğin ilgilenilen sorunu ne derece yansıttığını ifade etmektedir (Kalaycı, 2010:403; Alpar, 2014:436). Güvenirliği ölçmeye yönelik farklı analiz türleri bulunmakla birlikte en yaygın kullanılanı Cronbach"s Alpha katsayısıdır (Özdamar, 2004:622;Kalaycı,2010:405). Ölçeğin genel güvenirliğine ve iç tutarlılığına işaret etmekte olan Cronbach's Alpha katsayısı, maddelerin varyansları toplamının genel varyansa oranlanması sonucu elde edilen ağırlıklı standart değişim ortalamasıdır ve 0 ile 1 arasında değer almaktadır (Özdamar, 2004:623). Cronbach's Alpha katsayısının, 60 ile 80 arasında olması ölçeğin oldukça güvenilir olduğuna, katsayının, 80 ile 1.00 arasında olması ise ölçeğin yüksek derecede güvenilir olduğuna işaret etmektedir (Kalaycı, 2010:405).

Tablo1: Ölçekten madde çıkartılmadan önceki güvenilirlik sonuçları

Cronbach's Alpha	N of Items
,502	21

Tabloda görüldüğü üzere ölçekten madde çıkartılmadan önceki güvenilirlik sonuçları yeterince güvenilir görünmemektedir.

Tablo 2: Ölçekten madde silinmeden önceki tüm maddelerin güvenilirlik sonuçları.

	Düzeltilmiş Öğe-Toplam Korelasyon	Öğe Silindiğinde Cronbach Alfa
S1	,338	,453
s2	,424	,432
s3	,414	,433
s4	,137	,492
s5	,615	,413
s6	,284	,463

s7	,334	,465
s8	-,164	,545
s9	,139	,492
s10	-,351	,577
s11	,367	,453
s12	,262	,470
s13	,435	,455
s14	,172	,485
s15	-,147	,541
s16	-,092	,534
s17	-,092	,540
s18	,369	,458
s19	,112	,495
s20	,050	,503
s21	,064	,514

Tabloda görüldüğü üzere ölçekten çıkarıldığında ölçeğin güvenilirliğini en fazla arttıracak olan maddeler (ölçeğin güvenilirlik düzeyini en çok düşüren maddeler) 8. ve 10. maddelerdir. Bu nedenle 8.ve 10.maddeler ölçekten çıkarılmıştır.

Tablo 3: 8.ve 10.madelerin çıkarıldığı durumda ölçeğin güvenilirlik sonuçları.

Cronbach's Alpha	N of Items
,620	19

Tabloda görüldüğü üzere ölçeğin güvenilirlik düzeyi oldukça güvenilir görünmektedir.

Tablo 4: 8.ve 10.madelerin çıkarıldığı durumda ölçeğin tüm sorularının güvenilirlik sonuçları

	Düzeltilmiş Öğe-Toplam Korelasyon	Öğe Silindiğinde Cronbach Alfa
S1	,412	,579
s2	,501	,562
s3	,501	,562
s4	,061	,627

s5	,672	,551
s6	,214	,608
s7	,419	,587
s9	,228	,606
s11	,506	,570
s12	,345	,591
s13	,380	,594
s14	,226	,606
s15	-,230	,665
s16	-,138	,656
s17	-,123	,660
s18	,437	,583
s19	,210	,609
s20	,125	,617
s21	-,013	,654

Sorulara detaylı olarak bakıldığında tüm soruların güvenilirlik düzeyinin yeterli seviyede olduğu anlaşılmaktadır.